

SAN MATIYUM JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBRIRQAN

¿Pitaq karqan San Matiyuqa? San Matiyuqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqñin karqan. Payllam Libipis shutiq. Payqam Jisukristupi manaraq kriyishpaqa, rrumanakunapaq kuntribusyunda kubrakuq karqan. Chaymandaqam Jisukristu qayaptin: “Shamuy noqawan purinanchiq” niptinqa, Matiyuqa trabajunda dijashpa, Jisuswana tukuy diya puriq mas di kimsa watasta. Chaymi kikin ñawinwan rikashpa, ancha allita yach'ashpa Jisukristu tukuy ima rurashqanda, kay libruta iskibrirqan. Masta yach'ananchiq Matiyupaq, liyishunllapa: Matiyu 9.9-13; Markus 2.13-17; Lukas 5.27-32.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Kay librutaqam masta iskibrirqan isrraylinukunapaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Unay tyimpupim, Matiyu manaraq nasiptin, Dyusqa isrraylinukunata ufrishqa karqan, Akrashqan Washadurta paykunaman kach'amunambaq. Chay Washadurpaqmi Dyuspaq achka rimaqkunapis chay Unay Tistamintupi iskibrishqallapa karqan. Piru Jisukristuqam achka tyimpumandaraq nasirqanqa. Chaymi Matiyuqa ancha munarqan yumbay isrraylinu masinguna intyandinambaq: Jisukristuqam

chay ufrisiwashqanchiq Akrashqan Washadur.
Payqam Dyuspa Churin, nishpa.

¿Imapaqmi kay libruqa yach'achiwanchiqlapa?

Kay librum yach'achiwanchiq Jisukristupa bidambaq, nasishqanmandapacha kawsamushqangaman.

Mt 1.1–2.23 niwanchiqlapa, Jisukristu nasishqambaq.

Mt 3.1–4.11 niwanchiq, Jwan Shutichikuq Jisukristuta shutichishqambaq, dyablu Jisusta tyintayta munashqambaq.

Mt 4.12–18.35 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Galiliyapi yach'achikushqambaq, milagrukunata chay prubinsyapi rurashqambaq.

Mt 19.1–20.16 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Judiyapi yach'achikushqambaq.

Mt 20.17–21.11 niwanchiq, Jisukristu Jirusaliman riqshina ñambi yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mt 21.12–25.46 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimbi rurashqambaq, yach'achikushqambaq.

Mt 26.1–28.20 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wañushpa kawsamushqambaq, yach'akuqningunaman rishpa, kayshina kamachishqambaq: “Riyllapa tukuy munduman noqapaq yach'achikuq” nishqambaq.

Kayshinam karqan Jisukristupa unay agwilunguna

(Lk 3.23-38)

¹ Jisukristuqam unay Abrajamba, unay gubyirnu Dabidpa karu willkanmanda

nasirqan. Kaypim iskiobrini Jisuspa chay unay agwilungunapa shutingunata:

² Chay agwilun Abrajamba churinmi Isak shutirqan.

Isakpa churingam Jakubu.

Jakubupa churingunagam Juda masangunawan karqan.

³ Chay Judagam ishkay churiyuq karqan. Suqqam shutirqan Faris. Suqqam shutirqan Sari. Chay runakunapa manganam shutirqan Tamar.

Chay Farispa churingam Isrum shutirqan.

Isrumba churingam Aran;

⁴ Aramba churingam Aminadab;

Aminadabpa churingam Nasun;

Nasumba churingam Salmun;

⁵ chay Salmumba churingam Bus; Buspa manmi shutiq Rrab.

Chay Buspa churingam Ubid;

Ubidpa manmi shutiq Rrut.

Chay Ubidpa churingam Isayi.

⁶ Isayipa churingam karqan chay unay gubyirnu Dabid.

Chay Dabidmi alma Uriyaspa warmin biyudapi churiyuq karqan. Chay churingam karqan chay gubyirnu Salumun.

⁷ Salumumba churingam Rrubun;

Rrubumba churingam Abiyas;

Abiyaspa churingam Asa;

⁸ Asapa churingam Jusafat;

Jusafatpa churingam Jur;

Jurpa churingam Usiyas;

⁹ Usiyaspa churingam Jutan;

Jutamba churingam Akas;

Akaspaspa churingam Isikiyas;

¹⁰ Isikiyaspa churingam Manasis;

Manasispa churingam Amun;

Amumba churingam Jusiyas.

¹¹ Chay Jusiyasqam churiyuq karqan isrraylinukunata prisushpa, Babiluña nasyunman apashqanllapa tyimpupi. Chaqa chay tyimpupim churin Jikuniyas yumbay masangunawan nasirqan.

¹² Chaymandaqam chay Jikuniyas Babiluñamanda Isrrayilman kutimushqan tyimpupi nasirqan churin Salatyil shutiq.

Chay Salatyilpa churingam Surubabil shutirqan.

¹³ Surubabilpa churingam Abiyud;

Abiyudpa churingam Ilyakin;

Ilyakimba churingam Asur;

¹⁴ Asurpa churingam Saduk;

Sadukpa churingam Akin;

Akimba churingam Ilyud;

¹⁵ Ilyudpa churingam Ilyasar;

Ilyasarpa churingam Matan;

Matamba churingam Jakubu.

¹⁶ Jakubupa churingam Jusi shutirqan. Chay Jusim Maryapa qosanqa karqan. Chay Maryam Jisuspa mamanqa karqan. Chay Jisusllam Dyus Akrashqan Washadurpis shutin.

¹⁷ Chayshinam chay agwilu Abrajanmandapacha agwilu Dabidkaman katusi agwilukuna karqan. Chay Dabidpa tyimpunmandapacham isrraylinukunata Babiluñaman apashqan tyimpukamambis katusi agwilukuna karqan. Chay

tyimpumandapismi Jisukristu nasishqan tyimpukaman katarsi agwilukuna karqan.

Jisukristum kayshina nasirqan
(Lk 2.1-7)

¹⁸ Kayshinam Jisukristuqa nasirqan. Suq warmi Marya shutiqli suq runa Jusi shutiqliwan tratukushqa karqan kasarananllapa. Piru dunsillaraq kashpa, manaraq puñuptinllapam, chay Maryaqa pach'ayuqna (ukuyuqna) karqan, Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninmanda.

¹⁹ Kanan Jusiqaqam ancha allin runa karqan. Chaymi Marya “Pach'ayuqmi (Ukuyuqmi) kani”, niptin, mana munarqanchu dimandayta, ni suqkunata parlachiyta: “Suqwanmi kashqa”, nishpaqa. Ashwanmi munarqan uyaraplla (uyaralla) akrakayta Maryamandaqa. ²⁰ Chaymi akrakanambaq yuyaykaptinqa, Dyuspa suq anjilnin musqoynimbi Jusitaqa nirqan:

—Dabidpa karu willkan Jusi, ama manchaychu Maryawan kasaranaykiqa. Chaqa payqam mana runayuqchu kashqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninmanda pach'ayuqqa (ukuyuqqa). ²¹ Chay wambrituqam nasyun masin isrraylinukunata uchangunamanda rin washaq. Chayri nasiptinqa, Jisusta shutichiy. [*Nuta: Chay shutin Jisusqam munan niyta: “Tayta Dyusmi washakun”, nishpa.*]

²² Tukuy chaykunam pasarqan, Tayta Dyus nishqan kumplinambaq. Chaqa payqam Santu Librumbi paypaq suq rimaqta kayshina iskib-richishqa karqan:

23 Suq dunsilla china manaraq runawan puñushpam, pach'ayuq (ukuyuq) rin kaq. Chaymi rin qeshyaq suq wambrituta. Chay wambritundam rinllapa shutichiq Imanwilta.*

Chay shutinmi munan niyta: “Dyusmi noqanchiqkunawan”, nishpa.

24 Chaymi Jusiqa puñuymanda rikch'akashpa, Dyuspa anjilnin kamachishqanshina rurashpa, Maryawanqa kasararqanna. 25 Piru kasarash-papismi, Jusiqa mana puñurqanchu Maryawanqa, chay kulaka churin nasinangaman. Nasiptinqam Jusiqa chay wambritumbaqqqa nirqan: “Jisusmi rin shutiq”, nishpa.

2

Lusirukunapaq yach'aq runakunam wambritu Jisusta adurarqanllapa

1 Jisusqam kayshina nasirqan prubinsya Judiyapa Bilin llaqtambi. Waq tyimpupim gubyirnu Irudis chay Judiyapiqa kamachikuykarqan. Jisus nasiptinqam, lusirukunapaq wakin yach'aqkuna lusirukunata rikashpa yach'arqan: Suq kamachikuq wambritush nasishqa, nishpa. Chaymi paykunaqa ancha karu nasyunninmanda maskashpa, ch'ayamurqanllapa Jirusalin llaqtakaman. Paykunaqam shamushqallapa karqan rupay lluqshinan ladumandapacha.

2 Ch'ayashpaqam, tapukurqanllapa:

—¿Maypitaq nasishqa kay nasyunnikipa chay chayraq nasiq gubyirnunqa? Chaqa waq rupay

* 1:23 Isaiás 7.14

lluqshinambi kashpam, rikarqayllapa mushuq lusiruta kay ladupi. Chay lusiruta rikashpaqam, yach'arqayllapa: Suq mushuq gubyirnum nasishqa, nishpa. Chaymi shamushqallapa kani, payta aduraq, nishpa.

³ Chaymi chay yach'ayniyuq runakuna chayshina tapukuptinllapaqa, chay gubyirnu Irudis, chay Jirusalimbi achka tiyaqkunapis chayta yach'ashpaqa, ancha manchashpa, yuyarqanllapa: ¿Ima, mushuq gubyirnuchush nasishqa? nishpa. ⁴ Chaymi chay Irudisqa chay kamachikuq isrraylinu kurakunata, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunatapis qayachishpa, tapurqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqa ¿imatam nin? ¿Maypitaq nasinambaq kashqa Dyus Akrashqan Washadurqa? nishpa.

⁵ Chaymi paykunaqa Irudista nirqanllapa:

—Kay prubinsya Judiyapa Bilin llaqtambim nasinambaqqa kashqa. Chaqa Dyuspaq rimaq librumbi iskiqishqa karqan:

⁶ Qamkuna Bilin llaqtapi tiyaqkuna, prubinsya Judiyamanda llaqtayki takshita kashpapisti, ancha rin baliq chay Judiyapa mas kamachikuqnin llaqtangunamandaqa. Chaqa chay llaqtitaykipim rin nasiq suq ancha pudirniyuq gubyirnu, yumbay isrraylinukunata shumaqta kamachinambaq, nishpa.*

* 2:6 Miqueas 5.2

⁷ Chayshina niptinllapaqam, chay Irudisqa chay karumanda shamuq yach'ayniyuqkunata uyaraplla (uyaralla) qayachishpa, tapurqan:

—¿Ima diyam rikarishqa chay lusiruqa? nishpa.

[*Nuta: Chay Irudisqam chayshina tapurqan, munashpa yach'ayta chay wambritupaq: ¿Ima tyimpum nasishqa? nishpa.*]

⁸ Chaymi Irudisqa (chay runakunata ingañayta yuyashpa) nirqan:

—Mayá, riyllapa Bilinman, tapukuq chay wambritupaq. Tarishpaqar abisawayllapa, noqapis rinaypaq aduraq, nishpa.

⁹ Chayshina Irudis kunaptinmi, chay yach'ayniyuq runakunaqa llugshirqanllapana Jirusalinmanda. Kanan chay rikashqanllapa lusiruqam paykunapa ñawpanllapata rirqan Bilinllaqtaman chay wambritu Jisus kashqangaman. Chaymi chay lusiru Jisus kashqanman ch'ayashpaqa, wasip sawan dirichumbina shayarqan. ¹⁰ Chaymi chay runakuna lusiruta shayaqta rikashpaqa, anchana kushikurqanllapa.

¹¹ Chaymandaqam chay wasiman yaykushpaqa, rikarqanllapana chay wambritu Jisusta, maman Maryawan kaykaqta. Chaymi qonqorikushpa, Jisusta adurarqanllapa. Chaymandaqam apamushqan trastinllapata kich'ashpa, surqoshpa uruta, ancha ch'aniyuq insinsyuta, ch'aniyuq mirra shutiq ambita, Jisuspaq qorqanllapa. ¹² Chaymandaqam nasyunninman kutinambaqllapaqa, Tayta Dyus musqoynimbi chay runakunata kayshina nirqan:

—Amakish kutingillapachu chay gubyirnu Irudismanqa, nishpa.

Chaymi Dyusta kasushpa, suq ladu ñandana kutirqanllapa nasyunninmanqa.

Jusi Maryawan Ijptu nasyunman mitikarqanllapa

¹³ Chaymandaqam chay yach'ayniyuq runakuna riptinllapanaqa, Jusu puñuykaptin, Dyuspa suq anjilnin musqoynimbi nirqan:

—Jusi, atarishpa chay wambrituta mamitandinda mitikachiy Ijptu nasyunman. Chay nasyumbi tiyayllapa, noqa nishunaykaman. Chaqa chay gubyirnu Irudismi rin kamachiq suldadungunata, chay wambrituta wanchinambaqllapa, nishpa.

¹⁴ Chaymi Jusuqa puñuykashqanmanda rikch'akashpa, chay uras tutaplla Bilinmanda chay wambrituta mamandinda Ijptu nasyunman aparqan. ¹⁵ Chayshina rishpam, chay Ijptu nasyumbina tiyarqanllapa chay gubyirnu Irudis wañunangaman. Chayshina ruraptinllapam, kumplirqan Tayta Dyuspaq suq rimaq Santu Librumbi kayshina nishqan: “Churiytam Ijptu nasyunmanda kay Isrrayil nasyunman kutichimurqay”, nishpa.*

Gubyirnu Irudismi kamachikurqan, ullqo wambritukunata wanchinanllapa

¹⁶ Chay yach'ayniyuq runakuna Irudista mana abisaptinqam, payqa yach'arqan: Chay runakunaqa ingañawashqa, nishpa. Chaymi ancha fiyuta piñakushpa, suldadungunata kamachirqan:

—Riyllapa Bilin llaqtaman tukuy rridurninman. Chaypi wanchiyllapa yumbay ullqo

* 2:15 Oseas 11.1

wambritukunata manaraq ishkey watayuq kaptinllapa, nishpa.

Chayshinam chay Irudisqa kamachikurqan, chay yach'ayniyuq runakuna chay wambrapaq kayshina nishqa kaptin: “Chay lusirum rikakushqa ishkey watana”, nishpa. ¹⁷ Chayshina chay Irudis kamachikuptinmi, Dyuspaq rimaq Jirimiyas nishqanqa kumplirqanna. Chaqa chay Jirimiyasmi Dyuspa Santu Librumbi iskibrishqa karqan:

¹⁸ Uyashqam kanchiq chay llaqta Rrama shutiqpi ancha kunyashpa yupakuqta. Chaqa Rrakilpa karu willkangunam wambritungunapaq llakishpa yupakuykarqanllapa. Mananam ni pipis atirqanchu kunswilayta, chay wambritunguna wañushqana kaptinqa, nishpa.*

Jisusmi maman Maryawan Jusiwan rirqan Nasarit llaqtaman tiyaq

¹⁹ Chaymandaqam Irudisqa wañurqanna. Wañuptinqam, Dyuspa anjilnin waq Ijiptupi Jusita musqoynimbi nirqan:

²⁰ —Jusi, atarishpa, wambrituta mamitandinda apashpa, kutiriy Isrrayil nasyunnikiman. Chaqa chay wambrituta wanchiyta munaqkunaqam wañushqana, nishpa.

²¹ Chaymi Jusiqa atarishpa chay wambrituta mamitandinda apashpana, kutirqan Isrrayil nasyunmanna. ²² Lukismi alma Irudispa churin Arkilawna taytamba rrimplasun gubyirnu karqan chay Isrrayilpa prubinsyan

* **2:18** Jeremías 31.15

Judiyapiqa. Chaymi Jusiqa chay gubyirnu Arkilawpaq yach'ashpa, mancharqan Judiyaman kutiytaqa. Chayshina Jusi manchaptinmi, bwilta musqoyningunapi Tayta Dyus kunarqan, chay prubinsya Galiliyaman rinambaq. ²³Waqman ch'ayashpaqam, Nasarit llaqtamanna rirqan tiyaq. Chayshina ruraptinmi, Dyuspaq rimaqkuna nishqan kumplirqan. Chaqa paykunaqam nishqallapa karqan: “Washadurninchiqmi nasarinu rin shutiq”, nishpa.

3

Jwan Shutichikuqmi chuncha lugarkunapi yach'achikuq

(*Mk 1.1-8; Lk 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28*)

¹ (Chay Nasaritpi tiyaykaptinllapam) suq runa Jwan Shutichikuq rirqan prubinsya Judiyapa chuncha lugarninman. Chaypi runakunata yach'achishpam,

² kutin kutin nirqan:

—Dyusmi dasna rin shamuq, shumaqta kamachiwananchiqllapa. Chayri uchaykillapata di-jashpa, shumaqtana kawsayllapa, nishpa.

³ Chay Jwambaqmi Dyuspaq rimaq Isayiyasqa librumbi iskiqishqa karqan:

Chunchakunapim suq runa ancha jwirtita rimashpa, kayshina rin yach'achikuq:

“Siñurninchiqta shumaqta ch'ayachinaykillapa, bidaykillapata ñandashina allichayllapa. Chayri kananmandaqa, amana uchakunata rurashpachu, shumaqtana

kawsayllapa. Chaqa uchaykillapata
 dijashpaqam, alabis qamkunaqa
 allichaykangimanshina Siñurninchiqa
 ñanninda”, nishpa.*

⁴ Chay Jwanqam chuncha lugarkunapi tiyaq. Mudananqam kamillu animalpa millwanmanda awadu karqan. Wach'ukunqam qaramanda karqan. [*Nuta: Chay mudananqam Dyuspaq unay rimaqkunapa mudananshina karqan.*] Chay chunchakunapi tiyashpaqam, chay Jwanqa atun churqapkunata (churqakunata), myil di abijata mikuq. ⁵ Achka lugarkunamandam runakuna, warmikuna chay Jwan kashqanman rirqanllapa, payta uyaq. Jirusalin llaqtamanda, prubinsya Judiyapa yumbay llaqtangunamanda, tukuy chay rriyu Jurdamba ladungunamandapis rirqanllapa Jwanmanqa. ⁶ Kanan achka uyaqkunaqam, chay Jwanda kriyishpa, Dyusman mañakurqan, uchangunata pirdunanambaq. Chaymi Jwanqa chay uchata dijaqkunata rriyu Jurdambi shutichiq.

⁷ Piru achka farisiyu duktrinayuqkuna, achka sadusiyu duktrinayuqkuna (uchangunata mana dijashpachu) Jwanman shamurqanllapa, paykunata shutichinambaq. Chaymi paykunata rikashpa, Jwanqa nirqan:

—¡A! ¿Qamkuna kulibrapa wambranguna layapischu munangillapa washakayta, ama kastigadu kanaykillapa? ⁸ Chayshina washakanaykillapa uchaykikunata dijashpana, Dyusman tukuy shunqo mañakuyllapa,

* **3:3** [Isaiás 40.3](#)

qamkunata pirdunashunambaq. Kanan-
mandaqa allitana rurashpa kawsayllapa.
9 Piru amar ni ashrita yuyayllapachu:
Abrajamba karu willkanguna kaptinchiqmi,
Dyusqa rin washawaqninchiq, nishpaqa.
Ashwan allita intyindiwayllapa, Dyusmi kay
rumikunamanda runakunata atin rurayta,
Abrajamba karu willkanguna kanambaqqa.
10 Chaqa qamkunaqam uchata rurashqaykirayku,
suq yura birdura mana allita puqoqshina
kangillapa. Chaymi Dyusqa qamkunaman
achanda qemishqana. Listunam suq yurata
bulashunanllapa. Chaqa Tayta Dyusqam yumbay
chay mana baliq birdura yurakunata das
kuchushpa, rin wichuq lumyaykaq ninaman
rupanambaq. 11 Alliptam niykillapa, ucha
rurashqaykikunata dijaptikillapaqam,
noqaqa yakupilla shutichiykillapa. Piru
rinnam shamuq noqamanda suq mas
pudirniyuq. Chaymi qamkuna paypi
kriyiptikiqa, payqa Dyuspa Santu
Ispiritunwan rin shutichishuqllapa,
chay Santu Ispiritunwana purinaykillapa.
Piru chay mas pudirniyuqpi mana
kriyiptikillapaqam, ninawan rin
kastigashuqllapa. Chaqa pay ancha
pudirniyuq kaptinmi, noqaqa mana
nimapaqpis balinichu paypa ñawpambiq,
ni llanqenda apanaypaq. 12 Chaqa paypi
kriyiqkunaqam paypa trigunshina.
Payqam palata piskaqshina kashpa,
chay trigunda rin abyintaq, trujanman
apanambaq. Piru paypi mana kriyiqkunaqam
tamushina. Chaymi paykunataqa Siñurninchiqqa
rin wichuq chay mana nunka wañuq
ninaman, tamushina rupanambaq, nishpa.

Jwan Shutichikuqmi Jisusta shutichirqan
(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22)

¹³ Jisusmi prubinsya Galiliyamanda rirqan rriyu Jurdanman, Jwan shutichinambaq. ¹⁴ Piru Jwanqam Jisusta mana munashpa shutichiyta nirqan:

—Manam balinichu, noqaman shamunayki shutichishunaqqa. Ashwanri qam noqata shutichiway, nishpa.

¹⁵ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Shutichiwaylla. Chayshinam alli rurananchiqpaq, Taytanchiq Dyus yumbay munashqanda kumplinaypaq, nishpa.

Chaymi Jwanqa “Mayár”, nishpa, shutichirqanna Jisustaqa. ¹⁶ Jisus shutikushpa, yakumanda lluqshiykaptinqam, syilu das kich'akarqan. Chaymi Jisusqa rikarqan Dyuspa Santu Ispiritunda suq palumashina syilumanda urangumushpa payman shamuqta. ¹⁷ Kanan syilumandapacham Tayta Dyusqa nirqan:

—¡Kaymi ancha kuyashqay Churisituyqa! ¡Paywanmi noqaqa ancha kushikuni! nishpa.

4

Dyablum Jisusta munarqan tyintayta
(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)

¹ Jisus shutikuptinmi, Dyuspa Santu Ispiritun suq chuncha lugarman aparqan, dyablu mallipanambaq. ² Chay chuncha lugarpiqam 40 diyasta punchawnindin tutupnindin mana nimata mikurqanchu. Chaymi ancha mallaqnarqan. ³ Kanan dyablu mallaqtana rikashpaqa,

qemikarqan tyintanambaq. Chaymi Jisustaqa nirqan:

—Mayá, qam Dyuspa Churin allip kashpaqa, kamachiy kay rumikunata, tandapaq tikrakanambaq, nishpa.

⁴ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¡Manám! Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Runakuna warmikunaqam mana mikunawanllachu kawsanqallapa. Ashwanmi kawsanqallapa Dyus tukuy ima nishqangunawan”, nishpa.

⁵ Chaymandaqam dyabluqa Jisusta aparqan Dyus akrashqan llaqta Jirusalinman. Waqvim Dyuspa adurana wasimba mas altu sawanman surqoshpa, ⁶ Jisusta nirqan:

—Mayá, Dyuspa Churin allip kashpaqa, kaymanda ura pachakaman brinkay. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin:

Dyusmi anjilningunata rin kamachiq kwidashunanllapa. Chaymi makingunapi rin ch'askishuqllapa, ama ni ch'akikikuna waq ura rumikunapi tupakashpa chuqrikanambaq, nishpa.*

⁷ Chayshina dyablu niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqam niwanchiqpis: “Amar Dyusnikita mallipaychu, munashqaykita ruranambaqqa”, nishpa.*

⁸ Chaymandaqam chay dyabluqa suq ancha altu qaqapa sawanman Jisusta apashpa, rikachirqan kay mundupa yumbay

* **4:6** Salmo 91.11-12 * **4:7** Deuteronomio 6.16

nasyunningunata, tukuy chay munaypaq imandinda. ⁹ Chaymandaqam nirqan:

—Mayá, qonqorikushpa adurawaptikiqam, yumbay kay nasyungunata qoshqayki, chaykunapi qamna kamachikunayki, nishpa.

¹⁰ Piru Jisusqam mana kasushpachu, nirqan:

—¡A dyablu, ashuy laduymanda! Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Tayta Dyustalla aduray. Pay munashqandalla rurashpa kawsay”, nishpa.*

¹¹ Chaymi chay dyabluqa, (mana atishpa uchata rurachiyta), Jisuspa ladunmandaqa ladiyarqan. Chaymandaqam Jisus sapalitanna kaykaptinqa, Dyuspa anjilningunana shamushpa, payta tukuy imapi yanaparqanllapa.

Jisusmi rirqan prubinsya Galiliyaman yach'achikuq

(Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)

¹² Jisusqam chay chunchakunamanda kutimushpa, yach'ashpa: Kay prubinsya Judiyapish Jwan Shutichikuqta karsilashqallapa, nishpaqa, prubinsya Galiliyaman kutirqan.

¹³ Piru manana kidashpa Nasarit llaqtapim, rirqanna Kapir nawun llaqtaman tiyaq. Chay Kapir nawunqam Galiliya Atun Qoch'apa manyambi kidan. Chay Kapir nawumba ladumbim ishkay lugarkuna karqan. Chaykunaqam shutiqllapa Sabulun, Niptali.

¹⁴ Chayshina Jisus chay Kapir nawunman riptinmi, Dyuspaq rimaq Isaiyas iski brishqan kumplirqanna:

* **4:10** Deuteronomio 6.13

15 Chay prubinsya Galiliyapa yumbay llaqtan-gunapi tiyaqkunam rikashqallapana Dyusmanda shamuq Washadurta. Chay Sabulun lugarpi tiyaqkuna, chay Niptali lugarpi tiyaqkuna, chay ancha atun qoch'apa manyambi tiyaqkuna, chay rriyu Jurdamba ladungunapi tiyaqkuna, isrraylinukuna, mana isrraylinu kaqkunapismi Washadurtaqa rikashqallapana.

16 Chay uchayuqkuna tutayaqpishina kawsaqkunaqam suq atun michatashina rikashqallapa. Chaqa Washadurn-inchiqqam paykunata uchangunamanda washashqana, nishpa.*

17 Chay Kapir nawun llaqtaman rishpa tiyaqmi, Jisusqa yach'achikuykarqan:

—Dyusqam ch'ayamuykanna qamkunaman, shumaqta kamachikunambaq. Chayri uchaykillapata dijashpa, paytana shumaqta ch'ayachiyllapa, nishpa.

Jisusmi ch'usku runakunata qayarqan, pay-wanna purinanllapa

(Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)

18 Jisusqam Galiliya Atun Qoch'apa manyanda riykashpa, ishkay runa masapura kaqta rikarqan. Suqqam Simun Pidru shutiq. Suqqam Andris shutiq. Paykunaqam atarrayanllapata yakuman wichuykarqanllapa, piskaduta piskanambaqllapa. 19 Paykuna chayshina ruraykaptinqam, Jisusqa nirqan:

* 4:16 Isaías 9.1-2

—Shamuyllapa noqawan purinayki. Qamku-naqam yach'angina piskadukunata piskayta. Noqagam rini yach'achishuqllapa, runakunatana maskashpa, yach'achinaykillapa, noqapi kriyinanllapa, nishpa.

²⁰ Chayshina niptinmi, chay uras paykunaqa, atarrayanllapata dijashpa, Jisuswana rirqanllapa.

²¹ Riykashpa, ashla waqsitupiqam Sibidiyupa ishkay churingunatapis rikarqan. Suqmi shutirqan Jakubu. Masanqam shutirqan Jwan. Paykunam taytan Sibidiyuwan chay yakupa manyambi yakupi puriq barkumbi atarrayangunata rrimindaykarqanllapa. Piru Jisus chayshina qayaptinqam, ²² chay uras das barkunmanda ishkishpa, taytanda chaypi dijashpa, Jisuswana rirqanllapa.

*Jisusmi achka runakunata yach'achirqan
(Lk 6.17-19)*

²³ Jisusmi Galiliyapa tukuy llaqtangunaman, kasiriyungunaman rirqan yach'achikuq. Kada llaqtaman ch'ayashpaqam, sinaguga wasiman rishpa, Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikushpa nirqan:

—Tayta Dyusmi dasna rin shamuy, shumaqta kamachikunambaq, nishpa.

Tukuy laya nanaywan kaqkunatapismi kach'akachirqan. ²⁴ Chaymi Jisuspa famandaqa yach'arqanllapa prubinsya Siryapa tukuy lugarningunapi: Jisusqash qeshyaqkunata kach'akachiykan, nishpa. Chaymi chay siryanukunaqa Jisusman apamurqanllapa

tukuy laya nanaywan padisiyqaqkunata, dyablupa ispiritunwan puriqkunata, atakiwan padisiqkunata, wañushqashina kwirpuyuqkunata. Chaypim Jisusqa yumbayta kach'akachirqan. ²⁵ Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna shamurqanllapa prubinsya Galiliyamanda, prubinsya Dikapulismanda, Jirusalin llaqtamanda, prubinsya Judiyamanda, rriyu Jurdamba waq ladunmanda, Jisusta uyanambaqllapa. [*Nuta: Chay shutin "Dikapulismi" munan niyta: Dyis llaqtakunapa prubinsyan, nishpa.*]

5

Jisusmi yach'achikurqan suq lumapi

¹ Chay achka ch'ayamuqkunata rikashpam, Jisusqa suq lumaman rishpa, tiyashpa, paykunata yach'achirqan. Chaymi payman shamuqkunaqa chay punta yach'akuqningunawan Jisuspa rridurninman tandakarqanllapa. ² Chaypim Jisusqa kayshina yach'achikurqan:

Kayshina kawsaqkunatam Dyusqa rin yanapaq (Lk 6.20-23)

³ —Tayta Dyusta nisitaqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyus allita kamachikushpa, paykunata shumaqta rin ch'askiq, paywan kawsananllapa.

⁴ 'Waqaqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyusmi paykunataqa rin kunswilaq.

⁵ 'Umildi shunqoyuqkunar kushikunqallapa. Chaqa Tayta Dyus kay mundupi shumaqta kamachikuptinmi, paykunapis paywan pulla rinllapa kamachikuq.

6 'Dyusta ancha munaq kasuqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyusmi paykunataqa ancha rin yanapaq, pay nishqanda allita kasushpa kawsananllapa.

7 'Runa masinda llakipaqqunar kushikunqallapa. Chaqa paykuna llakipashqanshinam Taytanchiq Dyuspi paykunata rin llakipaqq.

8 'Limpyu shunqoyuqqunar kushikunqallapa. Chaqa Dyuswanmi rinllapa kawsaq.

9 'Suqqunata alliyachiqqunar kushikunqallapa. Chaqa paykunapaqmi Dyusqa ninqa: “Kaykunam wambraykunaqa”, nishpa.

10 'Qesachadukunapisri kushikunqallapa. Chaqa paykunaqam Dyus munashqanda rurashqanrayku padisiyanllapa. Chaymi Tayta Dyusqa shumaqta kamachikushpa, paykunata rin washaq, paywan kawsananllapa.

11-12 'Chayri noqapi yuyakushqaykirayku musyashushpa, qamkunata qesachashuptinqa, kushikuyllapa. Yangakunata rimashuptinllapa, masta kushikuyllapa. Chaqa Dyusmi ancha allin primyuykita syilupi rin qoshuqllapa. Chay qesachadu kashqaykishina Dyuspaq chay unay rimaqqunapis qesachadu karqanllapa.

Jisusta kasuqqunam kach'ishina, michashina
(Mk 9.50; Lk 14.34-35)

13 Jisukristuqam nirqambis:

—Kay mundupi kawsashpaqam, qamkunaqa kach'ishina kangillapa. Piru kach'i lambaqyaptinqam, manana atinchu kach'ipaq tikrakaytaqa. Chaymi chay mana baliq kach'itaqa

wichukunchiqna. Chaypinam runakuna sarrun, ¿manachu?

¹⁴ 'Qamkunaqam kay mundupi tiyaqkuna-paqqa michashinapis kangillapa, paykuna Dyusman ch'ayanallapaqa. Chaymi allita kawsaptikillapa, suq michatashina das rikashungillapa, suq llaqta qaqap sawambi kaqta das rikashqanllapashina. ¹⁵ Chayshinallam suq michata syindishpa, mana kajumba waranmanqa ruranchiqchu. Ashwanmi altupi ruranchiqqa, chay wasipi yumbay kaqta achikchawananchiq, ¿manachu? ¹⁶ Qamkunapisri michashina kashpa, allitalla rurashpa kawsayllapa. Chayshina allita ruraptikillapam, chay rikashuqkuna alabanqallapa Taytanchiq Dyusta.

Jisusmi nirqan, Dyus kamachikushqanda ka-sunanchiq

¹⁷ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Kinsapch'i wakinniki yuyangillapa: Jisukristum rin chingachiq Muysis kamachikushqanda, Dyuspaq chay suq rimaqkuna kamachikushqanda, nishpa. Amakish chayshinaqa yuyangillapachu. Manam chingachiqchu shamushqaga kani. Ashwanmi shamushqaga kani, tukuy ima nishqanda kumpli. ¹⁸ Alliptam niykillapa, Dyuspa Santu Librumbi kaq liyningunaqam mana nimapis rinllapachu chingaq, kay pachawan syilu ushyakanangaman. Chay liyningunamandaqam mana rinchu chingaq ni suq litra ni suq puntitupis, tukuy ima nishqan kumplinangaman.

¹⁹ Chaqa Dyuspa yumbay liyningunam ancha

balin. Chayri yumbay chay liyningunata kasushunllapa. Chaymi suq runa suq taksha liysituta mana kasushpachu, suqkunatapis animachiptin ama kasunanllapaqa, Dyuspaqqa mana nimapis balinchi. Taytanchiq Dyus shumaqta kamachiwaptinchiqqam, chay laya uchayuqqa mana nimapaqpis rinchi baliq. Piru suq runa ichu suq warmi Dyus nishqanda allita kasushpa, suqkunata kasunambaq yach'achishpaqam, syilupiqqa ancha rinllapa baliq. ²⁰ Chaymi ancha klaruta niykillapa, Tayta Dyus munashqandar tukuy shunqo rurayllapa. Chaqa mayqanniki chay farisiyu duktrinayuqshina ichu Muysispa liyningunata chay yach'achikuq runakunashina Dyus munashqanda ashlitatalla rurashpaqam, ringillapa chingaq. Piru paykunamanda mas allita Dyusta kasuptikillapaqam, payqa rin washashuqllapa, shumaqta kamachikuptin, paywan kawsanaykillapa.

Jisusmi nirqan, ama piñakunanchiq
(Lk 12.57-59)

²¹ Jisusqam nirqambis:

—Qamkunaqam yach'angillapa chay unay agwiluykikunata Tayta Dyus kamachishqanda: “Ama pitapis wanchiychu. Mayqan wanchikuqqaqam dimandadu rin kaq, juyiskuna sintinsyashpa kastigananllapa”, nishpa. ²² Piru kananqam noqaqa niykillapa, runa masikipaq piñakushpaqam, uchayuq kangi. Chaymi sintinsyadu ringi kaq. Chayshinallam suq runata musyashpapis, ancha kastigadu ringi kaq

chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpambi. Runa masikita: “Ancha tuntum kangi” nishpaqam, ancha kastigadu ringi kaq infyirnupa ninambi.

²³ 'Chayri ufrindaykita apashpa pata altarman Dyusta aduranaykiqa, piru yuyashpa: Suq runa masiytam piñachishqa kani, nishpaqa, ²⁴ amaraq ufrindaykita qoychu. Ashwanri chay uraslla pata altarpa ñawpambi ufrindaykita dijashpa, kutishpa chay runa masikiman, paywan allichay. Chayshina allichashparaqmi, atingi ufrindaykita qoytaqa.

²⁵ 'Chayshina suq runata mana allita ruraptiki, juyisman riykaptin dimandashuqqa, payman das rishpa, ñambilla allichay, amana dimandashunambaq. Mana chayta ruraptikikish, apashungiman juyisman. Chaykish juyisqa kach'ashungiman suldadukunaman karsilachishunan. ²⁶ ¡Alliptam niykillapa, karsilmandaqam mana ringichu llugshiq, tukuy ima dibirashqaykita payta pagaranaykikaman!

Jisusmi nirqan: “Suqpa warminda ama munakuychu”, nishpa

²⁷ Jisusqam nirqambis:

—Qamkunaqam uyakushqallapa kangi unay tyimpupi kayshina kamachikushqanda: “Suq runapa warminwan ama puñuyllapachu”, niqta.*

²⁸ Piru kananqam noqaqa kaytapis niykillapa, mayqan runa chapashpa suqpa warminda, paywan puñunambaqqam ancha uchayuqna. Chaqa

* 5:27 Éxodo 20.14

chayshina shunqombilla yuyashpaqam, alabis puñuykanmanshinana chay warmiwanqa.

²⁹ 'Chayri ama nima laya uchata ruraychu. Piru chay allin ladu ñawiki inkitashuptin uchata ruranaykiqa, surqoshpa wichukuy. Mas allim suq parti kwirpuykillilla chinganambaq, ama yumbay kwirpuykita infyirnuman wichukunambaq. ³⁰ Chayshinallar chay allin ladu makiki ancha qawch'u kaptin uchata ruranambaqpis, kuchushpa wichukuy. Mas allim suq parti kwirpuykillilla chinganambaq, ama yumbay kwirpuykita infyirnuman wichukunambaq.

Jisusmi nirqan: "Rrispitu warmikimanda ama akrakaychu", nishpa

(Mt 19.9; Mk 10.11-12; Lk 16.18)

³¹ 'Unayqam nirqanllapapis: "Mayqan runa warminmanda akrakaqqa, suq dukumintuta qonqa, amana warmin kanambaq", nishpa. ³² Piru kananqam noqaga niykillapa, suq runa warminmanda akrakashpa, ancha uchayuqna. Piru mayqan warmi runanda traysyunda rurashpa, suq runawan kaptinllam, qosanqa atin akrakaytaqa. Manaqa manam balinchu warminda qatinanqa. Chaqa chay qatishqa warmiqa suq runawan kashpam, uchatana ruranman. Piru chay punta runan qatishpam, chay uchataqa rurachinman. Kanan chay qatishqa warmita mayqan tandaqpismi uchayuqna.

Jisusmi nirqan, ama jurashpa rimananchiq

³³ 'Unay liykunaqam agwiluykikunata kayshinapis nirqan: "Amakish yanqata rimashpaqa:

‘purdyusitu’ ningichu. Imata Tayta Dyuspa ñawpambi ufrisikushpa, ‘purdyusitu’ nishpaqa, allipta kumpliy. Amakish llullakungichu”, nishpa, ¿manachu? ³⁴ Piru kananqam noqaqa niykillapa, amar nimapaqpis “purdyusitu” nishpaqa, jurayllapachu. Amakish Dyuspa tiyanan syiluta myintashpaqa jurangillapachu. ³⁵ Amakish kay pacha allpata myintashpaqa jurangillapachu. Chaqa kay pacha allpaqam Dyuspa ch’akin sarrukushqan lugar. Amakish ni Dyus akrashqan Jirusalin llaqtata myintashpaqa jurangillapachu. ³⁶ Amakish ni umaykita myintashpa jurangillapachu. Chaqa Dyusllam rurashqa umaykitaqa. Qamqam mana ni suq aqchaykita atingichu yuraqyachiyta ni yanayachiyta. ³⁷ Chayri ama jurayllapachu. Ashwan imatapis ufrisikushpaqa kumpliy. Chaqa qamkuna jurashpa ufrisikuptikiqam, dyablu chayshinaqa rimachishungillapa.

Jisusmi nirqan, ama pitapis bingananchiq
(Lk 6.29-30)

³⁸ ‘Unay nishqanllapatapismi uyashqallapa kangi: “Mayqan runa masinda suq ladu ñawinda sarkuyachiptinqa, chayshinalla paytapis dimandashpa, suq ladu ñawindalla sarkuyachinqa. Mayqan runa masinda suq kirunda surqoptinqa, dimandashpa, chayshinalla paytapis suq kirundalla surqonqallapa”, nishpa.* ³⁹ Piru kananqam noqaqa niykillapa, suq malutaqa ama bingayllapachu. Ashwan kayshina rurayllapa: Mayqan allin ladu

* 5:38 Éxodo 21.24

qaqllaykipi takashuptingqa, tikrakay, chay suq ladu qaqllaykipipis maqashunambaq. ⁴⁰ Ichu mayqan dimandashushpa munaptin kushmaykita qoch'ishuytaqa, punchuykitapis dijay apanambaq. ⁴¹ Mayqan qamkunata kamachishuptin, trastinda suq kilumitru y midyukaman apanaykipaqqa, kimsa kilumitrukaman apay. ⁴² Mayqan imata mañashuptimbis, qoy. Mayqan pristanayki munaqtaqa, ama fyirusyashpachu, pristay ima munashqanda, nishpa.

Jisusmi yach'achikurqan, kuntrawaqninchiqta kuyananchiq

(Lk 6.27-28, 32-36)

⁴³ Jisusqam kayshinapis nirqan:

—Unay nishqanllapatam kayshina yach'akushqallapa kangi: “Kuyashuqkunata kuyay. Kuntrashuqkunataqa ch'iqniy”, nishpa, ¿manachu? ⁴⁴ Piru kananqam chaypaqqa niykillapa, kuntrashuqkunata kuyayllapa. Maldisyashuqkunapaq Dyusman mañakuyllapa, paykunata yanapanambaq. Ch'iqnishuqkunata allita rurayllapa. Musyashushpa, qesachashuqkunapaq Dyusman mañakuyllapa, paykunata tukuy imapi yanapanambaq. ⁴⁵ Chaqa chay Taytaykillapa Dyusmi ancha allin yumbaywan. Chaymi rupayta llugshichin, tamyachikun yumbay allingunapaq, malukunapaqpis. Chayri qamkunapis yumbaywan shumaqta kawsayllapa, chay rikashuqkuna ninambaq: “Waq kriyiqkunaqam allipta Dyuspa wambranguna”, nishpa. ⁴⁶ Chaqa

kuyashuqkunatalla kuyashpaqam, mana ancha allitaqa ruraykangillapachu. Chaymi chay layata ruraqqa ¿ima laya pagutaraq Dyusmandaqa rinllapa ch'askiq? Chaqa chay uchayuq kuntribusyunda kubrakuqkunapismi chayshina kuyaq masingunatalla kuyanllapa, ¿manachu? ⁴⁷ Chayri qamkunaqa uyawayllapa, kriyiq masikikunatalla napaykushpaqam, chay uchayuq runakunamandaqa mana mas allitachu ruraykangillapa. Chaqa chayshina kuyashpaqam, Dyuspi chay mana kriyiqkunashinalla kawsaykangillapa. Chayshinallam chay mana kriyiqkunaqa kuyaqkunatalla shumaqta napaykunllapa. ⁴⁸ Chayri allita uyawayllapa: Taytaykillapa Dyusqam ancha allin kashpa, mana nima maluta ruranchu. Chayri qamkunapis Dyusshina kawsayllapa, ama nima maluta rurashpachu.

6

Suqkunata yanapashun, piru ama alabadu kananchiq

¹ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Ima allikunata rurashpaqa, ama rurayllapachu, runakuna rikashushpa alabashunambaq. Alabadu kaptikillapaqam, Tayta Dyusqa mana qoshunqallapachu primyuykitaqa.

² Chayri pubrisitukunata yanapashpaqa, ama pitapis parlachiychu: “Kayshinam noqaqa yanapakuni”, nishpaqa, Dyusta chay shiminwanlla kasuqkunashinaqa. Chaqa chay shiminwanlla kasukuqkunaqam pita imanllapata

qoshpaqa, sinaguga wasipi, kallikunapi yanapakushqanda rimanllapa, uyaqkuna paykunata alabananllapa. Piru alliptam niykillapa, paykunaqam chayshina alabadukuna kashpaqa, manana Dyusmandaqa nimatapis rinllapachu ch'askiq. ³ Chayri ufrindaykita qoptikiqa, ama ni mas kuyashqayki yanasuyki (yanasayki) yach'anqachu. ⁴ Chayshina pakashpa qoptikiqam, Taytanchiq Dyus rikashuqla ufrindaykipaqa yach'anqaqa. Chaymi payqa yumbaypa ñawpambi primyuykitaqa rin qoshuq.

*Tayta Dyuswan kayshina parlashun
(Lk 11.2-4)*

⁵ Jisusqam nirqambis:

—Amar chay shiminwanlla kasukuqshinaqa Tayta Dyusmanqa mañakuyllapachu. Chaqa paykunaqam ancha gustanllapa shayashpa sinaguga wasikunapi, kallikunapa iskinangunapi Dyusman mañakuyta, suqkuna rikanambaq. Piru alliptam niykillapa, paykunaqam chayshina kay bidapi alabashqakuna kashpaqa, Dyusmandaqa mana nima primyuta rinllapachu ch'askiq. ⁶ Chayri qamkunaqa ama paykunashinaqa kayllapachu. Ashwanri Dyusman munashpa mañakuytaqa, uku wasikiman yaykushpa, punguykita kirpashpa, sapalaykilla Dyusman mañakuy. Chayshina mañakuptikiqam, Tayta Dyuslla uyashushpa, suq shumaq primyuta yumbaypa ñawpambi rin qoshuqlapa.

⁷ Piru Dyusman mañakunaykillapaqa, ama kutin kutinqa rimayllapachu Dyuspi mana kriyiqkunashinaqa. Chaqa paykunaqam kutin

kutin ancha mañakunllapa dyusningunaman, yuyashpa: Achkata rimashpa mañakuptiyimi, dyusniykuna rinllapa uyawaq, nishpa. ⁸ Amar paykunashinaqa kayllapachu. Chaqa Taytanchiq Dyusqam manaraq ni mañakuptiki, yach'anna imam faltashungi, nishpa. ⁹ Chayri kayshina Tayta Dyusman mañakuyllapa:

Taytanchiq Dyusitu syilupi kaq, qamllam ancha santu, mana nima uchayuqchu kangi. Chaymi ancha balin, yumbay runa, warmi qamtalla alabashunanllapa.

¹⁰ Shamuyri, qamna yumbayta shumaqta kamachinayki. Qam munashqaykitar yumbay runa warmi kay pachapi ruranqallapa, anaq syilupi ruraqkunashina.

¹¹ Taytitu, tukuy diyapaqri mikunitayta qowayllapa.

¹² Mana allita rurashqaytapisri pirdunawayllapa, noqaykuna waq mana alli rurawaqkunata pirdunashqayshina.

¹³ Dyablu munaptin tyintawaytapisri, ama dijaychu uchata rurachiwananqa. Ashwanri tukuy chay mana allikunamanda washawayllapa.

┌ Tukuy imar qamtalla kasushunqa. Chaqa qamllam ancha pudirniyuqqa kangi. Qamllam ancha shumaqtaqa llipyangi. Chayshinalar tukuy tyimpu kanqa, nishpa.

¹⁴ Chayri yumbay dañachishuqkunata pirdunayllapa. Chaqa mayqan runa ichu warmi mana allita rurashuptin, qamkuna pirdunaptikiqam,

syilupi kaq Tayta Dyuspis uchaykimanda rin pirdunashuq. ¹⁵ Piru paykunata mana pirdunap-tikiqam, Taytanchiq Dyuspis mana rinchu pirdunashuqllapa.

Jisusmi nirqan, runakunapa ñawpambiqqa ama ayunananchiq

¹⁶ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Ayunashpaqa, ama rurayllapachu Dyusta shiminwanlla kasuqkunashinaqa. Chaqa paykunaqam ayunashpaqa, llakiqkunashina tukunllapa, rikaqkuna ninanllapa: “Rikay, akakaw, ayunaykanllapam”, nishpa. Piru allita uyawayllapa: chay shiminwanlla kasukuqkunapaq chayshina niptinllapaqam, Dyusmandaqa mana nima primyunda rinllapachu ch'askiq. ¹⁷ Chayraykur qamkuna ayunashpaqa, qaqlaykita mayllashpa, shumaqta ñaqchakuyllapa, ¹⁸ rikashuqkuna ama yach'anambaq: Chay runam ayunaykan, nishpa. Chayshina ruraptilkillaqam, Tayta Dyuslla yach'anqa. Chaymi payqa primyuykita „yumbaypa ñawpambi„ rin qoshuq.

Dyusta kasushpaqam, syilupi tukuy imayuq rinchiq kaq

(Lk 12.33-34)

¹⁹ Jisusqam nirqambis:

—Amar llakiyllapachu, kay mundupi tukuy imayuq kanaykiqa. Chaqa kay mundupiqam pulillakuna chay kusanikikunata rin kush'kuq.

Wakin kusanikiqam rin muqosuyaq. Wakin-daqam ladrunguna rin apaq. ²⁰ Chay kusakunamandaqa ashwan mushuq bidapaq syilupi ancha yuyayllapa. Chaqa waqqiqam mana nima pulillaqa kanchu, imatapis kush'kunanllapaqa. Manam nimapis rinchu muqosuyaq, ni ladrunguna kanchu apananllapaqa. ²¹ Chayri allita yuyayllapa, tukuy imaykiwan Dyuspaq trabajanayki. Chayshina trabajashpaqam, Dyuspilla ringillapa yuyakuq; mananam kusanikiqam.

Dyuspi allita yuyakushpaqam, allin ñawiyuqshina kanchiqllapa

(Lk 11.34-36)

²² Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Ñawinchiqqam kwirpunchiqqa michanshina. Chaymi ancha yanapawanchiq allita rikakushpa, yach'ananchiq: ¿Maymanmi rini? nishpa. Chayshinallam Dyuspi suq michashina paypi kriyiqkunapaqqa. Chaqa paymi yanapawanchiq, yach'ananchiq: ¿Imam alli? ¿Imam mana allichu? nishpa. ²³ Piru Dyusmanda akrakashpaqam, tutayaqpishina puriykanchiq. Chaymi mana nimatapis rinchiqchu intyindi q Dyuspaqqa.

¿Mayqanmi mas balin: Dyus ichu qellay?

(Lk 16.13)

²⁴ 'Manam pipis atinchu ishkay patrunda kasuytaqa. Chaqa ishkay patrunki suq kashpaqam, suq patrunki ch'iqnishpa, suqta masta kuyanman. Chaymandaqam suqta manana kasushpachu, suqtana masta kasurinman. Chayshinallam noqanchiqkunapis mana atinchiqchu Dyusta qellaytapis pullata kasuytaqa.

*Dyusmi kwidan paypi yuyakuqkunata
(Lk 12.22-31)*

²⁵ Jisusqam nirqambis:

—Noqaqam niykillapa, ama llakiyllapachu: ¿Imataraq mikushaq? ¿Imataraq upyashaq kawsanaypaqqa? ¿Imataraq rurakushaq? nishpallapaqa. Ima, ¿manachu yach'angillapa, Taytanchiq Dyusmi bidaykita qoshushqanshina, mikunaykitapis rin qoshuq kawsanaykipaq, nishpaqa? Ima ¿manachu yach'angillapa, paymi kwirpuykillapata rurashqanshina rin yanapashuqllapa mudanayuqpis kanaykillapa, nishpaqa? ²⁶ Pishqokunata chapashpa, allita yuyayllapa: Paykunaqam mana tarpukunllapachu, ni kusichakunllapachu, ni trujakunapi granukunata tandanllapachu. Piru Tayta Dyus paykunata mantinyin. Dyuspaqqam qamkunaqa masta balingillapa chay pishqokunamandaqa. ²⁷ Mayá, ancha munashpa masta wiñaytaqa, ¿atingimanchu midyu mitru masta wiñayta? Manám. Chaymi niykillapa, ama chayshinaqa llakiyllapachu, nishpa.

²⁸ 'Mudanaykipaqqis ¿imaraykutaq llakingilla-paqa? Yuyayllapa chay liryu tuktukunapi. Chaykunaqam mana trabajanllapachu, ni puchkakunllapachu. ²⁹ Piru alliptam niykillapa, chay ancha kapuq gubyirnu Salumunqam maychika ancha shumaqta mudakushpapis, mana chay tuktukunashinaqa mudakurqanchu. ³⁰ Yuyayllapapis qewakunapaq. Chaykunaqam suq tyimpupaqla kawsan. Chaymanda limpu chakiptinqam, rupachinapaqna balin. Chayshina mana duraqkuna kaptimbismi,

Dyusqa ancha shumaq munaypaqta mudachin. Piru qamkunaqam chay qewakunamandaqa Dyuspaqqa masta balingillapa. ¿Ima manachu yuyakungillapa Dyuspiqa? Payqam chay tuktukunamandaqa ashwan mas shumaqta qamkunataqa rin kwidashuqllapa. ³¹ Chaymi niykillapa, ama llakiyllapachu: ¿Imataraq mikushun? ¿Imataraq upyashun? ¿Imataraq rurakushun? nishpaqa. ³² Dyuspi mana yuyakuqkunallam chay layapaqqa llakinllapa. Piru qamkunaqar ama paykunashinaqa kayllapachu. Chaqa Taytanchiq Dyusmi allita yach'an imam faltashungillapa, nishpaqa. ³³ Chayri chay tukuy imapaq llakinaykimandaqa, ashwan ancha munayllapa Dyus munashqanda rurayta, paylla ancha allin kamachikuqniki kanambaq. Chayshina Dyus munashqanda ruraptikiqam, payqa ima nisitashqaykita rin qoshuqllapa. ³⁴ Chayri ama llakiyllapachu: ¿Qayaqa imaraq pasawanqa? nishpaqa. Kanan kaqtalla allichayllapa. Qaya ima pasashuptin, qayaraq allichayllapa.

7

Suqkunata ama jugashunllapachu (Lk 6.37-38, 41-42)

¹ Jisusqam nirqambis:

—Runa masikitaqa ama jugayllapachu, qamkunatapis Dyus ama jugashunambaq.

² Chaqa suqkunata jugaptikiqam, qamkunatapis Dyusqa chayshinalla rin jugashuqllapa.

³ Qamkuna mas uchayuqkunaqa ama

jugayllapachu kriyiq masikita, ashla uchata ruraptinqa. Chaqa jugashpaqam, paypa ñawimbi uqshitatashina rikangi. Piru manam rikangichu qamba ñawikipi suq bigatashinaqa. ⁴ Chayshina qamba kikin ñawikipi suq biga kaptinqa, çimashinataq kriyiq masikita atingi niyta: “Dijaway chay ñawikimanda chay uqshitata surqonaypaq”, nishpaqa? ⁵ ¡A, shimikiwanlla kasukuq! ¡Qambaqam kan grasyayki, suqkunata jusganayki! Chayshina kanaykimandaqa puntata qamba ñawikimandaraq chay bigatashina surqoy. Chaymanda allita rikakushparaq, atingiman surqoyta chay uqshitatashina kriyiq masikipa ñawinmanda.

*Dyusta asipaqkunataqa ama
yach'achishunllapachu*

⁶ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Ancha santu Tayta Dyusta asipaqkunataqa ama yach'achiyllapachu. Chaqa paykunakish saqra allqo kanikuqkunashina ancha dañachishungiman. Chay yach'akushqayki nutisyaqam ancha baliq ch'aniyuq perlaskunashina. Piru Dyusta asipaqkunaqam chay shumaq nutisyataqa mana munanllapachu uyayta. Chaqa paykunaqam kuchikunashina sarruykan chay llipyayq perlasshina nutisyataqa.

*Ama shaykushpachu, Dyusman mañakushun
(Lk 11.9-13; 6.31)*

⁷ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Dyusman (mana shaykuq) mañakuyllapa. Chaqa qamkuna chayshina mañakuptikiqam, payqa rin qoshuqllapa. Nisitashqaykita

maskashpaqam, Dyusmanda ringillapa ch'askiq. Chaqa payman mañakushpaqam, pungumbi qayakuykangishina, yanapashunambaq. Chayshina (mana shaykuq) qayakuptiqam, Tayta Dyusqa rin yanapashuq. ⁸ Chaymi mañakuqqa paymanda ch'askin; ima nisitashqanda maskaqqam paypiqa tarin; chay pungumbishina qayakuqqam ukuman yaykun.

⁹ ¿Suq wambrayki tandata mañashuptinchi, suq rumita qongiman? Manám. ¹⁰ ¿Ichu suq piskaduta mañashuptinqa, suq kulibrata qongiman? Manám. ¹¹ Chaqa qamkuna malukuna kashpapismi, yach'angillapa wambraykillapata allin kusaskunata qoyta. Piru Taytanchiq Dyusqam qamkunamandaqa mas allin. ¡Chaymi payman yumbay mañakuqtaqa ancha rin yanapaq!

¹² 'Qamkunaqam munangi, suqkuna allita rurashunambaq. Chayshina munashpaqa, ashwan qamkuna allita ruray paykunata. Chayshina rurashpaqam, ringi kumpliqa Muysis kamachikushqanda, Dyuspaq rimaqkuna yach'achikushqandapis.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan kich'ki punguwan

(Lk 13.24)

¹³⁻¹⁴ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Kay bidapiqam kan ishkay pungu, ishkay ñan. Suq pungu, suq ñanqam ancha anchu, mana nima trabajuschu yaykunanchiq. Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna chay punguta, chay ñanda riykanllapa. Piru chay anchu ñanmi rin apashuqlapa infyirnuman, chaypi ushyakanaykillapa.

Kambismi suq pungu, suq ñan ancha kich'ki ancha trabajus yaykunanchiq. Chayri allita yuyashpa, chay kich'ki punguta yaykushpa, chay kich'ki ñanda riy. Chaqa wakingunallam chay kich'ki punguta chay kich'ki ñanda maskashpa tarinllapa, mushuq bidaman ch'ayananllapa, tukuy tyimpu kawsananllapa.

*Runakuna rurashqanda rikashpa, yach'ashun:
Allin runa ichu malu, nishpa*

(Lk 6.43-44)

¹⁵ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Kwidakayllapa Dyuspaq rimaq tukuqkuna-manda. Chaqa paykunaqam rinllapa niq: “No-qaykunam Dyuspaq allip rimaqkuna kanillapa”, nishpa. Piru shunqonllapapiqam chay lubu (ichu chay surru) wishata mikuqkunashina rinllapa kaq. Chayri allita kwidakayllapa yumbay chay mana baliq yach'achikuqmanda, qamkunata ama pandachishunanllapa. ¹⁶ Kayshinam

paykunataqa atingillapa riqsiyta: Dyuspaqchu allipta yach'achikun ichu mana, nishpaqa. Allita rurashpa kawsaptinllapaqam, ringillapa yach'aq: Alliptam Dyuspaq yach'achikunllapa, nishpa. Piru chay llullakuqkunaqam mana baliq yurakunashina. Chaqa kashakunamandaqam mana tandanchiqchu ubaskunata ichu iguskunata. ¹⁷ Yumbay allin yuraqam

allindalla puqon. Piru chay mana baliq yurapa puqoyningam mana balinchu mikunapaqqa.

¹⁸ Chaqa chay allin yurakunaqam mana atinllapachu mana baliqta puqoytaqa. Chayshinallam chay mana allin yurakunapis

maychikapis mana atinllapachu allinda puqoytaqa. ¹⁹ Chaymi yumbay chay mana allinda puqoq yurakunataqa kuchushpa wichukunllapa ninaman. Chayshinallam Tayta Dyusqa rin ruraq chay llullakuqkunataqa. ²⁰ Chaymi niykillapa, chay llullakuqkunataqam atingillapa riqsiyta, ima laya kashqanllapata, allita ichu mana allita ruraptinllapa, nishpa.

*Dyusta mana kasuqkunatam Jisusqa rin niq:
“Manam riqsiykichu”, nishpa
(Lk 13.25-27)*

²¹ Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Yumbay niwaqkuna: “Kamachikuq Siñursitu, Kamachikuq Siñursitu”, nishpaqam, mana rinllapachu yaykuq syilumanqa. Chaqa Taytay Dyus nishqandaqam mana kasushqallapachu. Piru Taytay Dyusta kasuqkunam paywan, noqawan rinllapa kawsaqqa. ²² Chaymi chay jwisyu diyapiqa achka rinllapa niwaq: “¡Kamachikuq Siñursitu, Kamachikuq Siñursitu, qamba shutikita myintashpam yach'achikurqayllapa! ¡Shutikita myintashpam, dyablukunata qatirqayllapa! ¡Shutikita myintashpam, achka milagrukunata ruraraqayllapa!” nishpa. ²³ Chayshina niwaptinllapaqam, noqaqa rini niq: “Manam nunka riqsishushqallapachu kani. Qamkuna mana alli ruraqkunaqa akrakayllapa noqamanda.”

*Runakunapa bidanllapam ishkay laya wasishina
(Mk 1.22; Lk 6.47-49)*

24 'Kay nishqayta kasuqqam suq ancha yach'ayniyuq runashina. Chay yach'ayniyuqqam wasinda rurargan kaskajupa sawambi. 25 Chaymandaqam ancha tamyaptin, rriyukuna undaptin, ancha jwirti wayraptinqa, chay yach'ayniyuqqa wasinqa mana bulakarqanchu, ancha allin simyintuyuq kashqanrayku. 26 Piru kay nishqayta mana kasuqqam suq tuntu runa aqokunap sawambi wasikuqshina. 27 Chaymandaqam ancha tamyaptin, rriyukuna undaptin, ancha jwirtita wayraptin, chay tuntupa wasinqa limpu bulakarqan.

28 Chaykunata Jisus yach'achikuptinqam, chay uyaqkunaqa ancha ispantashqata yuyarqanllapa: Jisusqam ancha yach'ayniyuq, nishpa. 29 Chaqa Jisusqam ancha yach'ayniyuq kamachikuq kashpa, mana yach'achikuqchu Muysispa liyningunata yach'achikuqkunashina.

8

Jisusmi suq ismuykaq kwirpuyuy runata kach'akachirgan

(Mk 1.40-45; Lk 5.12-16)

1 Chay lumamanda Jisus uraman riptinmi, ancha achka runakuna, warmikuna ikinda rirqanllapa. 2 Chaypim suq runa ismuykaq kwirpuyuy shamushpa, ñawpambi qonqorikushpa, nirqan:

—Kamachikuq taytitu, yanapawayri. Chaqa qamqam munashpa kay qeshyayniymandaqa das atingi kach'akachiwayta, nishpa.

3 Chaymi Jisusqa chay millanaypaq runapa sawanman makinda rurashpa nirqan:

—Munanim kach'akachishuyta. Kanalitan kach'akay, nishpa.

Chayshina niptinllam, chay qeshyayqa limpu chingarqan.

⁴Chaymi Jisusqa nirqan:

—Amakish pitapis nimata ningichu “Kayshinam kach'akachiwarqan”, nishpaqa. Ashwan kuramanlla riy, pay rikashushpa nishunambaq: “Kach'akashqanam kangi”, nishpa. Chaymandaq apay ufrindaykita Muysis kamachikushqan-shina, yumbay yach'ananllapa: Chay runaqam kach'akashqana, nishpa.

Jisusmi suq kamachikuq suldadupa kriyadunda kach'akachirqan

(Lk 7.1-10)

⁵Jisus ch'ayaptin Kapir nawun llaqtamanmi, payman shamurqan suq suldadu rrumanu. Paymi achka suldadukunapa kamachikuqnin karqan. Chay kamachikuq suldadupa suq ancha kuyashqan kriyadunmi qeshyaq karqan. Chaymi chay suldaduqa qemikashpa, Jisusta kayshina rruqarqan:

⁶—Kamachikuq Taytitu, kriyaduymi wasiypi ancha qeshyaq kamapi. Mananam atinchu kuyuyta. Kanan nanaywanmi ancha padisin, nishpa.

⁷Chaymi Jisusqa nirqan:

—Rishaqri kach'akachiq, nishpa.

⁸Chaymi chay kamachikuq suldaduqa nirqan:

—Kamachikuq Taytitu, gamkuna isrraylinukuna ningillapa: Manam balinchu suq isrraylinu yaykunambaq suq furastiru runapa

wasinman, nishpa. Ancha pudirniyuqmi kangi. Chayri kamachikuylla, chay kriaduy kach'akanambaqqa. Chayshinallam kach'akanqa. ⁹ Chaqa noqapismi kamachiwaqkunata kasuni. Chayshinallam suldaduykunapis ima nishqayta kasuwanllapa. Suqninda “riy”, niptiyqam, rin. Suqta “shamuy”, niptiyqam, shamun. Kriaduykunata “kayta ruray”, niptiyqam, rurun. Chaymi yach'ani: Rimaptikillam, kriaduyqa das rin kach'akaq, nishpa.

¹⁰ Chayshina niqta uyashpaqam, Jisusqa is-pantashpa, kushikushpa, chay pullan riqkunata nirqan:

—¡Kay furastiru runaqam ancha shumitaqta kuntistawan! ¡Alliptam niykillapa, kay nasyunninchiq Isrrayilpiqam mana ni suq runata tarishqachu kani kay ancha yuyakuq furastiru runatashinaqa! ¹¹ Chaymi niykillapa, yumbay nasyungunamanda achka furastirukuna Dyuspi kriyishpaqam, chay unay agwilunchiq Abrajanwan, Isakwan, Jakubuan pulla tiyashpa, rinllapa mikuq Dyuswan syilupi. ¹² Piru achka llaqta masinchiq isrraylinukunataqam (noqapi mana kriyishqanrayku), sawa tutayaqman rinllapa wichukuq. Chaypiqam ancha padishqanrayku waqashpa kirunllapata rinllapa qech'yachiq.

¹³ Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay kamachikuq suldadutaqa nirqan:

—Riyna. Kriyishqaykishinam rin kaq, nishpa.

Chay nishqan urasllam kriyadunqa kach'akarqanna.

Jisusmi Pidrupa swigranda kach'akachirqan
(Mk 1.29-31; Lk 4.38-39)

¹⁴ Suq diyam Jisusqa Pidrupa wasinman shamushpa, Pidrupa swigranda tarirqan jibriwan qeshyaq kamapi kaqta. ¹⁵ Chaymi Jisus chay warmita makinmanda piskaptinlla, chay jibrimandaqa das kach'akarqan. Chaymandaqam atarishpana, paykunata qararqan.

Jisusmi achka qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mk 1.32-34; Lk 4.40-41)

¹⁶ Amsayaykaptinnam dyablukuna kamachishqan runakunata, warmikunata Jisusman apamurqanllapa. Chaymi payqa dyablukunata “Lluqshiy” niptinlla, chay runakunamanda lluqshirqanllapa. Kach'akachirqanmi yumbay chay apamushqan qeshyaqkunatapis. ¹⁷ Chayshinaqam karqan Dyuspaq rimaq Isaiyas kayshina iskibrishqan kumplinambaq: “Paymi tukuy laya nanayninchiqmanda kach'akachiwashqa kanchiq”, nishpa.*

Jisustam munarqanllapa sigiyta
(Lk 9.57-62)

¹⁸ Suq diya Jisusman ancha achka runa tandakaptinmi, ch'awpinllapapina kashpa, yach'akuqningunata nirqan:

—Aku pasaq kay ancha atun qoch'apa waq chimba ladunman, qamkunawanlla kanaypaq, nishpa.

* **8:17** Isaiás 53.4

19 Chayshina niptinmi, suq runa Muysispa liyningunata yach'achikuqqa qemikashpa, Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, maytapismi qamwanna munani riyta, nishpa.

20 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Surrukunam mach'ayniyuqkuna. Pishqokunam kamachayuqkuna. Piru noqa Dyusmanda shamug runa kashpapismi, mana nima wasiyuqchu kani samanaypaqqa. (Chayri yach'akuqniy kashpaqa, qambis noqashina ancha ringi padisiq.)

21 Chaymandaqam suq yach'akuq masiy nirqan:

—Taytitu, dijawayri puntata rinaypaq taytayta pambaq. Pambashpaqam qamwanna rini puriq, nishpa.

22 Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Mas allim noqawan purinayki. Chaqa noqapi mana kriyiqkunaqam wañushqakunashina. Chayri shamuyana noqawan purinayki. Taytayki wañuptinqam, chay wañushqa laya aylluykikunana pambanqa, nishpa.

Jisusmi wayrata yakuta qasillachirqan
(Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)

23 Jisusmi yach'akuqningunawan yakupi puriq barkupi rishpa, chay ancha atun qoch'ata pasaykarqanllapa. 24 Piru yakupa ch'awpimbi kaykaptinllapam, ancha jwirtitana wayrarqan. Chaymi yakuqa ancha maqchikamushpa undaykarqanna chay barkumanqa. Chayshina

kaykaptinqam, Jisusqa puñuykarqan. ²⁵ Chaymi paykunaqa Jisusta rikch'achishpa, nirqanllapa:

—¡Ay, Taytitu, washawayllapa! ¡Seqaykanchiqnam yakuman! nishpa.

²⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Imaraykutaq ancha manchangillapa? Qamkunaqam mana allitachu noqapi yuyakungillapa.

Chayshina nishpaqam, Jisusqa atarishpa, chay wayrata yakuta jwirtita rimashpa, kamachishpa, limpu qasillachirqan. ²⁷ Chaymi ancha ispan-tashqata nirqanllapa:

—¿Ima laya runataq kay Siñurninchiq Jisusqa? Rikay, kamachiptinlla, yakuqa wayrawan kasushpa qasillarqan, nishpa.

Dyabluwan lukuyashqa runakunam Jisusman shamurqanllapa

(Mk 5.1-20; Lk 8.26-39)

²⁸ Jisus chay ancha atun qoch'ata pasashpam, ch'ayarqan Gadara lugarman. Chayshina ch'ayaptinmi, pantyunmanda ishkey lukukuna shamurqanllapa Jisusta tinguq. Chay lukukunapa ukumbiqam dyablukunapa ispiritunguna kashqanrayku, ancha wapukuna karqan. Kanan chay lukukuna ñambi kaptinllapaqam, mana pipis atirqanllapachu pasayta. ²⁹ Chaymi Jisusman ch'ayashpaqa, chay lukukunaqa kayshina qayach'akurqan:

—Qam Jisus Dyuspa Churinga, ¿imapaqtaq mitikungi noqaykunamanqa? ¿Ima shamushqachu kangi kastigawaqllapa, manaraq jwisyu diya ch'ayamuptin? nishpa.

³⁰ Chay kaykashqanllapa sirkambişam runakuna achka kuchikunata michiykarqanllapa. ³¹ Chaymi chay dyablukunaqa Jisusta ancha rrugarqanllapa:

—Noqaykunata qatiwashpaqar, yush'ayku dijaway, waq kuchikunaman yaykunayllapa, nishpa.

³² Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, riyllapa waq kuchikunaman, nishpa.

Chayshina niptinmi, chay dyablukunaqa chay runakunamanda lluqshishpa, rirqanllapa chay kuchikunamanna. Chaymi chay kuchikunaqa das lukuyashpa, qaşamanda chay ancha atun qoch'aman yumbay seqashpa, yakupi ch'uqashpa, limpu wañurqanllapa.

³³ Chaymi chay kuchikunata michiqkunaqa ancha manchashpa, kallpaylla rirqanllapa Gadara llaqtaman abisakuq. Ch'ayashpaqam nirqanllapa:

—Jisusqam chay ishkay lukukunataqa kayshina kach'akachirqan, nishpa.

³⁴ Chaymi yumbay chay gadarinukuna manchashpa, Jisus kaykashqanman shamushpa nirqanllapa:

—Jisus, yush'ayku kay llaqtamandaqa riyna suq laduman, nishpallapa.

9

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuqta kach'akachirqan

(Mk 2.1-12; Lk 5.17-26)

¹ Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa yakupi puriq barkuman yaykushpa, pasarqan suq ladu chimbaman llaqta Kapirnowunman.

² Chaymi chaypina kaykaptinqa, runakuna ch'ayarqanllapa suq runa wañushqashina kwirpuyuqta parapi apamushpa. Chaymi Jisusqa yach'ashpa: Chay runakunam noqapi ancha yuyakunllapa, nishpaqa, chay runa wañushqashina kwirpuyuqta nirqan:

—Ijitu, ama llakiychu. Noqam uchaykikunamanda pirdunayki, nishpa.

³ Chayshina Jisus niptinqam, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkuna uyashpa, kayshina yuyarqanllapa: Kay runaqam Dyusshina yanqa tukushpa, Tayta Dyusta burlaykan, nishpa. ⁴ Chaymi Jisusqa yuyashqanllapata yach'ashpa, paykunata nirqan:

—¿Imaraykutaq chayshina mana baliqkunataqa yuyaykangillapa? ⁵ Mayá, ¿imataq mas trabajus ruranaypaq, ichu ninaypaq: “Uchaykikunatam pirdunayki” ichu ninaypaq: “Kach'akachiykim; atarishpa, riy” nishpa? ⁶ Mayá, kayta rikachishqayki yach'anaykillapa: Tayta Dyus Jisusta pudirniyuqta rurashqa, kay mundupi runakunata uchangunamanda pirdunanambaq, nishpa.

Chaymandaqam Jisusqa chay runa wañushqashina kwirpuyuqtaqa nirqan:

—Atarishpa, paraykita apashpa, riyna wasiki-man, nishpa.

⁷ Chaymi chay runaqa das atarishpa, kach'akashqana rirqan wasinman. ⁸ Chay milagruta ruraptinqam, chay rikaqkunaqa

ispantashqata Dyusta kayshina ancha alabarqanllapa:

—Dyusilupagi, Taytitu, pudirnikitam qoshqa kang'i chay runakunata, nishpa.

Jisusmi Matiyuta akraqan, yach'akuqnin kanambaq

(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)

⁹ Jisusqam chay kashqanmanda shamuqshinaqa, noqa Matiyuta rikawarqan kuntribusyun kubrakunay dispachuypi tiyaykaqta. Chaymi niwarqan:

—Shamuy. Aku noqawan, nishpa.

Chaymi noqaqa chay urasna paywan rirqay.

¹⁰ Chaymandaqam Jisus noqaykuna yach'akuqningunawan wasiypi mikuykaptiyllapa, wakin kuntribusyunda kubrakuq masiykuna, suq laya uchayuq runakunapis ch'ayamushpa, pullayllapana tiyarqanllapa.

¹¹ Chaymi wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa chayta rikashpa, noqaykuna Jisuspa yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—¿Imaraykutaq Jisusqa chay millanaypaq kuntribusyunda kubrakuqkunawan, chay suq laya mana baliqkunawanqa mikuykan? nishpa.

¹² Chaymi Jisusqa chayshina niqta uyashpaqa, nirqan:

—Mana qeshyaqkunaqam mana munanchu ambikuqtaqa. Qeshyaqkunallam munan ambikuqtaqa.

¹³ (Kay uchayuqkunam qeshyaqkunashinaqa.) Chaymi paykunata washaq shamushqaqa kani. Manam shamushqachu kani chay allin tukuqkunata

washaq. Chayrayku yach'akuyllapa Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqanda: “Noqaqam munani llakipakuqkuna kanaykillapa. Chaymi qamkuna suqkunata mana llakipaptikiqa, mana munanichu ufrindaykillapata qowashpa adurawanaykiqa”, nishpa.*

Jisustam ayunupaq tapurqanllapa

(Mk 2.18-20; Lk 5.33-35)

¹⁴ Jwan Shutichikuqpa yach'akuqningunam Jisusman qemikarqanllapa, kayshina tapunambaql-lapa:

—Taytitu, noqaykuna Jwanda kasuqkunaqam ayunanillapa. Yumbay chay farisiyu duktrinayupismi ayunanillapa. ¿Imaraykutaq qamba yach'akuqnikikunaqa mana ayunanllapachu? nishpa.

¹⁵ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, suq runa kasaraykaptinqachuraq, yanasunguna (yanasanguna) chaypi pullan kaykaptin, ¿ayunanmanllapa? Manám. Chayshinallam kay yach'akuqniykunaqa noqawan kashpaqa, kushikuykanllapa. Chaymi manaraq ayunanllapachu. Piru suq diyam (ch'iqniwaqkuna) paykunamanda rinllapa akrawaq. Chayshina akrawaptinraqmi, paykunapis rinllapa ayunaq.

¹⁶ 'Manam pipis mawka mudanandaqa mushuq rritasuwanqa rrimindanchu, ¿manachu? Chayshina ruraptinqach'i, chay mushuq rritasuqa qendishpa, ashwamba llikinman chay mawka mudanataqa. ¹⁷ Chayshinallam

* 9:13 Oseas 6.6

llullu binutapis mana wichunchiqchu mawka qara taligamanqa. Chaqa chay llullu binuqash' qarwashpa, chay mawka qara taligata pach'yachinman. Chayshinam pulla qesachakanman binuwan qara taligaqa. Chaymi llullu binutaqa mushuq qara taligaman wichunchiq, ama ni binu ni taliga qesachakanambaq. [*Nuta: Jisuspa chay mushuq yach'achikushqanqam chay llullu binushina. Isrraylinukunapa chay unay kustumbringunaqam chay mawka qara taligashina. Chaymi mana balirqanchu taqllunanllapa Jisuspa mushuq duktrinangunata chay mawka kustumbrikunawanqa.*]

Jisusmi suq warmita kach'akachishpa, suq chinata kawsachimurqan

(Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)

¹⁸ Chayshina Jisus rimaykaptinmi, ch'ayamurqan suq runa. Chay runaqam isrraylinukunapa suq kamachikuqnin karqan. Payqam Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, kayshina ancha rruqarqan:

—Taytitu, chinitaymi kanalitan wañurqanna. Yush'ayku aku kawsachinayki. Chaqa kriyinin: Makikita sawambi ruraptikim kawsarinqa, nishpa.

¹⁹ Chaymi Jisusqa “Arí”, nishpa, chay lugarmanda lluqshishpa, noqaykuna yach'akuqningunawan chay runawanna rirqayllapa.

²⁰⁻²¹ Chaymi ñanda riykaptiyllapaqa, suq warmipis noqaykunawan riykarqan. Chay warmitaqam dusi wata tukuyta yawar mana

dijashqachu karqan. Chaymi yuyarqan: Jisuspa kapamba manyanda llamkashpallam kach'akashaq, nishpa. Chayshina yuyashpa, manchashpismi, chay warmiqa ikinda riqshina Jisuspa kapamba manyanda ashrita llamkarqan. ²² Chayshina llamkaptinmi, Jisusqa ikinman tikrakashpa, chay warmita chapashpa nirqan:

—Ijita, ama manchashpachu, animakay. Noqapi allita yuyakushqaykiraykum kach'akashqana kangi, nishpa.

Chaymi chay urasmandapacha chay warmiqa kach'akarqanna.

²³ Chaymandaqam Jisusqa chay kamachikuq runapa wasinman ch'ayashpaqa, rikarqan runakunata, warmikunata kunyalla waqaykaqta, flawtirukunatapis. ²⁴ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Ashuyllapa. Manam wañushqachu chinitaqa. Puñuykanllám, nishpa.

Chaymi chay uyaqkunaqa Jisusta asiparqanl-lapa. ²⁵ Chaymandaqam chay asipaqqunataqa ukumanda sawaman surqoshpa, Jisusqa uku wasiman yaykurqan. Chaymandaqam chay almataqa makinmanda piskaptin, das kawsamushpa, shayarqan. ²⁶ Chaymi chay milagruta rurashqambaqqa, Jisuspa famanqa tukuy mayta shikwakarqan.

Jisusmi ishkay sarkukunata chapachirqan

²⁷ Chay Jayrupa wasinmanda Jisuswan riykap-tiyllapam, ishkay sarkukuna ikiyllapata rirqan, ancha jwirtita qayakushpa:

—¡Unay Dabidpa Karu Willkan, yush'ayku llakipawayllapa! nishpa. [*Nuta: “Dabidpa Karu Willkanmi” munan niyta: “Dyus Akrashqan Washadur”, nishpa.*]

²⁸ Chaymandaqam Jisusqa suq wasiman ch'ayashpa, ukuman yaykuptinqa, chay ishkay sarkukunapis ikinda yaykurqan. Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—¿Qamkunaqachu kriyingi: Jisusmi atin kach'akachiwayta? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Ari, Taytitu, nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa ñawinllapata llamkashpa, nirqan:

—Qamkuna kriyishqaykishina kanqa, nishpa.

³⁰ Chayshina niptinllam, paykunapa ñawingunaqa ancha klarutana rikakurqanllapa. Chaymandaqam Jisusqa paykunata nirqan:

—Amakish pitapis parlachingillapachu kay rurashqaypaqqa, nishpa.

³¹ Piru paykunaqam chay wasimanda lluqshishpa, waqman kaymanna rishpa, yumbayta parlachirqan:

—Jisusmi kach'akachiwashqa, nishpa.

Jisusmi suq muduta kach'akachirqan

³² Chayshina riykaptiyllapam, wakin runakunaqa suq muduta apamurqanllapa Jisusman. Chaqa dyablupa ispiritunmi chay runapa kwirpunman yaykushpa, muduyachishqa karqan. ³³ Chaymi Jisus chay dyabluta runamanda qatiptinqa, atirqanna

rimayta. Chaymi chayta rikaqkuna ancha isphantashqata nirqanllapa:

—¡Manakish nunka kay Jisus rurashqan-dashinaqa rikashqallapachu kanchiq kay Isrrayilpiqa! nishpa.

³⁴ Piru farisiyu duktrinayuqkunaqam chayta rikashpaqa, Jisusta kuntrashpa, nirqanllapa:

—Dyablukunapa kamachikuqnin yanapaptinmi, Jisusqa chay dyablukunata runakunamanda atin qatiytaqa, nishpa.

Kusichaqam achka

³⁵ Chay diyakunapim Jisusqa ancha achka llaqtakunaman, kasiriyukunaman rirqan yach'achikuq. Chaymi sinaguga wasikunapi Dyuspa shumaq nutisyangunata yach'achikushpa, nirqan:

—Taytanchiq Dyusmi dasna rin shamuq, shumaqta kamachikunambaq, nishpa.

Chayshina yach'achikushpam, tukuy laya qeshyaqkunata kach'akachirqan.

³⁶ Chaymandaqam Jisusqa ancha achka ch'ayamuqkunata rikashpa, ancha llakiparqan. Chaqa chay ch'ayamuqkunaqam ancha shaykushqa, wichukudu mana michidurniyuq wishakunashina karqanllapa. ³⁷ Chaymi payqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, chay achka maskawaqkunaqam ancha achka kusichashina. Piru kusichadurkunaqam ashlitalla kanchiqllapa. ³⁸ Tayta Dyusmi chay kusichapa dwiñun. Chayri payman mañakuyllapa, mas

kusichadurkunata numbranambaq, yanapawananchiqllapa, yumbayta yach'achinanchiq, Dyuspi kriyinanllapa, nishpa.

10

Jisusmi yach'akuqningunamanda dusita akrarqan, apustulninguna kanambaq

(Mk 3.13-19; Lk 6.12-16)

¹ Jisusmi yumbay chay yach'akuqninmanda dusi runakunata akrawashpa, pudirniyuqkunata rurawarqanllapa, atinayllapa runakunamanda dyablukunata qatiyta, tukuy laya nanaywan kaqkunata atinayllapa kach'akachiyta. *[Nuta: Chay dusi akrashqangunaqam “apustulkuna” shutirqanllapa.]*

² Chay dusi apustulkunaqam kaykuna karqayllapa: puntatam Simun; payllam Pidrupis shutin; chay Pidrupa masan Andris, Sibidiyupa churinguna Jakubuwana Jwan, ³ Filipi, Bartulu (payllam Natanayilpis shutin), Tumas. Suqqam noqa Matiyu. Unaymi noqaqa kuntribusyunda kubraquq karqay. Suqqam Alfiyupa churin Jakubu. Suqqam Libiyu; payllam Tadiyupis shutin. ⁴ Suqqam suq Simun. Payqam isrraylinu Kananista partidumanda karqan. Suqqam Judas Iskaryuti. Chay Judas Iskaryutim Jisusta intrigakurqan chay kuntraqkunamanqa.

Jisusmi chay dusi apustulningunata kach'arqan, paypaq yach'achikunanllapa

(Mk 6.7-13; Lk 9.1-6)

⁵ Jisusmi noqaykuna dusi yach'akuqningunata manaraq kach'awashpa, kayshina kunawarqanllapa:

—Amakish chay suq nasyungunamanga ringillapachu. Amakish chay prubinsya Samaryamambis ringillapachu. ⁶ Ashwan riyllapa llaqta masinchiq isrraylinukunamanlla. Chaqa paykunaqam chingashqa wishakunashina puriykanllapa. ⁷ Chayri niyllapa: “Taytanchiq Dyusmi kay tyimpupi qallariykan shumaqta kamachikuq”, nishpa. ⁸ Chayshina yach'achikushpaqar, qeshyaqkunata kach'akachiyllapa. Chay ismuykaq kwirpuyukunatapis kach'akachiyllapa. Wañushqakunatapis kawsachiyllapa. Dyablukunatapis runakunamanda, warmikunamanda qatiyllapa. Chaqa qamkunataqam dibaldilla pudirniyuqta rurashushqallapa kani. Chayri qamkunapis chay pudirniywanqa yumbayta yanapayllapa, ama nimata kubrashpachu.

⁹ 'Chayshinalla riyllapa. Amakish ñannikipaqqa apangillapachu uruta, ni qellayta ni kubrimanda qellaykunatapis bulsikuykipiqa. ¹⁰ Amar ni alfurjata ni llanqeta ni burdunda apayllapachu. Mudanaykitapis suqsitutalla apayllapaqa. Chaqa suqkunata yach'achiptiki, kach'akachiptikiqam, alli paykuna qamkunata qarashunambaq. Manchu suq trabajaqqa dirichuyuq, pagunda ch'askinambaq.

¹¹ 'Chayri suq llaqtaman ichu suq kasiriyuman ch'ayashpaqa, maskayllapa suq allin runata, chaypi paywan kidanaykillapa, chay llaqtamanda rinaykillapa diyakaman. ¹² Suq wasiman

ch'ayashpaqar, shumaqta napaykushpa, Dyusman mañakuyllapa, chay wasipi tiyaqkunata yanapanambaq. ¹³ Chay wasipa dwiñun shumaqta qamkunata ch'ayachishuptinqa, masta mañakuyllapa paykunapaq. Piru qamkunata fyirusyashuptinqa, paykunapaqqa amana mañakuyllapachu. Chaqa Dyusqam mana rinchu yanapaq paykunataqa. ¹⁴ Chayshina mana munaptinllapa chay wasiman ch'ayachishuyta ni uyashuytaqa, chay wasimanda ichu chay llaqtamandaqa das llugshishpa, riyllapa suq ladumanna. Ch'akikillapamanda pulbuta ch'apsiy, chay llaqtapi tiyaqkuna yach'anambaq: Chay yach'achikuqkunaqam manana kwintayuqchu noqanchiqkunawanqa, nishpa. ¹⁵ Alliptam niykillapa, jwisyu diyapiqam chay mana ch'askishuqkunataqa ancha fiyuta rinllapa kastigaq, maski chay ancha uchayuq runakuna Sudumapi, Gumurrapa tiyaqkunamanda.

Jisusmi nirqan: “Rinllapam qesachashuq”, nishpa

(Mk 13.9-13; Lk 21.12-19)

¹⁶ Jisusqam niwarqanllapapis:

—¡Alliptam niykillapa! Uñitakunata ancha atun surrukunapa ukunda kach'aykaymanshinam, qamkunataqa kach'ayki, chay malu runakunapa ukunda rinaykillapa. Chayri ancha sabidu kayllapa kulibrashina, yumbayta allita yanapanaykillapa. Piru ancha allin mana nimata dañachikuq palumitashinar kayllapa. ¹⁷ Allita yuyashpa, kwidakashpa puriyllapa. Chaqa chay wapu runakunam

prisushushpa, awturidarkunapa ñawpambi rinllapa dimandashuq. Rinllapapismi asutishuqllapa sinaguga wasikunapi. ¹⁸ Kanan noqapi kriyiptikiqam, prifiktukunaman, gubyirnukunaman rin apashuqllapa. Chaymi qamkunaqa chay awturidarkunapa ñawpambi, chay mana isrraylinu kaqkunapa ñawpambipis noqapaq ringillapa yach'achikuq. ¹⁹ Chayri awturidarkunaman qamkunata apashuptinqa, ama llakiyllapachu: ¿Imataraq rimashaq? nishpaqa. Chaqa prisushuptinllapaqam, chay uras Dyus kikin rin yanapashuqllapa, shumaqta paypaq yach'achikunayki. ²⁰ Chaqa chay uraspiqam manana qamkunallachu ringillapa yach'achikuqqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun qamkunapi kashpa, rin yanapashuq, shumaqta rimanayki.

²¹ 'Wakingunaqam chay tyimpupi masanda rinllapa intrigakuq wanchinambaqllapa. Wakin taytaqam wambranda rin intrigakuq. Wakin wambrangunaqam taytanda mamanda kuntrashpa, rinllapa intrigakuq wanchinambaql-lapa. ²² Kanan noqapi kriyishqaykiraykum, achka runakuna qamkunata rinllapa ch'iqnishuq. Chayshina padisishpa, noqapi mana shaykuq yuyakuptikillapa wañunayki diyakamanqam, rini washashuq. ²³ Chayri suq llaqtapi qamkunata qesachashuptinqa, suq llaqtaman mitikayllapa. Chaqa alliptam niykillapa, qamkuna manaraq yach'achikuptiki kay Isrrayilpa yumbay llaqtangunapim, noqaqa Dyusmanda Shamuq Runa rini kutimuq.

²⁴⁻²⁵ 'Piru noqata qesachawashqanshinam,

qamkunatapis rinllapa qesachashuq. Chaqa suq yach'achikuqmi mas rrispitadu rin kaq yumbay yach'akuqninmandaqa. Chayshinallam suq patrumbis mas pudirniyuq rin kaq yumbay kriyadunmandaqa. Chayri suq yach'akuqqa yuyanqa: Allita yach'akushaq, chay yach'achikuqniyshina kanaypaq, nishpa. Chayshinallar suq kriyadupis yuyanqa: Allita yach'akushaq, patrunniyshina kanaypaq, nishpa. Piru noqapaq niptinllapa: “Jisukristum chay mas pudirniyuq dyablu Bilsibu!” nishpaqam, qamkunataqa ashwamba rinllapa musyashuq.

Dyustalla manchashunllapa
(Lk 12.2-7)

²⁶ Jisusqam kayshinapis yach'achiwarqanllapa:

—Runa masikitaqa ama manchayllapachu. Chaqa tukuy ima pakadu kaqpaqmi ancha klaruta rinchiqllapa yach'aq. Tukuy ima pakaduta maychika ñigashqapis, yach'ashqa rin kaq. ²⁷ Chayri chay pakadu nishushqaytaqa, qamkunaqa amana pakashpachu, yumbayta yach'achiyllapa. Chay uyaritap nishushqaytaqa, wasikikunapa sawanmanda ancha jwirtita rimayllapa, yumbay uyashunanllapa. ²⁸ Chayshina rimashpaqa, ama manchayllapachu wanchikuqkunataqa. Chaqa paykunaqam qamkunapa kwirpuykitalla atinman wanchiyta. Piru almaykitaqam mana nimatapis atinllapachu dañachiytaqa. Chayri Taytay Dyustalla manchayllapa. Chaqa payqam kwirpuykillapata almandinda atin chingachiyta infyirnupi.

29 '(Tayta Dyusmi ancha allita kwidashungillapa. Chayri ama manchayllapachu chay wanchikuqkunataqa.) ¿Manachu ish kay pishqetuta suq rriyalitupaqla randikunllapa? Piru mana baliqsitukuna kaptimbismi, ni suq pishqetu atinchu wañuyta Taytanchiq Dyus mana dijaptinga. ³⁰ Dyusmi ancha allita kwidashushpa, yumbay aqchaykillapatapis ancha allita yupashqa. ³¹ Chayri ama pitapis manchayllapachu. Chaqa qamkunaqam pishqokunamandaqa masta balingillapa Dyuspaqqa.

Runakunapa ñawpambi Jisukristupaq yach'achikushun

(Lk 12.8-9)

³² 'Qamkuna runakunapa ñawpambi noqapaq niptikillapa: "Noqam Jisukristuta sigini" nishpaqam, noqapis qambaqqa syilupi Dyuspa ñawpambi rini niq: "Paymi allipta noqata sigiwashqa", nishpa. ³³ Piru penqakushpa, runakunapa ñawpambi ñigawaptiki: "Manam siginichu Jisusta", nishpaqam, noqapis Taytay Dyuspa ñawpambiq rini ñigashuq: "Manam riqsinichu paytaqa", nishpa.

Jisusmi nirqan: "Noqapi yuyakuptikiqam, wakin aylluykikuna qamandaqa rin akrakaq", nishpa

(Lk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Jisusqam kayshinapis yach'achiwarqanllapa: —Noqapaqqa ama yuyayllapachu: Jisusmi kay munduman shamushqa, ama pipis qesachawananchiq, nishpaqa. Ashwanmi noqapi

kriyiptikillapaqa, aylluykikuna, suqkuna rinllapa qesachashuq. ³⁵ Chaqa wakin runakuna noqapi kriyiptinqam, ullqo wambran rin kuntraq. Wakin warmikunapis noqapi kriyiptinqam, warmi wawan rin kuntraq. Chayshinallam wakin llumchukunapis swigranllapata rin kuntraq. ³⁶ Chayshinallam kikin aylluykikunapis kuntraykillapa rin kaq.*

³⁷ '(Chaymi niykillapa, yumbay runakunata kuyashpapis, noqata masta kuyaway.) Piru mayqanniki noqata ashlatalla kuyawashpa, taytaykita ichu mamaykita masta kuyashpaqam, mana balingichu yach'akuqniy kanaykiqa. Chayshinallam noqata ashlatalla kuyawashpallapa, wambraykikunata masta kuyashpaqa, mana balingichu noqapa yach'akuqniy kanaykillapaqa. ³⁸ Chayri noqapi kriyishqaykirayku padishpa ichu suq kruspi munaptinllapa wanchishuytapis, allita kasuwashpaqa, noqapa allip yach'akuqniy ringillapa kaq; manaqa manám. ³⁹ Chaymi mayqanniki noqata ñigawashpa bidaykita washanaykiqa, ringillapa chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku wanchishuptinllapaqam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanaykipaq.

Primyukunam rin kaq

(Mk 9.41)

⁴⁰ Jisusqam niwarqanllapapis:

—Mayqan runa ichu warmi qamkunata shumaqta ch'ayachishushpaqam, noqata

* **10:36** Miqueas 7.6

ch'ayachiwaykanshina. Chayshina noqata
 ch'ayachiwashpaqam, Taytay Dyustapis
 ch'ayachiykanmanshina. ⁴¹ Chaqa Dyuspaq
 rimaqta, shumaqta ch'ayachiptikiqam,
 Dyusqa primyuykita rin qoshuq chay
 rimaqpa primyundashina. Chayshinalla Dyus
 munashqanda ruraykaq runata yanapaptikiqam,
 paypa primyundashina Dyus rin qoshuq.
⁴² Chayraq yach'akuykaq wambraykunata
 yanapashpam, primyuykita ringi ch'askiq.
 Chaqa allipta niykillapa, chiri yakituta qoptiki
 upyananmi, Taytanchiq Dyus ancha shumaq
 primyuykita rin qoshuq, nishpa.

11

*Jwan Shutichikuqmi yach'akuqningunata Jisus-
 man kach'arqan*

(Lk 7.18-35)

¹ Jisusmi noqaykuna dusi yach'akuqningunata
 kunawashpaqa, chay llaqtamanda suq llaqtaku-
 namanna rirqan, Dyuspa shumaq nutisyanda
 yach'achikuq.

² Chay Jwan Shutichikuqmi karsilpina kashpa,
 yach'arqanna Jisukristu ruraykashqambaq.
 Chaymi ishkey yach'akuqninda Jisusman
 kach'arqan, kayshina tapunanllapa:

³ —Taytitu, ¿Dyusmanda chay shamunambaq
 Akrashqan Washadurqachu qam kangi, ichu suq-
 taraq shuyashaqllapa? nishpa.

⁴ Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:
 —Riyllapa, Jwanda willay noqa
 yach'achikushqayta uyashqaykita, kay

rurashqayta tukuy ima rikashqaykita.
⁵ Chaqa sarkukunaqam kach'akachiptiy rikakunna. Kujukunapismi purinna. Kwirpun ismuykaqkunapismi allinna kidan. Surdukunapismi uyakunna. Wañushqakunapismi kawsamunna. Pubrikunatam Taytanchiq Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achiykani. ⁶ (Chayri Jwanda niyllapa, noqapi mas allita kriyinambaq.) Chaqa noqapi chay mana shaykuq kriyiqqam ancha rin kushikuq, nishpa.

⁷ Chaymandaqam Jwamba chay kach'adunguna riptinllapaqa, Jisusqa chaypi kaqkunata kayshina yach'achikurqan Jwan Shutichikuqpaq:

—¿Ima laya runatam rirqaykillapa chapaq chay chuncha lugarmanqa? ¿Rirqaykillapachu chapaq suq runa mana alli yach'aqta, suq kañata wayra waqman kayman kuyuchiqtashina? Manám.

⁸ Ichu ¿rirqaykillapaqa chapaq suq runa ancha ch'aniyuq shumaq mudanayuqta? Manám. Chaqa qamkunaqam allita yach'angillapa, chay ancha shumaq mudanayuqkunaqam gubyir nukunapa atun wasingunapi tiyanllapa, ¿manachu? ⁹ Chaymi tapuykillapa: ¿imata rikaqtaq rirqaykillapaqa? Rirqaykillapa rikaqqam Dyuspaq suq ancha yach'ayniyuq rimaqta, ¿manachu? Arí, qamkuna chay rikashqaykiqam Dyuspaq yumbay rimaqkunamandaqa mas klaruta noqapaqqa yach'achikushqa. ¹⁰ Chaymi Jwan Shutichikuqpaq Taytay Dyusqa Santu Librumbi kayshina niwarqan:

Qamba mas puntaykitam noqanchiqpaq suq rimaqta rini kach'aq. Chaqa paymi qambaq rin yach'achikuq, chay uyaqkuna

shumaqta ch'ayachishunanllapa.
Chayshina yach'achikushpaqam, ñannikita
allichaykanmanshina, nishpa.*

11 Chaymi allipta niykillapa, runakuna
kawsashqan diyamandapacha kanangamanqam,
mana pipis kashqachu Jwan Shutichikuqmanda
mas baliqqa. Piru noqapi kriyiqkunamanda chay
yaqqa mana baliqqam chay Jwanmanda mas
pudirniyuq rin kaq syilupiqa.

12 'Chaymi chay Jwan Shutichikuq
yach'achikushqan diyamandapacha achka
runakuna, warmikuna Tayta Dyusta allitana
kasuykanllapa. Piru achka wapu runakunapismi
Dyusta ancha kuntraykanllapa. 13 Kanan chay
Jwan Shutichikuq manaraq yach'achikuptinmi,
unay tyimpukunapi Muysis liynimbi,
Dyuspaq yumbay rimaqkuna librungunapipis
nirqanllapa: "Taytanchiq Dyusmi suq diya tukuy
maypi rin kamachikuq", nishpa. 14 Chayri
kay nishushqayllapata paqtar qamkuna
intyindingiman: Chay Eliyas shamunambaq
kaqqam chay Jwan Shutichikuq kashqa, nishpa.
15 Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita
uyawashpa intyindiyllapa.

16 'Piru kay tyimpumanda mana kriyiqku-
naqam chay wambra mana munaq pugllaqku-
nashina. Manchu wakin wambrakunaqa
plasakunapi pugllanllapa, fyistatashina rurashpa
ichu suq almata pambaykaqshina tukushpa.
Piru wakin wambrakuna mana munaptin
pugllaytaqam, chay pugllaqkunaqa kayshina

* 11:10 Malaquías 3.1

anyanllapa: ¹⁷ “Flawtata waqachiptiyllapam, ay, qamkunaqa mana munangillapachu dansayta. Chaymandaqam noqaykuna llakiy llakiyta yupakuptiypis, qamkunaqa mana munangillapachu waqayta noqaykunawanqa”, nishpa. (Chayshinallam wakinnikipis mana munangillapachu uyayta ni Jwan Shutichikuqta ni noqata.) ¹⁸ Chaqa chay Jwan shamushpa, allinda mana mikuptin, binuta mana upyaptin, chay yupakuq wambrakunashina kaptinmi, qamkunaqa nirqaykillapa: “Waq Jwamba uku kwirpumbim dyablupa ispiritun”, nishpa. ¹⁹ Chaymandaqam noqa Dyusmanda Shamuy Runa shamushpa, imata mikushpa upyaptiyqa, ningillapa: “Chay Jisusqam mana undaqchu mikun, binuta upyan. Kanan kuntribusyunda kubrakuqkunawan suq laya uchayuqkunawanmi tandakan”, nishpa. Piru noqapi kriyiqkunaqam Dyus munashqanshina kawsaptinllapa, suqkuna rikashpa rinllapa yach'aq: Taytanchiq Dyusmi ancha yach'ayniyuq kashpa, Churin Jisusta, chay Jwan Shutichikuqtapis kach'amushqa, noqanchiqkunata yach'achiwananchiq, nishpa.

*Jisusmi paypi mana kriyiqkunata anyarqan
(Lk 10.13-15)*

²⁰ Jisukristu chay llaqtakunapi achka milagrukunata ruraptimbismi, chaypi tiyaqkunaqa mana munarqanllapachu uchanllapata dijaytaqa. Chaymi Jisusqa kayshina anyarqan:

²¹ —jAy, imanangiraqri qamkuna Kurasin llaqtapi tiyaqkuna, qamkuna Bitsayda

llaqtapi tiyaqkunaqa! Chaqa ñawpaykillapapim achka milagrukunata ruraptiypismi, mana munangillapachu noqapiqa kriiyta. Piru qamkunapi rurashqay milagrukunata waq uchayuq Tiru llaqtapi, waq Sidun llaqtapi ruraptiyqach'i, paykunaqa unayna uchangunata dijanandallapa. Chaqa paykuna mana allikunata rurashqanrayku syintishpach'i, waqashpa, lutu mudanakunata rurakushpa, ush'pata sawanman basyanandallapa. ²² Kaykish niykillapa, jwisyu diyapiqam qamkunaqa chay Tirumanda Sidunmanda kaqkunamandaqa mas kastigadu ringillapa kaq.

²³ 'Mayá, qamkuna Kapir nawumbi tiyaqkunaqa, ¿imatam yuyangillapa? ¿Palanganukuna kashpachu yuyangillapa: Syilumanmi rini ch'ayaq, nishpa? ¡Manám! Ashwanmi qamkunataqa rinllapa wichushuqllapa wañushqakuna kashqanman. Chaqa kay milagrukuna qamkunapi rurashqayta waq chingachishqa Suduma llaqtapi ruraptiyqach'i, chaypi tiyaqkunaqa uchanllapataqa dijanandana. Chayshina dijaptinllapaqam, Tayta Dyusqa chay llaqtandaqa mana chingachinandachu. Ashwanmi kanangaman kananda. ²⁴ Kaykish niykillapa, jwisyu diyapiqam qamkunaqa chay Suduma llaqtapi tiyaqkunamandaqa mas kastigadu ringillapa kaq, nishpa.

*Jisusmi nirqan: “Noqaman shamuy samanaykillapa”, nishpa
(Lk 10.21-22)*

25-26 Chay tyimpupim Jisusqa Tayta Dyusta nirqan:

—Taytitu, kay pachapa, anaq syilupa kamachikuqninmi qamlla kangi. Kanan yuyashqaykitam chay yach'ayniyuqkunamanda pakashqa kangi. Piru chay mana yach'aqkunatam chay yuyaynikikunata yach'achishqa kangi. Chaqa chayshina kanambaqmi munashqa kangi, Taytitu. Chaymi ancha alabayki.

27 Chaymandaqam Jisusqa nirqambis:

—Taytay Dyusmi noqatalla akrawashqa, tukuy imata paypaq yach'ashpa, pudirniyuq yach'achikuq kanaypaq. Chaqa manam pipis alliptaqa riqsiwanchu. Taytayllam riqsiwan Churin kashqaytaqa. Chayshinallam paytapis mana pipis riqsinchu. Noqa sapalan Churin kaqllam paytaqa riqsini. Kanan noqapi kriyiqkunata yach'achiptiyimi, paykunapis atinllapa Taytay Dyustaqa riqsiyta yuyayninllapapi.

[Nuta: Piru paykunaqam ancha yuyarqanllapa: ¿Imashinam atini kasuyta Muysispa yumbay liyningunata washakanaypaq, Taytanchiq Dyus ama kastigawanambaq? nishpa. Chayshina ancha yuyashpaqam, suq ancha llashaq yugutashina apaykarqanllapa. Chaymi Jisukristuqa paykunata kayshina nirqan.]

28 'Qamkuna yugutashina apaqkuna, shaykushpa, shamuy noqaman samachishu-naqpaqllapa, amana llakinaykillapa. 29 Chaqa noqamanda yach'akuqqam suq yunta wangudushina noqawanqa rin kawsaq. Kanan

noqaqam ancha manshu ancha umildi kani. Chaymi mana trabajuschu rin kaq qamkuna noqawan purinaykiqa. Chaymi noqapi yuyakushpa, mana nimata llakishpachu, noqapina atingillapa samayta. ³⁰ Chaqa manam trabajuschu rin kaq qamkuna chay yach'achishushqayta kasunaykiqa. Suq mana llashaq yugitushinam rin kaq, nishpa.

12

Samana diyapim trigukunapa ispigangunata pitirqanllapa

(Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)

¹ Waq tyimpupim Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunawan samana diyapi trigu tarpudupa ukunda riykarqayllapa. Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa mallaqnashpa, pasaqshina trigupa ispiganda pitikushpa, qaqokushpa mikurqayllapa. ² Chaymi wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa rikawashpallapa, Jisusta anyarqan:

—Liyninchiqpim kamachiwanchiq, samana diyapi ama trabajananchiq. Rikay, yach'akuqnikikunaqa kay samana diyapi qaqokushpa trabajaykanllapa, nishpa.

³ Chaymi Jisusqa chay farisiyukunata nirqan:

—¿Ima, manachu liyishqallapa kangi chay unay gubyirnu Dabid kumpañirungunawan mallaqnashpa rurashqandaqa? ⁴ Chaqa payqam yaykurqan karpamanda adurana wasiman mikunata maskaq. Chay adurana wasipi ufrinda tandakuna kaqmi kurakunapaqlla karqan.

Suqkunaqam mana atiqllapachu mikuytaqa. Piru chay Dabidqam kumpañirungunawan mana dirichuyuq kashpapis, chay ufrinda tandakunata mikurqanllapa. ⁵ ¿Manachu Muysispa librunda liyishqallapa kangi? Chaypiqam nin: “Dyuspa adurana wasimbiqam kurakunaqa samana diyata mana gwardashpachu trabajanqallapa”, nishpa. ¿Chayshina trabajashpachu, paykunaqa uchata ruraykanllapa? Manám. ⁶ Alliptam niykillapa, Dyuspa chay adurana wasinmandaqam noqa mas baliqqa kani. ⁷ Chaqa Dyuspa Santu Librunmanda intyindishpaqach'i, kay nishqandaqa yach'angimanllapa: “Manam munanichu animalkunata wanchishpa, chay laya ufrindata qowanaykillapaqa. Ashwanmi munani suqkunata llakipanaykillapa”, nishpa.* Chayta intyindishpaqach'i, qamkunaqa kay mana uchayuqkunataqa mana wichupanaykitachu. ⁸ Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, samana diyapa dwiñun kani. Chaymi atini kamachikuyta: Kaymi alli ichu kayqam mana allichu, samana diyapi rurananchiqqa, nishpa.

Jisusmi kach'akachirqan suq qendishqa makiyuq runata

(Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

⁹ Jisusqam chay kashqayllapamanda rishpa, sinaguga wasiman yaykurqan. ¹⁰ Chaypim karqan suq qendishqa makiyuq runa. Chaymi wakin isrraylinukuna Jisusta munashpa dimandayta, yanqa tapurqanllapa:

* **12:7** Oseas 6.6

—Mayá, ¿Dyusqachu kamachiwanchiq samana diyapi suq qeshyaqta kach'akachinanchiq ichu mana? nishpa.

¹¹ Chaymi Jisusqa chay tapuqkunata nirqan:

—Mayqannikipa suq wishayki samana diyapi seqaptin suq pusumanqa, ¿manachu das surqongiman? ¹² Kanan suq runaqam suq wishamandaqa masta balin. Chaymi liyninchiq dijawanchiqllapa, samana diyapi runa masinchiqkunata allita rurananchiqllapa.

¹³ Chaymandaqam chay chaki makiyuq runata nirqan:

—Chutay makikita, nishpa.

Chaymi runapa makinga chaki kashqanmanda das allinyarqan, chay suq ladu makin allin kaqshinana. ¹⁴ Piru chay farisiyu duktrinayuqkunaqam chay uras sawaman llugshishpa, kunanakurqan, Jisusta wanchinanllapa.

Dyuspaq unay rimaq Isaiyasmi Jisuspaq kayshina yach'achikushqa karqan

¹⁵ Chay farisiyukuna kunanakuptinqam, Jisusqa yach'arqan. Chaymi chay sinaguga wasimanda llugshishpaqa, paykunamanda akrakashpa, suq ladumanna rirqayllapa. Piru ancha achka runakuna, warmikunam sigirqanllapa. Kanan Jisusqam yumbay qeshyaqkunata kach'akachishpa, ¹⁶ kayshina kamachirqan:

—Amakish suqkunataqa parlachingichu: “Jisusmi kach'akachiwashqa”, nishpaqa.

¹⁷ Chayshina Jisus niptinmi, Dyuspaq rimaq Isaiyas nishqan kumplirqan. (Chaqa Isaiyaspa

librumbim Tayta Dyus Churimbaq kayshina nishqa karqan):

- 18 Kaymi akrashqay yanapawaqqa. Paytam ancha kuyani. Paywanmi ancha kushikuni. Chaymi Ispirituyta qoptiy, payqa tukuy kay mundupi tiyaqkunata noqapaq rin yach'achiq: “Kayshinam Tayta Dyus allin justisyata rin ruraq”, nishpa.
- 19 Chay yanapawaqqam mana ni piwambis anyanakunqachu. Chaymi mana ni pipis rinchu uyaq kallikunapi anyanakuptinqa.
- 20 Ancha llakipakuq kashpam, chay manaraq allita kriyiqkunataqa mana rinchu wichukuq suq llawikaykaq kañatashinaqa. Chay ashlalla kriyiqkunataqam mana rinchu wanchiq salqayaykaq michatashinaqa. Chayshinam rin llakipakuq, malukunata binsishpa, allin justisyata ruranangaman.
- 21 Kanan yumbay nasyungunapi achka runa warmim paypi rinllapa yuyakuq, nishpa.*

Wakin runakunam nirqanllapa: “Jisustash dyablu yanapan”, nishpa

(Mk 3.19-30; Lk 11.14-23; 12.10)

22 Suq dyablum suq runaman yaykushpa sarkuyachishpa, muduyachishqa karqan. Chayraykum chay sarku mudu runata Jisusman apamuptinllapa, payqa kach'akachirqan. Chaymi chay runaqa atirqanna chapakuyta, parlayta.

23 Chayraykum payta rikaqkunaqa ancha ispantashqata kayshina tapunakurqanllapa:

* **12:21** Isaías 42.1-4

—¿Kay Jisusqachuraq chay unay gubyirnu Dabidpa Karu Willkan chay shamunambaq Washadurninchiq? nishpa.

²⁴ Chayshina tapunakuptinmi, farisiyu duktrinayuyqkunaqa uyashpa nirqan:

—Kay runaqam mana payllachu dyablukunataqa qatin. Chay mas pudirniyuq dyablu Bilsibu yanapaptinmi, atin qatiytaqa, nishpa.

²⁵ Jisusqam chay yuyashqanllapata yach'ashpa, kayshina nirqan:

—Mayqan nasyumba awturidarninguna paykunapura pilyanakushpaqash', chingachinakunman. Suq llaqtapi ichu suq ayllupi paykunapura pilyashpaqam, ushyanakunman. Maychikapisch'i mana atinmanllapachu duraytaqa. ²⁶ Chayshinallam chay Satanaspis dyablu masingunawan pilyashpaqa, mana atinmanchu suqkunata binsiyta. Chayshinaqach'i limpu chingachinakunman. ²⁷ Qamkunaqam noqapaq ningillapa: “Dyablu Bilsibu yanapaptinmi, qatin dyablukunataqa”, nishpa. Chayshina kaptinqa ¿chay kikin Bilsibuchu yanapan wakin yach'akuqnikitapis, dyablukunata qatinambaqqa? ¡Manám! Chaymi paykuna rikachishungillapa qamkuna pandashqaykitaqa. ²⁸ Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi noqataqa yanapawan, dyablukunata runakunamanda qatinaypaqqa. Chaymi allita yach'anchiqllapa: Dyuspa pudirningam ch'ayamuykanna qamkunaman, nishpa.

²⁹ Chaqa suq qoch'ikuq runaqam mana atinchu dasqa qoch'iyta imangunata suq ancha wapu runataqa. Chay qoch'ikuqqam puntata chay

wapu runata binsishpa, alli alli ch'aqnashparaq, atin qoch'iyta imandaqa. (Chay runashinam no-qapis dyabluta binsishpa, runakunata, warmikunata qoch'ini washanaypaq), nishpa. ³⁰ Jisusqam nirqambis:

—Chay mana yanapawaqqam kuntrawaykan. Chaymi mana yanapawanchu, runakunata, warmikunata tandanaypaqqa. Ashwanmi tandashqaykunataqa shikwaykan. ³¹ Chayshina kaptimbismi, Dyusqa runakunapa tukuy laya uchangunata rin pirdunaq. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda kuntrashpa rimaqkunataqam mana rinchu pirdunaq. ³² Chaqa mayqan kuntrawaqtam Tayta Dyusqa atin pirdunayta. Piru Santu Ispiritunda kuntrashpa rimaqkunata mana rinchu pirdunaq, ni kay bidapi, ni suq bidapi.

*Jisusmi nirqan: “Suq runa rurashqanqam suq yurapa puqoyninshina”, nishpa
(Lk 6.43-45)*

³³ 'Suq allin yuraqam allinda puqon. Piru suq mana baliq yuraqam mana baliqta puqon. Chaqa suq yurataqam riqsinchiq puqoyninmanda. ³⁴ ¡A, farisiyu duktrinayuqkuna, qamkunaqam kulibrakunapa wawanguna kangillapa! ¡Malukuna kashpam, mana atingillapachu allikunata rimaytaqa! Chaqa shimikillapaqam shunqoykillapapi kaqkunata riman. ³⁵ Chaymi allin runaqam shunqombi allita yuyashpa, allita riman. Piru malu runaqam, shunqombi mana allita yuyashpa, chayshinalla mana allikunata riman. ³⁶ Chaymi niykillapa, jwisyu

diyapiqam yumbay ringillapa kwintata qoq chay mana baliq rimashqaykipaq. ³⁷ Chaymi chay rimashqaykimanda Dyusqa jushgashushpa, rin nishuqllapa: “Uchayuqmi kangı”, ichu “Manam uchayuqchu kangı”, nishpa.

Malu runakunam Jisusta nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq

(Mk 8.12; Lk 11.29-32)

³⁸ Jisukristu chayshina niptinmi, wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan Jisusta nirqanllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, munanillapam suq milagruta ruranaykipaq, nishpa.

³⁹ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam ancha uchayuq kashpa, Dyusta mana munangillapachu kasuyta. Kanan munangillapam suq milagruta rikayta. Piru manam rurashaqchu qamkuna munashqaykitaq. Ashwanmi kayshina kanqa. Manchu unay tyimpupi Dyus rurargan suq milagruta paypaq rimaq Junaswan. Chay laya milagrutallam Dyusqa noqawambis rin ruraq, qamkuna rikanaykiqa. ⁴⁰ Chaqa Junasqam suq ancha atun piskadupa ukumbi kimsa diya, kimsa tutata karqan. Chayshinallam noqapis kimsa diya, kimsa tutata uku allpapi rini kaq. ⁴¹ (Chaymandaqam chay Junasta piskadu wichukuptinqa, rirqan Ninibi llaqtaman, Dyuspaq yach'achikuq.) Chayshina Junas yach'achikuptinmi, chay ninibinukunaqa uchangunata dijashpa, Dyustana kasurqanllapa. Chaymi jwisyu

diyapiqa chay ninibinukuna qamkuna farisiyukunata, qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata rin shimbishuqllapa: “Qamkunaqam ancha uchayuqkuna kangillapa”, nishpa. Chaqa chay Junasmanda mas pudirniyuq kaptiypismi, mana kasuwangillapachu. ⁴² Chay jwisyu diyapim Saba nasyumba gubyirnambis kawsamushpa, kay tyimpumanda kaqkunataqa rin shimbishuqllapa. Chaqa chay gubyirna warmiqam ancha karu nasyunmandapacha shamurqan, chay yach'ayniyuq gubyirnu Salumun yach'achikushqanda uyaq. Piru kaypi Salumunmanda mas yach'ayniyuq kaptiypismi, mana munangillapachu uyawaytaqa.

*Suq dyablum kutirqan Dyuspi mana kriyiqman
(Lk 11.24-26)*

⁴³ Suq dyablum suq runamanda llugshishpaqa, rin puriq chuncha lugarkunaman, maskashpa maypi tiyanambaq. Piru mana tarishpa tiyanandaqam, chay runa llugshishqanmanda kaqpaq yuyashpa nin: ⁴⁴ “¡A, paymanlla kutirishaq!” nishpa. Chayshina yuyashpa, kutirishpaqam, chay runataqa tarin suq illaq wasi pichadutashina. ⁴⁵ Chaymi rin riq apamuq mas dyablu masingunata. Chaymi chay punta dyabluqa syiti dyablukuna mas fiyuta tarishpa, apamun chay runaman. Chayshinam suq trupa dyablukunapa ispiritunguna chay runamanqa yaykunllapa, wasipishina tiyaq. Chaymi chay runaqa ashla malu kashqanmandaqa mas maluna tikrakan. Chayshinallam rin kaq kay malu runakunawambis, nishpa.

*Jisusmanmi masanguna mamanwan
ch'ayarqanllapa*

(Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)

⁴⁶ Jisus runakunata parlachiykaptinmi, maman masangunawan ch'ayarqan. Chaymi paywan munashpa parlayta, sawapilla shuyaykarqanllapa. ┘

⁴⁷ Chaypi paykuna shuyaykaptinqam, suq runa Jisusta nirqan:

—Kay sawapim mamitayki masaykikunawan shuyashuykan. Anchash munanllapa parlayta qamwan, nishpa. ┘

⁴⁸ Chaymi Jisusqa chay willaqtaqa nirqan:

—¿Pitaq mamay? ¿Pitaq masaykunaqa? nishpa.

⁴⁹ Chaymandaqam makinwan noqaykuna yach'akuqningunaman rikachikushpa, nirqan:

—Kaykunam mamitay, masaykunaqa. ⁵⁰ Chaqa Tayta Dyus munashqanda kasuqkunam mamay, masaykuna, panyikunaqa, nishpa.

13

*Jisukristum kumparasyunda rurarqan suq
tarpukuqwan*

(Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)

¹ Jisusqam chay diyalla wasimanda lluqshishpa, rirqan chay ancha atun qoch'apa manyanman yach'achikuq. Chayman ch'ayashpa tiyaykaptinmi, ² ancha achka runakuna, warmikuna payman shamushpa, qoch'apa manyambi undarqanllapa. Chaymi payqa yakupi puriq barkuman lluqshishpa, chay barkupi tiyarqan yach'achikunambaq. ³ Chaymandaqam Jisusqa achka laya kumparasyunda rurashpa, kayshina yach'achikurqan:

—Suq runam rirqan tarpukuq. ⁴ Chaymi simillanda shikwaptinqa, wakinqa ancha angu ñanman ishkirqan. Chaymandaqam pishqokuna shamushpa, chay simillakunata limpu pallarqan. ⁵ Wakin simillaqam kaskajuman ishkirqan. Chaymi sawitapilla kashpa, wayralla wiñarqan. ⁶ Piru kaskaju kashqanrayku mana ukukaman atishpa ch'upakuytam, rupay lluqshiptinqa, das chakirqan. ⁷ Wakin simillaqam kashakunapa ukunman ishkirqan. Chaymi chay kashakunaqa wiñashpa, maqashpa limpu chingachirqan. ⁸ Piru wakin simillaqam allin allpaman ishkirqan. Chaykunaqam shumaqta wiñashpa, allita puqorqan. Wakinqam kada simillita syin granusta puqorqan. Wakinqam 60 granusta; wakinqam 30 granusta puqorqan. ⁹ ¡Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyawayllapa kay nishushqayta!

Kayraykum Jisusqa kumparasyungunawan yach'achikurqan

(Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)

¹⁰ Chaymi noqaykuna yach'akuqninguna qemikashpa, Jisusta tapurqayllapa:

—¿Imaraykutaq kumparasyunwanqa yach'achikungi? nishpa.

¹¹ Chayshina tapuptiyllapaqam, Jisusqa niwarqanllapa:

—Dyusmi munan yach'anaykillapa imashinam syilupi paywan ancha shumaqta ringillapa kawsaq, nishpa. Chaymi kay kumparasyungunawan yach'achikushpaqa, qamkunatalla intyindichiyki. Piru chay mana

munaq kriyiqkunataqam mana intyindichinichu. Paykunapaqqam pakadu. ¹² Chayshina mayqan allita uyawaqtaqam yanapani, mas yach'ayniyuq kanambaq. Piru chay mana kriyiqtaqam ashrita yach'akushqanda Taytay Dyus limpu rin qoch'iq. ¹³ Chaymi noqapi chay mana munaq kriyiqkunataqa kumparasyungunawan yach'achini. Chaqa paykunaqam maychika rikashpa uyashpaqa, mana intyindinllapachu chay yach'achikushqayta. ¹⁴ Chayshina mana intyindiptinllapam, Dyuspaq rimaq Isayiyas kayshina nishqanqa kumpliycanna paykunapi: Maychika uyashpapismi, mana ringillapachu intyindiq. Rikashpapismi, mana ringillapachu yach'aq: imam chayqa, nishpaqa.

¹⁵ (Chaymandaqam Taytanchiq Dyusqa Isayiyasta kayshina nirqan:) Chay runakunapa shunqonqam ancha angu tikrakashqa, ama kasuwananllapa. Chaymi yach'achiptiypis, mana intyindinllapachu. Chaqa ñawinda, rinrindam kirpanllapa, noqapi ama kriyinanllapa, uchanllapamanda ama pirdunanaypaq, nishpa.*

¹⁶ 'Piru Tayta Dyusqam qamkunawanqa ancha alli. Chaymi ñawikillapawan chapashpa, intyindingillapa. Rinrikillapawan uyakushpam kasungillapa. Chayri kushikuyllapa. ¹⁷ Alliptam niykillapa, Dyuspaq achka rimaqkuna, suq laya allin runakunapismi ancha munarqanllapa rikawayta, uyawayta qamkuna rikawashqaykishina. Piru paykunaqam

* **13:15** Isaías 6.9-10

wañurqan manaraq shamuptiy. Chaymi mana atirqanllapachu rikawayta ni uyawayta.

Jisukristum chay kumparasyun rurashqanda intyindichikurqan

(Mk 4.13-20; Lk 8.11-15)

¹⁸ 'Alliptam niykillapa, chay tarpukuq kumparasyunwan yach'achikushqayta.

¹⁹ Chay angu ñanqam munan niyta runakuna, warmikuna angu shunqoyuqkunapaq. Chaqa paykunaqam mana munanllapachu intyindiyta Dyuspa shumaq nutisyandaqa. Chaymi

chay pishqokuna simillata pallaqshinam dyabluqa chay uyakushqanda das qonqachin.

²⁰ Chay kaskaju ch'akraqam yach'achiwanchiq chay das disanimakaqkunapaq. ²¹ Chaqa

paykunaqam Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpaqa, kushikushpa das kriyinllapa. Piru manam allitachu noqapiqa yuyakunllapa. Chaymi noqapi kriyishqanrayku qesachadu kashpaqa, das disanimakashpa, manana

munanllapachu noqapi kriyyitaqa. ²² Chay allpa kashayuqqam munan niyta Dyus nishqanda ashla uyaqkunapaq. Chaqa paykunaqam

Dyus nishqanda uyashpaqam, kay mundupa kusasningunapaq llakishpa, tukuy imayuq munashpa kayta, manana munanllapachu Dyus nishqanda kasuytaqa. Chaymi manana

siginllapachu Dyuspi yuyakushpaqa. ²³ Piru

wakin uyakuqkunaqam chay ancha allin allpashina. Paykunaqam nishqayta uyashpa, allita kriyishpaqa, ancha allita rurashpa kawsanllapa. Wakinqam chay ancha allin

allpa syin granusta puqoqshina, ancha allita Dyusta kasunllapa. Wakinqam chay allin allpa 60 granusta puqoqshina. Wakinqam chay allin allpa 30 granusta puqoqshina, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ballikuwan

²⁴ Jisusmi suq kumparasyundapis rurashpa, kayshina nirqan:

—Taytanchiq Dyusmi suq runa tarpukuqshina rin ruraq. Chay runam allin simillanda ch'akrambi tarpurqan. ²⁵ Piru tarpushpa puñunangamanmi, chay runapa suq kuntran shamushpa, trigun tarpushqamba ukunman ballikuta shikwashpa rirqan. ²⁶ Chaymi trigun wiñashpa, ispigaykaptinqa, chay ballikukunapis ukumbi wiñarqan. ²⁷ Chaymi dwiñupa kriyadungunaqa ballikuta rikashpaqa, rirqanllapa niq: “Patrunsitu, ¿manachu allin simillata tarpurqaykiqa? ¿Maymandaraq chay ballikukuna trigupa ukumbiqa wiñashqa?” nishpa. ²⁸ Chaymi dwiñuqa nirqan: “Suq kuntrawaqmi chaytaqa rurashqa kanqa.” Chayshina niptinqam, chay kriyadungunaqa nirqan: “Patrunsitu, ¿munangichu rinaypaqllapa, chay ballikuta trigumanda surqoq?” nishpa. ²⁹ Piru dwiñunqam nirqan: “Dijayllapa wiñanan. Ballikuta pilashpa, imakish trigundinda pilangimanllapa. ³⁰ Chayri dijayllapa trigupa pullan wiñanambaq kusichakaman. Kusicha tyimpupinam syigaqkunata rini kamachiq, puntata chay ballikukunata akrashpa, qotushpa,

rupachinambaq, chaymanda trigutalla trujaypi waqaychananllapa”, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ñapushpa murunwan

(Mk 4.30-32; Lk 13.18-19)

³¹ Kay kumparasyunda rurashpismi, Jisusqa paykunata kayshina nirqan:

—Dyusta kasuqkunaqam ñapushpa murunshina. Chaqa suq runa ch'akrambi tarpuptinqam, ³² chay ñapushpa murunqa yumbay simillamanda mas takshita kashpapis, wiñashpaqa, achka tarpuduta binsin. Chayshina atunna kaptinqam, pishqokuna rikrangunapi kamachakunllapa (makachakunllapa). [*Nuta: Chay ñapushpa muritunshinam Dyusta kuyaqqunapis ashrita kashqanllapamanda rinllapa achkayaq.*]

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan libadurawan

(Lk 13.20-21)

³³ Kay kumparasyunda rurashpam, Jisusqa nirqan:

—Dyusta kasuqkunaqam libadura saksachikuqshina. Manchu suq warmi midyu kustal mash'kata yakuwan sangushpa, ashla libadurata taqlluptinqa, ancha achkayashpa, yumbay chay mach'kataqa limpu saksachin. [*Nuta: Chayshinallam Dyusta kasuqqunapis, ashlitalla kashpapis, ancha rinllapa achkayaq.*]

Jisusqam kumparasyungunata rurashpa yach'achikurqan

(Mk 4.33-34)

34 Jisusqam yumbay chay nishqanda achka kumparasyunwanlla yach'achikurqan. Mana kumparasyunda rurashpaqam, mana yach'achikuqchu.

35 Chayshina Jisukristu yach'achikuptinmi, Dyuspaq rimaq kayshina iskibrishqan kumplirqan:

Tayta Dyus kay munduta rurashqan tyimpuman-dapacha manaraq yach'ashqanllapatam kumparasyungunawan rini yach'achikuq, nishpa.*

Jisusmi yach'achikurqan chay ballikupaq

36 Runakunata yach'achishpa ushyashpaqam, Jisusqa wasiman yaykurqan. Chaymandaqam noqaykuna yach'akuqninguna qemikashpa kayshina tapurqayllapa:

—Taytitu, kay noqaykunatar intyindichiway çimam munan niyta chay nishqayki ch'akrapı bal-likuqa? nishpa.

37 Chaymi Jisusqa noqaykunata kayshina ni-warqanllapa:

—Noqa Dyusmanda Shamuq Runam chay allin simillata tarpuq runashinaqa kani.

38 Kay munduqam chay ch'akrashina. Dyusta kasuq runakuna, warmikunam chay allin simillashinaqa. Dyabluta kasuq runakuna, warmikunam chay ballikushinaqa.

39 Chaqa dyablum kuntrayqa. Chaymi pay chay ballikuta tarpuq runashinaqa. Chay dyabluqam wambrangunata taqlun wambraykunaman. Jwisyu diyaqam chay syigashina rin kaq. Dyuspa anjilningunam chay syigakuqkunaqa.

* 13:35 Salmo 78.2

ballikukunata akrashpa rupachishqanshinam, jwisyu diyapi chay mana wambray kaqkunataqa rinllapa rupachiq. ⁴¹ Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa kashpam, anjilniykunata rini kamachiq, wambraykunamanda akrananllapa uchata rurachikuqkunata, tukuy chay uchayuqkunatapis. ⁴² Chaymandaqam rin wichuqllapa lumyaykaq urrnuman. Chaypim chay uchata ruraqkunaqa ancha waqashpa, kirunllapata rinllapa qech'yachiq. ⁴³ Piru Dyus shamuptin, shumaqta kamachikunanmi, payta kasuqkunaqa ancha alabashqa rinllapa kaq. Chaymi rupayshina rinllapa llipyaq. Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyayllapa kay nishushqayta.

Dyuswan kawsananchiqqam ancha baliq minashina

⁴⁴ 'Dyuswan suq bidapi kawsananchiqqam ancha balin suq kampupi mina pakadushina. Chaymi suq runa chay minata tarishpaqa, manana munanchu dijayta. Chaymi mushuqmanda chay minata pambarishpa, kushikushpa rin tukuy iman kaqta randikuq. Chayshina randikushpa, kutimushpaqam, chay ch'akra minayuqta randin.

Suq kumparasyun ancha ch'aniyuq perlawan

⁴⁵ 'Dyuswan suq bidapi kawsananchiqqam ancha balin suq ancha ch'aniyuq perla rumishina. Suq nigusyantiqam chay mas shumaq llipyaq perlas rumikunata maskan. ⁴⁶ Chaymi chay mas munaypaq llipyaq perla rumita tarishpaqa, tukuy iman kaqkunata randikun,

kutirinan randiq. [*Nuta: Chayshinar tukuy ima atishqanchiqta rurashun, Dyuswan syilupi kawsananchiqllapa.*]

Jisusmi suq kumparasyunda rurarkan piskadukunata akraqkunawan

⁴⁷ 'Tayta Dyus shamushpa shumaqta kamachikunanmi, piskadukunata piskaqkunashina rin ruraq. Chaqa chay runakunaqam piskadukunata piskanambaqqa, atarrayanda yakuman wichukunllapa. ⁴⁸ Chaymandaqam tukuy laya piskadukuna bulsachakaptin, atun qoch'apa manyanman chutashpa tiyanllapa, allin piskadukunata akrananllapa kanastanman. Piru mana baliq piskadukunaqam wichukunllapa. ⁴⁹ Chayshinam jwisyu diyapi Dyuspa anjilninguna allin kaqkunamanda uchayuqkunata akrashpa, ⁵⁰ lumyaykaq ninaman rin wichukuqllapa. Chaypim chay uchata ruraqkunaqa ancha waqashpa kirunllapata rinllapa qech'yachiq.

Ishkay laya ancha baliq duktrinakuna: unay duktrina, mushuq duktrina

⁵¹ Jisusmi noqaykuna yach'akuqningunata kayshina tapuwarqanllapa:

—¿Qamkunaqachu intyindingillapa yumbay chay kumparasyunda? nishpa.

Noqaykunaqam nirqanillapa:

—Arí, intyindinillapam, Taytitu, nishpa.

⁵² Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Wakin runakunaqam Dyuspa Santu Librun-manda allita yach'achikunllapa: “Kayshinam Tayta Dyus shumaqta rin kamachikuq”, nishpa.

Chay laya yach'achikuqqam suq wasipa dwiñunshina. Chaqa chay dwiñuqam yach'an surqoyta unay waqaychashqanda, chayraq waqaychashqandapis. [Nuta: Chayshinallam chay yach'achikuqkunapis Dyuspa unay duktrinangunata, mushuq duktrinangunatapis allita yach'an yach'achikuyta.]

Jisustam Nasaritpi disprisyarqanllapa
(Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)

⁵³ Jisusqam chay kumparasyungunawan yach'achikushpaqa, chay lugarmandaqa rirqanna. ⁵⁴ Chaymi uywakashqan llaqta Nasaritman ch'ayashpaqa, sinaguga wasipi llaqta masingunata yach'achirqan. Chaymi paykuna uyashpa ancha shumaqta yach'achikuptinqa, ancha ispantashqata nirqanllapa:

—¿Ima, maymandataq kay runa ancha yach'ayniyuqqa? ¿Imashinataq achka milagrukunataqa ruran? ⁵⁵ ¿Manachu kayqa chay karpintirupa churin? ¿Manachu mamanqa Marya shutin? ¿Manachu masangunaqa Jakubu, Jusi, Simun, Judas shutin? ⁵⁶ ¿Manachu kay llaqtanchiqpi paningunaqa tiyanllapa? Chayshinaqa, ¿imashinataq kay karpintirituqa ancha yach'ayniyuq, tukuy chaykunata ruranambaqqa?

⁵⁷ Chayshina ninakushpaqam, mana munarqanllapachu chay yach'achikushqanda kasuytaqa. Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Dyuspaq rimaqkunataqam suq llaqtakunapiqa shumitaq ch'askishpa kasunllapa. Piru

llaqta masinguna, kikin ayllungunaqam mana kasunllapachu, nishpa.

⁵⁸ Chaymi paykuna mana kriyishqanrayku, Jisusqa chay Nasaritpiqa mana achka milagrukunataqa rurarqanchu.

14

Gubyirnu Irudismi Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan

(Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)

¹ Chay tyimpupi prubinsya Galiliyapa gubyirnun Irudis Jisuspa famanda yach'ashpa, ² yanapakuqnin awturidarkunata nirqan:

—Chay alma Jwan Shutichikuqmi kawsamushqana. Chaymi chay milagrukunata atin rurayta, nishpa.

³⁻⁴ Chaqa chay Irudismi chay Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan. Piru manaraq wanchichtinmi, kayshina karqan. Puntatam chay Irudisqa masan Filipipa warmin Irudiyaswan kashqa karqan. Chaymi chay Jwanqa Irudista kayshina anyashqa karqan:

—Ama masaykipa warminwanqa kaychu, nishpa.

Chayshina anyashqambaqmi chay Irudisqa suldadungunata kamachirqan, Jwandaqa prisushpa, watashpa, karsilananllapa.

⁵ Irudisqam Jwanda munarqan wanchichiyta. Piru ancha achka runakunam Jwambaqqa kriyirqanllapa: Paymi Dyuspaq rimaq, nishpa. Chaymi Irudisqa paykunata manchashpa, mana daschu Jwandaqa wanchichirqan.

⁶ Chaymandaqam Irudisqa diyambaq suq fyis-tata rurarqan. Chaypim yumbaypa ñawpambi chay warmi Irudiyaspa chinan ancha dansaptin, chay gubyirnu Irudistaqa ancha gustarqan. ⁷ Chaymi payqa intinadanda jurashpa nirqan:

—Ima mañawashqaykitam qoshqayki, nishpa.

⁸ Chaymi maman kunaptin, chay chinaqa padrastun Irudista nirqan:

—Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi qoway, nishpa.

⁹ Chayshina mañaptinmi, gubyirnu Irudisqa limpu malaganayarqan. Piru yumbaypa ñawpambi jurashqanraykum, ¹⁰ suq suldadunda kamachirqan, karsilman rishpa, Jwamba umanda apamunambaq.

¹¹ Chayshina Jwanda wanchishpam, umanda suq platupi apamurqan chinaman. Chinaqam ch'askishpaqa, mamandana qorqan.

¹² Chaymi chay Jwamba yach'akuqningunaqa chay karsilman ch'ayashpaqa, Jwamba kwirpundallana aparqanllapa pambaq. Pambashpaqam, rirqanllapa Jisusta willaq chay pasashqambaq.

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan
(Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jisusqam yach'ashpa, Jwan Shutichikuqta wanchishqallapa, nishpaqa, chay kaykashqan-manda rirqan yakupi puriq barkupi suq chuncha lugarman, sapalan chaypi kanambaq. Piru ancha achka runakuna, warmikunam yach'arqan: Chay lugarmanmi riykan, nishpa. Chaymi llaqtangunamanda ch'akip rishpa, Jisus riykashqan lugarman ch'ayarqanllapa.

14 Chaymi Jisusqa chay barkumanda ishkishpaqa, chay ancha achka runakunata, warmikunata rikarqan. Chaymi paykunata llakipashpa, apashqan qeshyaqkunata kach'akachirqan. ¹⁵ Amsayaykaptinqam noqaykuna yach'akuqningunaqa qemikashpa, Jisusta kayshina nirqayllapa:

—Tardinám. Kay chunchapiqam mana pipis tiyanchu. Chayri kay runakunataqa kach'ayna, sirka kasiriyukunaman rinambaqllapa, mikunata randiq, nishpa.

¹⁶ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—¿Imapaqnamir ringallapaqa? Qamkuna qarayllapa, nishpa.

¹⁷ Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa nirqayllapa:

—Manam nima mikuna kanchu. Sinku tandita, ishkay piskaditullam kan, nishpa.

¹⁸ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Chaykunata kayman apamuyllapa, nishpa.

¹⁹ Chaymandaqam Jisusqa kamachikurqanna qewakunapa sawambi chay runakuna, warmikuna tiyanambaqllapa. Chaymandaqam chay sinku tanditata, chay ishkay piskadituta piskashpa, syiluman chapakushpa, Dyusta pagikurqan. Chayshina pagikushpaqam, chay tanditakunata piti piti rurashpa, noqaykuna yach'akuqningunata qowarqanllapa, chay runakunata qonaypaqllapa. Chayshinam ruraraqan chay ishkay piskadituwambis.

²⁰ Mikushpallapaqam yumbay undarqanillapa. Chay tandawan piskaduqam subrarqanraq dusi kanasta undakuna. ²¹ Kanan chay

mikuqkunaqam ullqokunalla 5.000ch'i karqan. Warmikunata, wambrakunataqam mana yuparqayllapachu.

Jisusmi ancha atun qoch'apa sawanda ch'akip rirqan

(Mk 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Chaymi chay uras Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Lluqshishpa chay barkuman, ñawpayllapa waq chimbaman, nishpa.

Chay barkupi riykaptiyllapaqam, Jisusqa kidarqan dispidiq chay achka runakunata, warmikunata.

²³ Chaymandaqam payqa rirqan suq chuncha lumaman, chaypi Tayta Dyusman mañakuq. Chaymi chaypilla sapalitan tutayarqan.

²⁴ Chay barkupi noqaykuna riykaqqam ancha atun qoch'apa ch'awpimbina karqayllapa. Lukismi ñawpa ladumanda ancha wayrarqan. Chaymi yakukuna waqmanda kaymanda maqchikashpa chay barkuta arkaptin, manana atirqayllapachu riyta.

²⁵ Piru yaqqana achikyaptinmi, Jisusqa yakupa sawanda ch'akip riykarqan noqaykunapa ikiyta. ²⁶ Chaymi noqaykuna rikashpa, yakupa sawanda riykaptinqa, ancha manchashpa qayach'akurqayllapa:

—¡Ichichín, almam shamuykan! nishpa.

²⁷ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Ama manchayllapachu. Noqam kani, nishpa.

²⁸ Pidruqam nirqan:

—Qam Jisukristu kashpaqar, kamachikuy, kay yakukunapa sawanda purishpa, ch'akip shamunaypaq qaman, nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Shamuyri, nishpa.

Chaymi Pidruqa chay barkumanda ishkishpa, chay yakupa sawanda riykarqan Jisusman.

³⁰ Lukismi rikashpa ancha wayraykan, nishpa, manchashpa, yuyarqan: seqayman imakish, nishpa. Chaymi seqaykashpana, qayach'akushpa, Jisusta kayshina nirqan:

—¡Washawayri, Taytitu! nishpa.

³¹ Chaymi Jisusqa Pidruta das piskashpa, nirqan:

—¡A, runa noqapi mana allita kriyiq! ¿Imapaqmír mana allitaqa noqapiqa yuyakungichu? nishpa.

³² Chaymandaqam Jisuswan Pidru barkumanna llugshiptinqa, chay wayraqa limpuna qasillarqan. ³³ Chaymi chay barkupi noqaykuna Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, payta adurarqayllapa,

—¡Allibraq qamqa Dyuspa Churin kangi! nishpa.

Jisusmi Jinisarit pambapi qeshyaqkunata kach'akachirqan

(Mk 6.53-56)

³⁴ Chay ancha atun qoch'ata pasashpaqam, ch'ayarqayllapa suq atun pamba Jinisarit shu-tiqman. ³⁵ Chaymi chay jinisarinukuna Jisusta

riqsishpaqa, chay lugarnimba tukuy rridurninman abisukunata kach'arqanllapa. Chaymi yumbay qeshyaqninllapata Jisusman apamurqanllapa. ³⁶ Ch'ayamushpaqam Jisusta kayshina rru-garqanllapa:

—Dijawayri kapitaykipa manyandalla llamkanaypaq, nishpa.

Chaymi chay qeshyaqkuna kapanda llamkaqkunaqa yumbaynin das kach'akarqanllapa.

15

Kaykunam uchayuqkunata rurachiwanchiq (Mk 7.1-23)

¹ Suq diyam Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkuna Jirusalin llaqtamanda Jisusman shamurqanllapa. Payman qemikashpam, tapurqanllapa:

² —Unay agwilunchiqkunaqam mikunambaqqa puntata mayllakuna kustumbrita rurashpa, makingunata mayllaqllapa. Yach'achiwarqanchiq, noqanchiqkunapis chay kustumbrita rurananchiq. Chayri ¿imaraykutaq yach'akuqnikikunaqa mana kasunllapachu chay kustumbritaqa? nishpa.

³ Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—¿Imaraykutaq Dyus kamachikushqanda dijashqallapa kangi, kustumbrikitala ruranaykillapaqa? ⁴ Chaqa Dyusqam kayshina kamachikushqa: “Taytaykita, mamaykita rrispitayllapa. Mayqan runa warmi taytanda

mamanda maldisyaqqam wañunqa”, nishpa.*
 5 Piru qamkunaqam kustumbrikikunata kasushpa, ningillapa: “Taytayki, mamayki mañashuptin yanapanaykiqam, atingi ñigayta: ‘Chay mañawashqaykitaqam rini qoq Dyusta. Chaymi mana atinichu qamtaqa yanapashuyta’”, nishpa. 6 Chayshina yach'achikushpaqam, Dyus kamachikushqandaqa ñigaykangillapa, chay kustumbrikikunata siginaykirayku. 7 ¡A, shimikiwanlla kasukuqkuna! Dyuspaq rimaq Isayiasqam qamkunapaq ancha allita kayshina nirqan:

8 Kay runakunaqam shiminwanlla adurawanllapa. Piru shunqonllapapiqam mana nimatapis kuyawanllapachu.

9 Chaymi yanqa adurawanllapa. Chaqa runakuna kamachikushqandalam yach'achikunllapa. Manam yach'achikunllapachu noqapa duktrinaytaqa, nishpa.*

10 Chaymi Jisusqa chay uyakuq runakunata qayashpa nirqan:

—Allita uyawashpa, intyindiyllapa: 11 Imata mikushpaqam, mana uchayuqchu kanchiq. Ashwan shunqonchiqpi mana allikunata yuyashpa, shiminchiqwan rimashpam, uchayuqqa kanchiq, nishpa.

12 Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa qemikashpa, Jisusta kayshina nirqayllapa:

* 15:4 Éxodo 20.12; 21.17 * 15:9 Isaiás 29.13

—Taytitu, chayshina niptikiqam, farisiyu duktrinayuqkunaqa mana gustashpachu ancha piñakurqanllapa.

¹³⁻¹⁴ Chaymi Jisusqa noqaykunata niwarqan:

—Paykunataqa ama manchayllapachu. Chaqa runakunaqam plantakunashinalla. Suq diyam Tayta Dyus paypi mana kriyiqkunataqa rin wichukuq mana baliq plantatashina. Chay farisiyu duktrinayuqkunaqam ancha pandashpa, sarkukunashina kidashqallapa. Chaymi suqkunata mana baliq duktrinanda yach'achishpa, sarkupura rambanakuqshina. Chaymi chay farisiyukuna, paykunata kasuqkunapis ush'kuman seqaqqunashina kashpa, limpu rinllapa chinga, nishpa.

¹⁵ Chaymi Pidruqa nirqan:

—Intyindichiwayllapár chay kumparasyunda, nishpa.

¹⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Ima manachu qamkunapis intyindingillapa?

¹⁷ Allita yuyayllapa. Mayqan runa imatapis mikuptin upyaptinqam, pach'anman yaykun, ¿manachu? Chaymandaqam pach'anmandaqa sawaman pasan. (Manam shunqonmanchu yaykun, uchayuq kanambaqqa.) ¹⁸ Piru mana baliq palabrakunata rimashpam uchayuqqa. Chaqa chay rimashqandaqam shunqombi yuyashpa, rimanqa. ¹⁹ Kay laya mana baliq yuyaykunaqam shunqonmanda lluqshin: wanchikunambaq; warmiyuq kashpa, suqwan kanambaq; manaraq willashpa taytanda mamanda, chinawan puñunambaq; suwakunambaq; yanqa llullakunata

rimanambaq; washa rimay kanambaq. ²⁰ Chay laya mana baliq yuyayniyuqkunam uchayuqqa. Piru chay mayllakuna kustumbrita mana ruraqkunaqam mana uchayuqchu, nishpa.

Suq furastira warmim Jisuspi ancha yuyakurqan
(Mk 7.24-30)

²¹ Chaymandaqam Jisusqa chay kaykashqan-manda rirqanna (Isrrayilpa ladumbi kaq nasyunman.) Chay nasyumba Tiru llaqtamba, Sidun llaqtamba sirkanman ch'ayarqan. ²² Waqpim prubinsya Kanayanmanda kaq warmi tiyaq. Chay warmim Jisusman shamushpa ancha jwirtita qayakurqan:

—¡Unay gubyirnu Dabidpa Karu Willkan Taytitu, llakipawayri! ¡Wawaymanmi dyablupa ispiritun yaykushqa! ¡Chaymi mana dijashpachu, ancha padisichin! nishpa.

²³ Piru Jisusqam uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa Jisusta nirqayllapa:

—Chay warmi ikinchiqta shamuy qayakushpaqam ancha piñachiwanchiq. Yush'ayku, willay rinambaqna.

²⁴ Chayshina niptiyllapam, Jisusqa chay warmita nirqan:

—Taytay Dyusqam mana kach'amuwashqachu furastirukunamanqa. Ashwan kach'amuwashqaqam isrraylinukunaman, nishpa.

25 Piru chay warmiqam Jisuspa ñawpanman shamushpa, qonqorikushpa urkunda pachaman ch'ayachishpa, kayshina rrugarirqan:

—¡Taytitu, yanapawayri! nishpa.

26 Jisusqam nirqan:

—Manam allichu wambrakunata mikunanda qoch'ishpa, allqetukunata qonanchiqqa. (Chayshinallam mana allichu, isrraylinukunata dijashpa, qamkuna furastirukunata yanapashunayqa), nishpa.

27 Chayshina niptinqam, chay warmiqa nirqan:

—Arí. Chayshinam, Taytitu. Piru patrunguna mesapi mikuptinqam, allqokunapis chay pidasitun ishkiqkunata mikunllapa. (Chayshinam alli kanman, noqaykunatapis ashlitata yanapawanayki), nishpa.

28 Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—¡Warmisita! ¡Ancha allitaraq noqapi kriyishqa kang! Chaymi chay mañawashqaykita rini ruraq, nishpa.

Chayta nishqan urasmandapacham chinanqa kach'akarqanna.

Jisusmi achka qeshyaqkunata kach'akachirqan

29 Jisusmi chay lugarmanda rishpaqa, Galiliya ancha atun qoch'apa manyanda rishpa, suq lumaman lluqshishpa, chaypi tiyarqan. 30 Jisus kaykashqanman achka runakuna, warmikuna ch'ayarqanllapa apamushpa kujukunata, sarkukunata, mudukunata, mankukunata, suq laya nanaywan kaqkunatapis. Chayshina ch'ayashpaqam, chay qeshyaqkunata Jisuspa ñawpambi ruraraqanllapa. Chaymi payqa

yumbayta kach'akachirqan. ³¹ Chaymi mudukuna rimaptin, mankukuna allinyaptin, kujukuna puriptin, mana rikakuqkuna chapakuptingqa, chay isrraylinu rikaqkunaga ancha ispantashqata Taytanchiq Dyusta ancha alabarqanllapa.

*Jisusmi 4.000 runakunata qararqan
(Mk 8.1-10)*

³² Chayshina paykunata kach'akachishpam, Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata qayawashpa, kayshina niwarqanllapa:

—Ancharaq kay runakunapaq llakini. Chaqa kimsa diyanam kaypi pullay noqawan; piru manam nima kanchu mikunanllapaqa. Chaymi mana munanichu mallaqta kach'ayllapataqa. Chaqa ñambi imakish binsikanmanllapa, nishpa.

³³ Chaymi noqaykunaga nirqanillapa:

—¿Imatamir qarashun kay chunchapiqa? Chaqa kaypiqam mana pipis tiyanchu, mikunata randichiwananchiqqa, paykunata qarananchiq, nishpa.

³⁴ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—¿Ayka tanditayuqmi kangillapa? nishpa.

Noqaykunagam nirqayllapa:

—Syiti tandita, ashla piskaditullam kan, nishpa.

³⁵ Chaymi Jisusqa kamachikurqan, yumbay chay runakuna pambapi tiyanambaqllapa.

³⁶ Chaymandaqam chay syiti tanditata, chay piskaditukunata piskashpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam piti piti rurashpa, noqaykunata qowarqanllapa, chay yumbay runakunata qaranaypaqllapa. ³⁷ Qaraptiyllapaqam,

yumbay mikurqanllapa undanangaman. Mikuptinllapaqam, syiti kanasta unda subrarqan. Chaymi chay subraqkunata tandarqayllapa. ³⁸ Chay mikuqkunaqam ullqokunalla 4.000ch'i karqan. Warmikunata wambrakunataqam mana yuparqayllapachu. ³⁹ Chaymandaqam chay runakunamanda dispidikashpaqa, Jisusqa yakupi puriq barkuman lluqshishpa, rirqanna Magdala shutiq lugarman.

16

Jisustam nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq

(Mk 8.11-13; Lk 12.54-56)

¹ Wakin farisiyu duktrinayuqkuna sadusiyu duktrinayuqkunawan shamushpam Jisusta mallipanambaq, yanqa kayshina nirqanllapa:

—Mayá, suq manchaypaq milagruta ruray yach'anaypaqllapa, allipchu syilumanda shamushqa kangichu mana, nishpa.

² Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam tardiman rupay seqaptin, syilupi chupikata rikashpaqa, ningillapa: “Allin diyam qayaqa rin kaq”, nishpa. ³ Chayshinallam madrugadupi syilu tuldadu kaptin, qarwita chupikayaykaqta rikashpaqa, ningillapa: “Tamyaqmi rin”, nishpa. ¡A shimikiwanlla Dyusta kasuqkuna! Chayshina syiluta chapashpam, yach'angillapa, imashinam rin kaq tyimpu, nishpa. Chayshina yach'ashpaqa, ¿imaraykutaq mana yuyangillapachu, Dyus nishqanmi kumpliycanna, nishpaqa? ⁴ ¡Qamkuna kay

tyimpumanda malukunaqam Dyustaqa mana munangillapachu kasuyta! Chaymi qamkuna chay milagru mañawashqaykitaqa mana rinichu ruraq. Ashwanmi kay laya milagrulla rin kaq. Manchu Dyuspaq rimaq Junaswan suq milagru karqan. Chayshinallam noqawambis kanqa. *[Nuta: Chay Junasqam suq ancha atun piskadupa pach'ambi karqan pambadushina. Chaymandaqam lluqshirqan. Chayshinallam Jisuspis atun mach'ayshina sipulturapi pambadu kashpa, kawsamushpa, lluqshirqan.]*

Chayshina nishpaqam, paykunamandaqa akrakashpa, rirqanna.

Farisiyukunapa duktrinanmi dañachikuq libadurashina
(Mk 8.14-21)

⁵ Noqaykuna Jisuspa yach'akuqningunam chay ancha atun qoch'apa waq chimbanman rishpaqa, qonqarqayllapa tandata apaq. ⁶ Chaymandaqam chay chimbaman ch'ayaptiyllapaqa, Jisusqa niwarqanllapa:

—Uyawayllapa, kaykish niykillapa, farisiyukunapa libaduranmanda, sadusiyukunapa libaduranmanda kwidakanaykillapa, nishpa.

⁷ Chayshina niwaptinllapaqam, noqaykunapura kayshina parlarqayllapa:

—Tandata mana apamushqanchiqraykum chay libadurapaqqa niwanchiqllapa.

⁸ Piru chayshina parlaptiyllapaqam, Jisusqa yach'ashpa, kayshina niwarqanllapa:

—Tandaykillapata qonqashpaqa ¿imaraykutaq chayshina parlaykangillapa? ¿Ima manachu

allita noqapi yuyakungillapa: Jisukristum atin qarawayninchiqta, nishpaqa? ⁹ ¿Ima manachu intyindingillapa? ¿Manachu yuyangillapa chay sinku tanditakuna chay 5.000 runapaq aypashqandaqa? ¿Manachu yuyangillapa paykuna mikushpa undaptinllapa, chay achka kanastakunapi subrashqandaqa? ¹⁰ ¿Manachu ni yuyangillapa chay syiti tandakuna 4.000 runakunapaq aypashqandaqa? ¿Manachu yuyangillapa chay 4.000 mikushpa undaptinllapa, chay achka kanastakunapi subrashqandaqa? ¹¹ ¿Ima manachu intyindingillapa? Manam niykillapachu, tandaykillapata qonqashqaykiraykuchu. Ashwanmi niykillapaqa, farisiyukunapa, sadusiyukunapa libaduranmanda kwidakanaykillapa, nishpa.

¹² Chayshina noqaykunata niwaptinraqmi intyindirqayllapa: Manam niwashqachu kanchiq, tandapa libaduranmanda kwidakananchiqchu. Ashwanmi chayshinaqa niwarqanchiq, farisiyukunapa, sadusiyukunapa duktrinanda kwidakananchiq, nishpa. *[Nuta: Chaqa ashla libadurallam achka masata atin saksachiyta. Chayshinallam farisiyupa, sadusiyupa kustumbringunata ashlitatalla ruraptinchiq, ancha dañachiwanchiqman.]*

*Pidrum Jisusta nirqan: “Qamqam Dyuspa Churin kangi”, nishpa
(Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)*

¹³ Jisusqam ch'ayashpa prubinsya Filipupa Sesarya llaqtamba lugarningunaman, noqaykuna yach'akuqningunata tapuwarqanllapa:

—Runakunaqa ¿imatam nin noqapaqqa? ¿Pish kani noqqaq paykunapaqqa? nishpa.

¹⁴ Chaymi noqaykunaqa nirqayllapa:

—Wakinqam nin chay alma Jwan Shutichikuqshi kangi. Wakinqam nin: Dyuspaq chay unay rimaq Eliyasshi kangi. Wakinqam nin: Dyuspaq chay unay rimaq Jirimiyasshi kangi ichush Dyuspaq suq unay rimaq kangi, nishpa.

¹⁵ Chaymandaqam tapuwarqanllapa:

—Mayá, qamkunaqa ¿imatataq ningi? ¿Pitaq kani qamkunapaqqa? nishpa.

¹⁶ Chaymi Simun Pidruqa nirqan:

—Qamqam Dyus Akrashqan Washadurniyllapa kangi. Qamqam Dyus kawsaqpa Churin kangi, nishpa.

¹⁷ Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Manam ni mayqan runa nishushqachu: pim Jisukristuqa, nishpaqa. Ashwanmi Taytanchiq Dyus syilupi kaq yanapashushqa intyindinayki. Chayri qam, Junaspa churin Simun Pidruqa kushikuy. ¹⁸ (Chaqa shutiki “Pidrum” munan niyta “rumi.”) Kanan suq simyintu rumishinam ringi kaq. Chaqa runakuna, warmikuna qamanda yach'akushpa, noqapi kriyiptinllapaqam, rini washaq, ama ni mas pudirniyuq dyablu atinambaq apayta wañushqakunapa lugarninman. Chaqa noqapi chay kriyiqkunaqam ilgisay. ¹⁹ Syilupa llabingunatam rini qoshuq. Chaqa noqapi chay mana kriyiqkunaqam dyablupa kadinangunawan watadushina. Piru kay mundupi noqapaq yach'achikushpaqam, chay kadinakunata paskaykangimanshina. Chaymi noqapaq

willaptiki, paykuna noqapi kriyiptinllapaqa, syilupa pungunda kich'aykangimanshina, syiluman yaykunanllapa. Piru noqapaq willashqaykita mana kriyiqkunaqam watadushinalla kidan. Manam atinqallapachu yaykuyta syilumanqa.

²⁰ Chayshina nishpaqam, Jisusqa yumbay yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Amaraq ni pitapis noqapaqqa niyllapachu: “Jisusqam Dyus Akrashqan Washadurninchiq”, nishpaqa.

Jisusqam nirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa

(Mk 8.31–9.1; Lk 9.22-27)

²¹ Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata kayshina niriwarqanllapa:

—Riqmi rini Jirusalin llaqtaman. Waqqim chay kamachikuq ansyanukuna, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna ancha rinllapa padisichiwaq. Kanan rinllapam sintinsyawaq wañunaypaq. Piru chay wanchiwashqan diyamandam qaya suq punchawnin rini kawsamuq, nishpa.

²² Chaymi Pidruqa Jisusta suq laduman sapa-landa apashpa, nirqan:

—Taytitu, amar Taytanchiq Dyus munanmanchu chayshina padisishpa wañunaykipaqa, nishpa.

²³ Chaymi Jisusqa tikrakashpa, Pidruta nirqan:

—¡Qamqam dyablushina rimaykangi! ¡Ashuy ñawpaymanda! Chaqa qamqam munangi disanimachiwayta, Tayta Dyus munashqanda

ama ruranaypaq. Mana intyindi q runashinam yuyaykangi. Manam yuyaykangichu Dyus yuyashqanshinaqa, nishpa.

²⁴ Chaymandaqam Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Mayqan munaq yach'akuqniy kaytaqa tukuy ima munashqanda dijashpa, noqatalla sigiwanqa, suq kruspi munaptinllapa wanchiytapis.

²⁵ (Chaqa noqapi kriyiqkunataqam chay kuntrawaqkuna munanqallapa wanchiyta.)

Piru amar ñigawaychu, chay kuntrawaqkuna ama wanchishunanllapa. Chayshina ñigawashpaqam, jwisyu diyapiqa ringi chingaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku wanchishuptinqam, jwisyu diyapi rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanayki.

²⁶ Chaqa suq runa ichu suq warmi kay mundupa tukuy imanda ch'askishpa, piru jwisyu diyapi chingashpaqa, ¿imatam ganashqa? Chaqa manam atinchu pagarakuyta washakanambaqqa.

²⁷ Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, Taytay Dyuspa pudirninwan llipyashpa, anjilningunawan syilumanda rini kutimuq. Chay diyapim

runakuna tukuy ima rurashqambaq rini pagaraq, primyunda qoshpa, ichu kastigashpa.

²⁸ Alliptam niykillapa, wakinniqam manaraq wañushpa, ringillapa rikawaq, chayshina Dyuspa pudirninwan llipyashpa, shamuptiyqa.

17

Jisukristum llipyarqan
(Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)

¹ Chay nishqanguna sayis diyas pasaptinnam, Jisusqa Pidruta, Jakubuta, masan Jwannindinda apashpa, rirqan suq altu lumapa sawanman. ² Chay lumapim Jisusqa suq layayarqan. Chaqa qaqllanqam rupayshina llipyashpa, achikchakurqan. Rurakushqan mudanambismi rupayshina ancha llipyarqan. ³ Chaymandaqam Dyuspaq chay unay rimaqkuna Muysiswan Eliyas chay uras ladumbi rikakushpa, Jisuswan parlaykarqanllapa. ⁴ Chaymi Pidruqa Jisusta nirqan:

—Taytitu, ancha alliraq kaypi kananchiqllapa. Munaptikiqa, kimsa chuqlata rurashaqllapa, suqta qambaq, suqta Muysispaq, suqta Eliyaspq, nishpa.

⁵ Chayshina Pidru rimaykaptinllam, suq llipyaq pukutay shamushpa, limpu pambarqan. Chayshina pambaptingam, chay uras pukutaypa ukunmanda Dyusta uyarqanllapa kayshina niqta:

—Kaymi kuyashqay Churiy. Paywanmi anchal-lana kushikuni. ¡Paytar uyayllapa! nishpa.

⁶ Chayta uyashpaqam, chay kimsa yach'akuq masiykunaqa ancha manchashpa, qonqorikurqanllapa qaqllanllapa allpaman ch'ayanangaman. ⁷ Chaymi Jisusqa qemikashpa, paykunapa sawanman makinda rurashpa, nirqan:

—Atariyllapa. Ama manchayllapachu, nishpa.

⁸ Chaymi atarishpaqa, manana ni pitapis ladumbiqa rikarqanllapachu. Jisustallanam rikarqanllapaqa.

⁹ Chaymandaqam Jisus chay lumamanda uraman riqshinaqa, chay kimsa yach'akuq masiykunata kamachirgan:

—Kay rikashqaykitaqa amaraq pitapis niyllapachu, wañushpa kawsamunaykaman, nishpa.

¹⁰ Chaymi chay yach'akuq masiykunaqa Jisusta tapurqanllapa:

—Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa çimaraykutaq ninllapa: “Dyus Akrashqan Washadur manaraq shamuptinshi, chay alma Eliyas kawsamushpa, puntata rin shamuy”, nishpaqa?*

¹¹ Chaymi Jisusqa paykunata nirgan:

—Allibmi chayshina. Eliyasmi puntata shamunambaq karqan, runakunata yach'achinambaq, uchangunata dijanambaqllapa. ¹² Piru noqaqam niykillapa, Eliyasqam shamurqanna. Piru paytaqam mana riqsirqanllapachu, Dyuspaq rimaq, nishpaqa. Chaymi paytaqa munashqanllapata ruraraqanllapa. Paytashinallam noqa Dyusmanda Shamuq Runatapis ancha rinllapa padisichiwaq, nishpa.

¹³ Chayshina Jisus Eliyaspaq niptingam, paykunaqa intyindirqanllapa: Jwan Shutichikuqpaqmi chayshina niwashqaqa kanchiq, nishpa.

Jisusmi suq wambra atakiyuqta kach'akachirgan

(Mk 9.14-29; Lk 9.37-43)

¹⁴ Jisus chay kimsa yach'akuq masiykunawan chay lumamanda shamushpaqam, chay kashqayllapaman ch'ayamurqanllapa. Chaymi

* **17:10** Malaquías 4.5-6

suq runa shamushpa, Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, kayshina rrugarqan:

¹⁵ —Taytitu, llakipayri wambrayta. Atakikuna piskashpam, ancha padisichin. Chaqa kutin kutin piskashpam, ninakunaman yakukunaman bulashqa. ¹⁶ Chaymi kay yach'akuqnikikunaman apamushqa kani. Piru paykunaqam mana atishqallapachu kach'akachiyta, nishpa.

¹⁷ Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—¡A, qamkuna Dyuspi mana yuyakuqkuna, mana allita ruraqkunaqa! ¿Ima tyimpukamanraq qamkunawanqa padisishaq? ¿Ima tyimpukamanraq qamkunataqa agwantashqaykiqa? Mayá, kayman apamuyllapa wambraykita, nishpa.

¹⁸ Apamuptinllapaqam, Jisusqa dyabluta anyashpa, chay chulumanda qatirqan. Chaymi chay urasmandapacha kach'akashqana kidarqan.

¹⁹ Chaymandaqam noqaykunalla Jisuswan kashpaqa, kayshina tapurqayllapa:

—¿Imaraykutaq noqaykunaqa mana atirqayllapachu chay dyabluta qatiytaqa? nishpa.

²⁰ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Dyuspi mana allita yuyakushpam, mana atirqaykillapachu qatiytaqa. Piru alliptam niykillapa, ashrita Dyuspi yuyakushpa, chay ñapushpa muritun tantitutaqach'i, kay atun urqqota kamachiptikillapa suq laduman rinambaqqa, kasushushpa rinman suq laduman. Chaqa qamkuna Dyuspi allipta yuyakuptikiqam, mana nimapis trabajuschu kanman qamkunapaqqa.

²¹ Piru kay laya dyablutaqam chayshinallaqa mana

atingillapachu qatiyta. Ashwanmi ayunashpa, Dyuspi allita yuyakushpa, payman mañakushpa atingillapa qatiytaqa, nishpa.»

Jisusmi nirirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa

(Mk 9.30-32; Lk 9.43-45)

²² Prubinsya Galiliyapi kaykaptiyllapam, Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata kayshina niriwarqanllapa:

—Noqa Dyusmanda Shamuq Runataqam rinllapa intrigakuwaq runakunapa makinman.

²³ Rinllapam wanchiwaq. Piru kimsa diyamanmi rini kawsamuq, nishpa.

Chayshina niwaptinllapaqam, ancha llakirqayllapa.

Dyuspa adurana wasimbaqmi kuntribusyunda kubrakurqanllapa

²⁴ Jisusqam noqaykuna yach'akuqningunawan Kapir nawun llaqtaman ch'ayarqayllapa. Chaypi kaptiyllapam, kuntribusyunda kubrakuqkuna Pidruman qemikashpa, kayshina tapurqanllapa:

—¿Qamkunapa yach'achikuqnikichu Dyuspa adurana wasimbaq kuntribusyunda pagarakun ichu mana? nishpa.

²⁵ Chaymi Pidruqa nirqan:

—Arí, pagarakunmi, nishpa.

Chaymandaqam Simun Pidru wasiman yaykuptinqa, manaraq nimata niptin, Jisusqa tapurqan:

—Mayá, ¿ima ningitaq, Simun? Kay mundupi gubyirnukunaqa ¿pitataq kubranllapa

kuntribusyundaqa? ¿Llaqta masingunatachu ichu jwirakunata? nishpa.

²⁶ Chaymi Pidruqa nirqan:

—(Girrapi binsishqanraykum), jwirakunataqa kuntribusyunda kubranllapa, nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arí. Chay gubyirnukunapa llaqta masingunaqam mana pagarakunchu kuntribusyundaqa. (Chaymi noqanchiqkuna Dyuspa wambran isrraylinukuna kashpaqa, mana nisisaryuchu pagarakunanchiq chay kuntribusyundaqa.) ²⁷ Piru ama ni pitapis piñachinanchiq pagarakushun. Chayri riy chay atun qoch'aman, answiluykiwan piskaduta piskanayki. Chaqa chay punta piskadu piskashqaykipa shimimbim ringi tariq suq qellayta. Chayta apamushpa, noqapaq qambaqpis chay kuntribusyunda pagarakuy, nishpa.

18

Mas kamachikuqmi kayshina kanqa

(Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

¹ Chay tyimpupim noqaykuna yach'akuqninguna Jisusman gemikashpa, kayshina tapurqayllapa:

—Taytitu, Tayta Dyus shumaqta kamachikuptin syilupiqa, yumbay runamandaqa ¿pitaq masta rin kamachikuqqa? nishpa.

² Chaymi Jisusqa suq wambrituta qayashpa, ch'awpiyllapapi rurashpa, ³ kayshina niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, kay umildi wambritushina mana kashpaqam, mana ringillapachu atiq yaykuyta syiluman, Dyuswan kawsanaykillapa. ⁴Chaymi Tayta Dyus shumaqta kamachikuptinqa, kay wambritushina umildi kaqkunaqam Dyuspaqqa masta rinllapa baliq. ⁵Mayqan runa kasuwashpa kay laya wambrituta ch'ayachiqqam, noqata ch'ayachiwaykanshina, nishpa.

Ama suqkunata uchata rurachishunchu
(Mk 9.42-48; Lk 17.1-2)

⁶ 'Noqapi chayraq kriyiqkunata uchata rurachiqqam ancha kastigadu rin kaq. Chaymi chay uchata rurachiqqpaqqa mas alli kanman, suq atun mulinu rumita kungambi watashpa, wichukunanllapa mar yakupa ch'awpinman, chaypi ch'uqashpa wañunambaq (manaraq chay uchata rurachiptin, ama mas kastigadu kanambaq). ⁷ ¡Akakáw kay mundupi kawsaqqkunapaqqa! Chaqa achka laya mana baliq yuyaykunam runakunata, warmikunata animachin, uchata rurananllapaqa. Chaymi ancha trabajus rin kaq, shumaqta kawsananllapaqa. ¡Piru mas kastigadum rin kaq chay runa uchata rurachikuqqa!

⁸ 'Chayrayku makiki ichu ch'akiki ancha qawch'u kaptin uchata rurachishunanqa, kuchushpa wichukuy, uchata ama ruranaykipaq. Mas allim kanman, kuju ichu manku suq bidaman yaykunaykipaqqa. Manam allichu ish kay makiyuq ichu ish kay ch'akiyuq kashpa, tukuy tyimpu lumyaykaq ninaman wichukudu

kanaykipaqqa. ⁹ Kanan ñawikiwan imata rikashpa, animakashpa uchata ruranaykiqa, surqoshpa, karuman wichukuy. Chaqa mas allim suq ñawiyuqla kashpa, suq bidaman yaykunayki. Manam allichu ish kay ñawiyuq kashpa, lumyaykaq infyirnuman wichukudu kanaykiqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan chingashqa wishawan

(Lk 15.3-7)

¹⁰ 'Kay taksha wambritutashinaqa ama disprisayyllapachu. Chaqa paykunata kwidaq anjilkunam Tayta Dyuspa ñawpanman ima uraspis atin ch'ayayta, chay wambritukunapaq mañakunan. ¹¹ Noqaqam shamushqa kani, chay chingashqakunata washanaypaq.'

¹² '¿Imatataq yuyangillapa? Suq runa 100 wishayuq kashpa, suq wishitan chingaptinga, ¿manachuraq chay 99ta lumapi dijashpa, rinman chay suq chingashqa wishitanda maskaq tarinangaman? ¹³ Chay chingashqa wishanda tarishpaqash', ancha kushikunqa maski chay 99 mana chingashqakunapaq. ¹⁴ Chayshinam syilupi Taytanchiq Dyuspis mana munanchu kay wambritushina kaqkuna ni suqnin chinganambaq.

Kriyiq masinchiqkunata pirdunashun

(Lk 17.3)

¹⁵ 'Kriyiq masiki mana allita rurashuptingaq, rishpa, paywanlla parlay: "Kayshinam dañachiwashqa kangi", nishpa. Chaymi kasushushpa alliyaptinga, shumaqtana

ringi kawsaq chay kriyiq masikiwanqa. ¹⁶ Piru mana kasushuptinqa, apay suq ichu ishkey tistigukunata, ishkey ichu kimsa yach'anaykillapa, ¿Imatam nin? nishpa. ¹⁷ Chay apashqaykikunata mana kasuptinqa, yumbay chay tandakaq kriyiq masinchiqkunata willay. Yumbay paykunata mana kasuptinqa, paytaqa suq mana kriyiqtashina ichu suq uchayuq kuntribusyunda kubrakuqtashinana riqsiyllapa.

¹⁸ 'Alliptam niykillapa, noqapi chay mana kriyiqkunataqam dyablu kadinakunawan watashqashina. Piru kay mundupi noqapaq yach'achikushpaqam, chay kadinakunata paskaykangimanshina. Chayshina suqkunata animachishpa noqapi kriyinanllapaqam, qamkunaqa syilupa pungunda alabis kich'aykangimanshina, syiluman yaykunanllapa. Piru kay mundupi yach'achikushqaykita mana kriyiqkunaqam watadushinalla rin kidaq. Manam atinqallapachu yaykuyta syilumanqa.

¹⁹ 'Niykillapapismi, kay mundupi ishkey qamkuna suq yuyayniyuqlla kashpa, Tayta Dyusman mañakuptiqam, payqa mañashqaykita syilumanda rin qoshuqllapa. ²⁰ Chaqa ishkey ichu kimsa noqapi yuyakushpa tandanakuptinqam, paykunapa ch'awpimbi kani, nishpa.

²¹ Chaymi Pidruqa qemikashpa, Jisusta kayshina tapurqan:

—Taytitu, suq kriyiq masiy mana allita ru-rawaptinga, ¿ayka kutindam pirdunashaq? ¿Syiti bwiltastachu pirdunashaq? nishpa.

²² Chayshina tapuptinmi, Jisusqa nirqan:

—Manam niykichu syiti bwiltastalla pirdunay, nishpaqa. Ashwan pirdunayqa 70 bwiltasta syi-tiyuqwan, nishpa. [*Nuta: Chayqam munan niyta tukuy bwiltasta pirdunananchiq.*]

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ishkay dibirakuqwan

²³ Jisusqam nirqambis:

—Taytanchiq Dyus shumaqta kamachikupt-ingam, suq gubyirnu pirdunakuqshina rin kaq. Chaqa chay gubyirnum munarqan yach'ayta: Kriyaduykunaqa, ¿aykatataq dibirawanllapa? nishpa. ²⁴ Chaymi kwintanda surqoykaptinqa, apamurqanllapa suq runa 10.000 talintu dibiraqta. [*Nuta: 10.000 talintukunaqam ancha achka qellay karqan. Chaqa suq trabajaq runam masdi 15 watakunata trabajashpa, suq talintutalla atiq ganayta.*] ²⁵ Chaymi chay dibirakuqqa manana nimatapis atirqanchu pagarakuytaqa. Chaymi patruninqa kamachikurqan: “Randikuyllapana kay runata warmindinda, wambrandingunata, tukuy imandinda, chay dibirawashqanda kutichiwanambaq”, nishpa. ²⁶ Piru chay dibiraqqam qonqorikushpa, ancha rrugarqan chay gubyirnuta: “Patrunsitu, yush'ayku shuyawayri. Yumbay dibirashushqaytam pagarashqayki”, nishpa. ²⁷ Chaymi chay gubyirnuqa chay dibiraq rrugaptin, llakipashpa, yumbay dibirashqambaq nirqan: “Pirdunaykinam. Mananam dibirawangichu. Librinam kangi”, nishpa.

²⁸ 'Piru chay pirdunashqa kriyaduqam chay gubyirnumanda lluqshishpalla, suq

kriyadu masinda tarirqan. Payqam 100 dinaryu qellaytalla dibirarqan. Piru payqam chay dibiraqtaqa kunganmanda piskashpa, urka urka rurashpa nirqan: “Pagaraway dibirawashqaykita”, nishpa. ²⁹ Chaymi chay dibiraqpis qonqorikushpa ancha rrugarqan: “Shuyawayri. Rinim pagarashuq yumbay dibirashushqayta”, nishpa. ³⁰ Piru payqam mana shuyashpachu, apamurqan karsilman, yumbay dibirashqanda pagaranangaman. ³¹ Wakin kriyadu masingunam chayshina chay dibiraqta ruraptin rikashpaqa, ancha llakiparqan. Chaymi rirqanllapa chay gubyirnuta parlachiq yumbay rikashqanda. ³² Chayraykum chay gubyirnuqa chay pirdunashqa kriyadunda qayachishpa nirqan: “¡A, kriyadu malu! Rrugawaptikiqam noqaqa yumbay dibirawashqaykita pirdunashushqa kani. ³³ Chayshina qambis llakipashpa, chay dibirashuqta pirdunanaykita”, nishpa. ³⁴ Chaymi patrunninga ancha piñakushpa, karsilman apashpa, kastigakuqkunata intrigarqan, munashqanda kastigananllapa, yumbay dibirashqanda pagaranangaman.

³⁵ Chaymi Jisusqa nirqambis:

—Runa masikikunata tukuy shunqo qamkuna mana pirdunaptikiqam, syilupi tiyaq Taytanchiq Dyuspis qamkunata mana rinchu pirdunashuq.

19

Jisusmi nirqan: “Rrispitu warmikimanda ama

akrakaychu”, nishpa

(Mt 5.31, 32; Mk 10.1-12; Lk 16.18)

¹ Jisusqam ushyashpa rimaytaqa, rirqanna chay prubinsya Galiliyamandaqa. Chayshina rishpam, ch'ayarqan rriyu Jurdamba waq chimba ladunman, chay prubinsya Judiyapa lugarningunaman. ² Piru ikindaqam ancha achka runakuna, warmikuna rirqanllapa. Chaypim Jisusqa yumbay qeshyaqkunata kach'akachirqan.

³ Chaymi wakin farisiyu duktrinayuqkuna ch'ayashpa, pandachiyta munashpa, yanqa kayshina tapurqanllapa:

—¿Allichuraq suq runa imapaqpis yuyashpa, warminmanda akrakanambaq? nishpa.

⁴ Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Qallarishqan tyimpuqam Dyusqa ullqota, warmita rurarqan. ¿Manachu librumbiqa chayta liyishqallapa kangi?*

⁵ Chaqa paykunapaqmi Taytanchiq Dyusqa nirqan: “Runaqam taytanda, mamanda dijashpa, warminwanna tandakashpa rin tiyaq. Chaymi ishkay kashpapis, suqshinallana kanqallapa”, nishpa.*

⁶ Chaymi niykillapa, rrispituyuqkunaqam ishkay kashpapis, suqllana. Chayri Dyus tandashqandaqa, runakunaqa ama akranqachu, nishpa.

⁷ Chayshina Jisus niptinqam, chay farisiyukunaqa nirqan:

—Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq Muysisqa unay agwilunchiqkunata kamachirqan, suq

* 19:4 Génesis 1.27

* 19:5 Génesis 2.24

runa warminmanda akrakanambaqqa suq dukumintuta qonqa, nishpaqa?

⁸Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chaqa angu shunqoyuqkuna kaptinllapam, Muysisqa dijarqan paykunata, dukumintuta qoshpa, warminmanda akrakananllapaqa. Piru qallarishqan tyimpupiqam mana chayshinachu karqan. Ashwan Tayta Dyusqam runakunata, warmikunata ruraraqan, tandanakushpa, ama akrakananllapa. ⁹Chaymi niykillapa, suq runa warminmanda akrakashpa, suq warmiwan kanambaqqam ancha uchayuqna. Chayshinallam chay warmi dijashqawan suq runa kasarapqis ancha uchayuqna. Piru mayqan warmi runanda traysyunda rurashpa, suq runawan kaptinllam, qosanqa atin akrakaytaqa. Manaqa manam balinchi akrakananqa.

¹⁰Chayshina Jisus niwaptinllapaqam, noqaykuna yach'akuqningunaqa malaganayashpa, kayshina nirqayllapa:

—Chayshina warmiyuqkuna manana atishpa akrakayta, suqwan kanambaqqa, mas allich'i kanman, ama ni mayqan warmiyuq kananchiql-lapa, nishpa.

¹¹Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Yumbay runakunaqam mana atinchi intyindiya kay nishushqaytaqa. Piru Taytanchiq Dyus yanapaptinllam, wakinqa atinllapa intyindiya. ¹²Wakin runakunaqam mana atinllapachu kasaraytaqa. Chaqa wakinqam nasin, sapalanlla kawsanambaq. Wakindaqam runakuna inukuta ruranllapa, ama kasaranambaq. Piru wakinqam mana

kasaranchu, Dyusta mas allita sirbinanllapa. Chayri mayqanniki kay nishushqayta atishpa ruraytaqa, rurayllapa, nishpa.

Jisusmi wambritukunata bindisirqan
(Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

¹³ Wakinqam wambritukunata Jisusman apamurqanllapa, makinda sawambi rurashpa, Dyusman mañakunambaq paykunapaq. Piru noqaykuna yach'akuqningunaqam chay wambran apamuqkunata anyarqayllapa (ama Jisusta piñachinanllapa). ¹⁴ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Ama arkayllapachu. Ashwan dijayllapa, chay wambritukuna noqaman shamunanllapa. Chaqa mayqan kay wambritukunashina kaqmi Dyuswanqa syilupi rin kawsaq, nishpa.

¹⁵ Chaymandaqam chay wambritukunapa sawambi makinda rurashpa, Dyusman mañakushpaqa, rirqanna suq lugarman.

Suq kapuq runam Jisuswan parlarqan
(Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

¹⁶ Suq wambra runa shamushpam, Jisusta kayshina tapurqan:

—Ancha Allin Yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Taytanchiq Dyuswan tukuy tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.

¹⁷ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Imaraykutaq niwangi: “Ancha Allin Yach'achikuq”, nishpaqa? Dyusllam ancha allinqa. Munaptiki suq bidapi tukuy tyimpu kawsanaykipaqqa, Dyus kamachikushqanda kasushpa kawsay, nishpa.

¹⁸ Chaymi chay runaqa nirqan:

—¿Mayqan kamachikushqandam kasushaqqqa? nishpa.

Chayshina tapuptinqam, Jisusqa nirqan:

—Ama wanchikuychu. Qam warmiyuq kashpaqa, ama suq warmiwanqa puñuychu. Ama suwakuychu. Ama yanqa llullakunata runa masakipaq rimaychu. ¹⁹ Taytaykita, mamaykita ancha rrispitashpa kasuy. Qam kwirpuykita kuyashqaykishina, runa masikitapis kuyay, nishpa.*

²⁰ Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa nirqan:

—Yumbay chaykunatam wambra kashqaymandapacha kasushqa kani. ¿Imataq mas faltawan ruranaypaqqqa? nishpa.

²¹ Jisusqam nirqan:

—Dyus nishqanda ancha allita kumplinaykipaqqqa, tukuy imayki kaqta randikushpa, qoy chay mana nimayuqkunata. Chayshina qoshpam, sylupiqqa tukuy imayuqqa ringi kaq. Chayta rurashpaqa shamuyna, noqawan purinanchiq, nishpa.

²² Chayshina niptinqam, chay runaqa limpu malaganayashpa, tukuy imambaq llakishpa, rirqan.

²³ Chaymi Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, ancha trabajusmi suq kapuq runa Dyusta kasunambaq, paywan kawsanambaq. ²⁴ Suq kutindam niriycilla.

* **19:19** Éxodo 20.12-16; Levítico 19.18

Mas fasilmi chay atun kamillu animal awjap rinrinda pasanambaq. Piru suq runa tukuy imayuqqam Dyusta kasushpa syiluman yaykunanqa ancha trabajus, nishpa.

²⁵ Chayshina niwaptinllapaqam, noqaykunaqa ancha ispantashqata kayshina parlarqayllapa:

—Chayshina kapuqkuna mana washakaptinga, ¿pitaq atinman washadu kaytaqa? nishpa.

²⁶ Chaymi Jisusqa noqaykunata chapawashpa niwarqanllapa:

—Runakunallaqam mana atinchu washakaytaqa. Piru Dyuspaqqam mana nima trabajuschu, runakunata washanambaqqa, nishpa.

²⁷ Chaymi Pidruqa nirqan:

—Taytitu, noqaykunaqam tukuy imayllapata dijashqallapa kani, qamwanna purinaypaqllapa. Chayshina dijashpaqa, ¿imatam ganashaqllapa? nishpa.

²⁸ Jisusqam niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, mushuq bidapi noqa Dyusmanda Shamuq Runa llipyashpa kamachikuptyqqam, qamkuna sigiwaqkunapis dusi awturidarkuna ringillapa kaq, chay dusi isrraylinu atun ayllukunata kamachinaykillapa.

²⁹ Chayshinallam rin kaq chay mayqan dijashpa wasingunata, masangunata, paningunata, taytanda, mamanda, warminda, wambrangunata, ichu ch'akrangunata, noqata kasuwanambaqqa. Chaqa payqam 100 tantusta rin ch'askiq. Kanan suq bidapim tukuy tyimpu rin kawsaq.

³⁰ Piru kay pachapi achka kamachikuqqam suq bidapiqa manana rinllapachu baliq. Piru kay

pachapi mana kamachikuqkunaqam syilupiqa kamachikuqkuna rinllapa kaq, nishpa.

20

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan trabajaqkunawan

¹ Jisusqam kay kumparasyunda rurashpa yach'achikurqan:

—Tayta Dyus kutimushpaqam, suq ubasniyuq runashina rin ruraq. Chaqa chay ubasniyuq runaqam madrugadu wasinmada llugshishpa, rirqan trabajaqkunata maskaq, rinanllapa ubasninda kusichaq. ² Chaymi trabajaqkunata tarishpaqa nirqan: “Riyllapa trabajaq ch'akraypi. Chishyashtin qamkuna trabajaptikiqam, suq dinaryu qellayta pagarashqaykillapa”, nishpa. Chaymi chay runakunaqa “Ari”, nishpa, rirqanna trabajaq. ³ Chaymandaqam chay ch'akra dwiñuqa las nwibich'i ririrqan plasaman. Chaypim wakin runa mana trabajuyuyta rikashpa, ⁴ paykunatapis nirqan: “Riyllapa ubasniyta kusichaq. Kabaltam rini pagarashuqllapa”, nishpa. Chaymi chay runakunaqa “Ari”, nishpa, rirqanllapana trabajaq. ⁵ Chaymandaqam chay patrunqa larrdusitach'i bwilta ririrqan mas trabajaqkunata maskaq. Chaymandaqam, las tris di la tarditapisch'i bwilta kutirirqan maskariq mas trabajadurkunata. ⁶ Chaymandaqam las sinku di la tardipisch'i kutirishpa, suq mana trabajuyuykunata tarirqan. Paykunatapismi tapurqan: “¿Qamkunaqa imata rurashpam chishyangillapa kaypiqa?” nishpa. ⁷ Chaymi

chay runakunaqa nirqan: “Manam pipis trabajuta qowanllapachu”, nishpa. Chaymi chay ubasniyuqqa nirqan: “Qamkunapis riyllapa ubasniyta kusichaq. Kabaltam rini pagarashuq”, nishpa.

⁸ Chaymandaqam amsayaykaptinna, chay patrunqa kapatasninda nirqan: “Piyungunata qayashpa, pagarayna. Piru puntata pagaray chay iki yaykuqkunata. Chay punta yaykuqkunataqa ultimutaraq pagarayqa”, nishpa. ⁹ Chaymi chay ultimu yaykuqkunaqa rirqanllapana pagunda ch'askiq. Paykunaqam pagundaqa ch'askirqan suq dinaryu qellayta kada unu. ¹⁰ Chayshina chay iki yaykuqkunata puntata pagarashpam, chay punta yaykuqkunataqa ultimutaraq pagararqan. Chaymi chay punta yaykuqkunaqa yuyarqanllapa: Paykunamandaqam masta rini ch'askiq, nishpa. Piru paykunapismi suq dinaryutalla pagundaqa ch'askirqanllapa.

¹¹ Chaymi pagunllapata ch'askishpaqa, piñakushpa, anyarqanllapa chay dwiñutaqa:

¹² “Chay ultimu yaykuqkunaqam suq uritatallana trabajarqanllapa. Piru paykunatapismi igwalta pagarashqa kangi. Noqaykunaqam chishyashtin ancha trabajashqallapa kani tukuy rupaypi”, nishpa. ¹³ Chaymi dwiñuqa chay anyaqkunata suqninda nirqan: “Yanasita (Yanasitu), manam nima agrabyuta rurashushqachu kani. Chaqa tratukurqanchiqqam, suq dinaryuta pagarashunaqpaq, ¿manachu? ¹⁴ Mayá, kaypi paguyki. Riyna. Noqaqam munani kay ultimu yaykuqkunatapis qamtashinalla igwalta pagarayta. ¹⁵ Chaqa noqaqam dirichuyuq kani,

munashqayta ruranaypaq qellayniywanqa. ¿Qamqachu imbidyakungi qellayniywan paykunata yanapaptiyqa?” nishpa.

¹⁶ Chay kumparasyunda rurashpam, Jisusqa nirqan:

—Chayshinam kay pachapi achka kamachikuqkunaqa suq bidapiqam manana rinllapachu baliq. Piru kay pachapi achka umildi kaqkunaqam suq bidapiqa ancha rinllapa baliq. Chaqa Taytanchiq Dyusqam achkata qayan. Piru paypi yuyakuqkunatallam akran, paywan kawsananllapaqa, nishpa.

Jisusmi niririrqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa

(Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)

¹⁷ Jisusmi paywan puriqkunawan Jirusalinman riykashpa, ñanmanda suq laduman noqaykuna dusi yach'akuqnindalla apawashpa, kayshina niwarqanllapa:

¹⁸ —Rikayllapa, Jirusalinmannam riykanchiqllapa. Waqvim noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa rin intrigakuwaq kamachikuq isrraylinu kurakunaman, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaman. Paykunaqam rinllapa sintinsyawaq wanchiwananllapa. ¹⁹ Chayshina sintinsyawashpaqam, nasyunninchiq Isrrayilpa kuntrangunaman rinllapa intrigakuwaq. Paykunana asipawashpa, suq lastima rurawashpa, asutiwashpallapa, kruspi klabawanqallapa wañunaykaman. Piru kimsa diyamanmi rini kawsamuq, nishpa.

*Jakubupa Jwamba mamanmi Jisusta suq
faburta mañarqan
(Mk 10.35-45)*

²⁰ Sibidiyupa warminmi chay ishkay wambran Jakubuwan, Jwanwan Jisusman shamushpa, qon-qorikushpa, suq faburta mañarqan.

²¹ Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Imapitaq munangi yanapashunaypaq? nishpa.

Chaymi chay Sibidiyupa warminqa nirqan:

—Taytitu, yumbaypa gubyirnun kashpaqar, yush'ayku kamachikuy, kay wambraykuna suqnin allin laduykipi, suqnin ichuq laduykipi tiyashpa, qamwan kamachikunanllapa.

²² Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam mana yach'angillapachu: Imatam mañaykani, nishpaqa. Chaqa noqaqam ancha rini ñakaq. Chay ñakaykunaqam noqapaqqa suq basu ancha ayaq yakuta upyaykaymanshina rin kaq. ¿Chayshinachu qamkunapis atingimanllapa padisiyta? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Arí. Atinillapam chayshina padisiyta, nishpa.

²³ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam qamkunapis ancha padisishpaqam, chay ayaq basumandashina ringillapa upyaq. Piru noqaqam mana atinichu kamachikuyta, allin laduyipi ichu ichuq laduyipi tiyanaykillapaqa. Ashwanmi Taytay Dyuslla sigurashqa, pikunam rinllapa tiyaq allin laduyipi ichu ichuq laduyipi, nishpaqa.

²⁴ Chay mañakushqambaq yach'ashpaqam, noqaykuna dyis yach'akuqkunaqa chay

ishkay masaykunawanqa piñakurqayllapa.
²⁵ Chaymi Jisusqa noqaykunata qayawashpa, niwarqanllapa:

—Chay suq nasyungunapiqam gubyir-
 nunguna patrungunashina wapuyashpa,
 manchachikushpa, llaqta masingunata
 kamachin, ¿manachu? ²⁶ Piru qamkunaqa
 ama chayshinaqa kayllapachu. Ashwan mas
 kamachikuq munashpa kaytaqa, suqkunata
 sirbiyllapa. ²⁷ Chayri mayqanniki munashpa
 kamachikuq kaytaqa, suq kriyadushina kanqa.
²⁸ Chayshinalla noqa Dyusmanda Shamuq Runa
 kashpapisti, mana shamushqachu kani suqkuna
 sirbiwananqa. Ashwanmi shamushqaga kani,
 yumbayta sirbinaypaq. Chaymi rini wañuq
 uchangunapaq pagarakunay, ama kastigadu
 kanambaqllapa. Chayshinam noqapi yumbay
 yuyakuqkunata rini washaq.

Jisusmi ishkay sarkukunata kach'akachirqan
(Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)

²⁹ Noqaykuna Jiriku llaqtamanda Jisuswan
 riykaptiyllapam, ancha achka runakuna,
 warmikuna Jisuspa ikinda rirqanllapa. ³⁰ Chay
 ñamba ladumbi ishkay sarku runakuna
 tiyaykashpam, yach'arqanllapa: Jisukristum
 kayta pasaykan, nishpa. Chaymi ancha jwirtita
 qayakurqanllapa:

—¡Dabidpa Karu Willkan Taytitu, llakipayayri!
 nishpa.

³¹ Chaypi kaqkunaqam chay sarkukunata an-
 yarqan, uyananambaq. Piru paykunaqam mana

uyarashpachu, ashwamba masta qayakurqanllapa:

—¡Dabidpa Karu Willkan Taytitu! ¡Llakipawayri! nishpa.

³² Chaymi Jisusqa rishqanshina shayashpa, chay sarkukunata qayashpa, tapurqan:

—¿Imashinam munangillapa yanapashunayqa? nishpa.

³³ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Taytitu, munanillapam rikakuyta, nishpa.

³⁴ Chaymi Jisusqa llakipashpa, chay sarkukunapa ñawingunata llamkarqan. Chay urasllam das rikakurqanllapa. Chaymi Jisuspa pullanna rirqanllapa.

21

Jisusmi yaykurqan Jirusalinman

(Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jirusalin llaqtaman yaqqana ch'ayashpaqam, puntata ch'ayarqayllapa Bitfaji llaqtitaman. Chay Bitfajiqam Ulibu lumapa sirkambi kidan. Chay lugarpiqam Jisusqa ishkay yach'akuq masiykunata nirqan:

² —Rikay, waq ñawpanchiqpim suq kasiriyu. Waqman rishpam, ringillapa tariq suq burra watashqata wawandinda. Chay burrata paskashpa, ishkandinda apamuyllapa. ³ Piru mayqan imata nishuptinllapaqa, niyllapa: “Siñurninchiqmi munan. Dasllam rin kutichimuq”, nishpa.

⁴ Chayshina ruraptinllapam, Dyuspaq rimaq kayshina iskiyrishqanqa kumplirqanna:

⁵ Jirusalin llaqtapi tiyaqkunata niyllapa: “Rikay, gubyirnuykiqa suq burrapa wawambi muntakushpa, ancha umildi shamun qamkunaman”, nishpa.*

⁶⁻⁷ Chaymi chay ishkay yach'akuqnin masiykunaqa rishpa, Jisus nishqanshina apamurqanllapa suq burrata wawandinda. Chaymandaqam sawanman kapanllapata rurarqanllapa. Chayshina ruraptinllapaqam, Jisusqa muntakushpana rirqan. ⁸ Chaypim ancha achka runakuna, warmikuna karqan. Paykunam Jisus riykashqan ñawpanda kapangunata mandashpa rirqan. Wakinqam muntipa rikran raprayuqkunata kuchushpa, mandarqanllapa. ⁹ Kanan chay ñawpanda, ikinda riqkunaqam ancha kushikushpa, ancha jwirtita kunyarqanllapa:

—¡Biba, biba! ¡Alabashun unay Dabidpa Karu Willkan Jisusta! ¡Taytanchiq Dyus ancha yanapanqa kay rrimplasun shamuykaqta! ¡Tayta Dyus-taqa ancha alabashunllapa! nishpa.

¹⁰ Jirusalinman yaykuptinqam, chaypi achka tiyaqkuna ancha kunyaptinllapaqa, wakinqa kayshina tapurqanllapa:

—¿Pitaq kay runaqa? nishpa.

¹¹ Chaymi chay runakuna, warmikunaqa nirqanllapa:

—Kayqam Dyuspaq rimaq Jisus. Payqam Galiliyapa Nasarit llaqtanmanda shamushqa, nishpa.

* **21:5** Zacarías 9.9; Nuta: Chay Jirusalin llaqtallam Siyumbis shutirqan.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanda randikuqkunata qatirqan

(Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Jn 2.13-21)

¹² Chaymandaqam Jisus Tayta Dyuspa adurana wasinman yaykushpaqa, (patyumbi) tarirqan randiykaqkunata randikuykaqkunata. Chaymi yumbay paykunata qatirqan, chay adurana wasimanda lluqshinanllapa. Kanan chay qellay kambyaqkunapa mesangunata, chay palumitakunata randikuqkunapa iskañundindam bularqan. ¹³ Kanan paykunataqam nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Wasiyqam noqaman mañakunanllapa”, nishpa.* Piru qamkunaqam ladrungunapa mach'aynindashina rurashqallapa kangi, nishpa.*

¹⁴ Chaymandaqam Tayta Dyuspa adurana wasimbi Jisus kaykaptin, payman tandakarqanllapa sarkukuna, kujukuna. Chaymi yumbay paykunata kach'akachirqan. ¹⁵ Piru isrraylinu kurakunapa kamachikuqninguna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunam Jisusta rikarqanllapa, chay milagrukunata ruraykaptin. Chaymandaqam uyarqanllapapis chay wambritukunata, Tayta Dyuspa adurana wasimbi Jisusta kayshina alabaptinllapa: “¡Biba gubyirnu Dabidpa Karu Willkan!” nishpa. Chaymi ancha piñakushpa, ¹⁶ Jisusta kayshina tapurqanllapa:

—¿Uyangichu kay wambrakuna niqta? (Manam balinchu qambaq ninanllapa: “Dabidpa Karu Willkanmi”, nishpaqa.)

* **21:13** Isaías 56.7 * **21:13** Jeremías 7.11

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arí, uyanim. ¿Manachu liyishqallapa kangi Dyuspa Santu Librumbi paykunapaq kayshina nishqanda?

Dyus yanapaptinmi, chay wambritukuna tukuy chay iti ñuñuykaqkuna ancha shumaqta rillapa alabaq, nishpaqa.*

¹⁷ Chaymandaqam paykunata dijashpana, Jisusqa noqaykunawan rirqan Bitanilla (Bitaniya) llaqtamanna, waqpina chay tuta kidanayllapa.

Jisusmi suq yura igus mana puqoqtam chakichirqan

(Mk 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Jisusqam qayandin madrugadu Jirusalinman kutiriykashpaqa mallaqnarqan. ¹⁹ Chayshina riqshinaqam, ñamba ladumbi suq yura igusta rikarqan. Rikashpaqam rirqan puqoyninda maskaq. Piru manam nima puqoyninda tarirqanchu. Raprangunatallam tarirqanqa. Chaymi chay yura igustaqa nirqan:

—¡Mananam nunca ringichu puqoq! nishpa.

Chayshina niptinllam, chay uras igusqa limpu chakirqan. ²⁰ Chayta rikashpam, noqaykuna yach'akuqningunaqa ispantashqata tapurqayllapa:

—¿Imashinataq chayta niptikilla, chay igusqa das chakirqan? nishpa.

²¹ Chaymi Jisusqa kayshina niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, Dyuspi allita yuyakushpa mañakushpaqam, kay rurashqaymanda masta atingillapa rurayta. Chaymi Dyuspi

* 21:16 Salmo 8.2

allita yuyakushpa, kay qaqata niptikillapa, “Riy mar yakuman”, nishpaqam, chayshina rin kaq. Piru chayshina ruranaykiqam mana balinchu ashlitatalla Tayta Dyuspi yuyakunaykillapa. ²² Chaymi Dyuspi allita yuyakushpa, tukuy ima mañakushqaykita paymanda ringillapa ch'askiq.

Jisustam tapurqanllapa: “¿Pitaq numbrashushqa, kamachikuq kanaykiqa?” nishpa (Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)

²³ Jisus Tayta Dyuspa adurana wasinman yaykushpa yach'achikuykaptinmi, kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay kamachikuq ansyankunawan payman qemikashpa, tapurqanllapa:

—Mayá, niwayllapa. ¿Ima karguyuqtaq kangi? ¿Pitaq numbrashushqa, awturidar kanaykiqa? nishpa.

²⁴ Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, noqapis suq tapunata tapushqaykillapa. Chayta qamkuna kuntistawaptikim, noqapis nishqaykillapa: Pi kamachiwaptinmi, kaykunata rurani, nishpa. ²⁵ Mayá, Jwan Shutichikuqtaqa ¿pitaq numbrarqan, shutichikunanqa? ¿Dyuschu ichu runakunalla?

Chaymi chay isrraylinu kurakuna, chay ansyankunanaqa suqnin suqnin parlarqanllapa:

—Dyusmi kamachishqa, niptinchiqqach'i, niwashun: “Chayshina numbraptinqa, ¿imaraykuqtaq qamkuna mana kriyirqaykichu paytaqa?” nishpa. ²⁶ Piru “runakunallam kamachishqa” niptinchiqqach'i, ¿imanachiwashun yumbay kay

runakunaqa? Chaqa paykunaqam Jwambaqqa kriyinnllapa, Dyuspaq rimaqmi karqan, nishpa.

²⁷ Chaymi Jisusta kayshinana nirqanllapa:

—Manam yach'anillapachu, nishpa.

Chayshina niptinllapaqam, Jisuspis paykunata nirqan:

—Noqapismi mana nishqaykillapachu pi kamachiwaptinmi, kaykunata rurani, nishpaqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarkan suq runapa ishkay churingunawan

²⁸ Jisusqam chay kamachikuqkunata nirqan:

—Mayá, ¿imatam yuyangillapa kaypaqqa? Suq runam ishkay churiyuq karqan. Chaymi suqninda nirqan: “Ijitu, riy kananqa ubasninchiqta kusichaq”, nishpa. ²⁹ Chay churingam nirqan: “Manam rinichu”, nishpa. Piru chaymandaqam taytanda kasushpa, rirqanna trabajaq. ³⁰ Chayshinallam taytanqa chay suq churindapis nirqan: “Riy ubasninchiqta kusichaq”, nishpa. Payqam, “Rishaqri” nirqan. Piru yanqam nirqanqa. Manam rirqanchu tandaqqa. ³¹ Chayshinaqa ¿mayqan churindaq taytan nishqandaqa kasurqan? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Chay punta churinmi kasurqanqa, nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, chay uchayuq kuntribusyunda kubrakuqkuna, bandulira warmikunapismi chay uchangunata dijashpa, Dyustana kasushpa, qamkunamanda mas puntata syiluman rinllapa yaykuq, Dyuswan kawsananllapa. ³² Chaqa Jwan Shutichikuq

shamushpaqam, qamkunata yach'achishurqan, allita rurashpana kawsanaykillapa. Piru qamkunaqam paytaqa mana kriyirqaykil-lapachu. Piru chay kuntribusyunda kubrakuqkuna, chay bandulira warmikunam Jwandaqa kriyirqanllapa. Piru qamkunaqam chayta rikashpapis, uchaykikunataqa mana dijarqaykillapachu, Dyuspi yuyakunaykiqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan malu partidaryukunawan
(Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)

³³ 'Uyayllapa kay suq kumparasyunda: Suq runa ancha achka ubasta tarpushpash, rridurninda muralla pirqata rurarqan. Chaymandaqash jwirti rumi kantiriyapi ush'kukushpa, suq pusuta rurarqan, ubasningunata kusichashpa, chaypi qapinambaq. Rurarqambisshi suq altu turrita, chay altumanda chay tarpudunda kwidanambaq. Chayshina rurashpaqash, partidaryungunawan ch'akranda dijashpa, payqa karumanna rirqan. ³⁴ Chaymandaqash ubasta kusichanan tyimpu ch'ayaptinga, chay ch'akrapa dwiñunqa kriyadungunata kach'arqan, chay partidaryunguna partinda qoptinllapa apanambaq. ³⁵ Piru chay partidaryungunaqash, chay dwiñupa kriyadunguna ch'ayaptinga, piskashpa, suqninda alli alli maqarqanllapa; suqtaqash wanchirqanllapa; suqtaqash rumikunawan sitarqanllapa. ³⁶ Chaymandaqash chay dwiñuqa mas achka kriyadungunata kach'arirqan. Paykunatapishi chayshinalla

suq lastima rurarqanllapa chay punta shamuykunatashina.

³⁷ 'Ultimutaqash chay dwiñuqa churindana kach'arqan: “Churiytaqam kasunqallapana”, nishpa. ³⁸ Piru chay partidaryungunaqa chay dwiñupa churin yaqqana ch'ayaqta rikashpaqash suqnin suqnin parlarqanllapa: “Payqam irinsyawan rin kidaq. Chayri aku wanchiq, noqanchiqkunana kay ch'akranwan kidananchiq”, nishpa. ³⁹ Chayshi chayshina parlashpaqa, chay dwiñupa churinda piskashpa, ch'akranmanda sawaman surqoshpa, wanchirqanllapa.

⁴⁰ Chaymi Jisusqa chay runakunata kayshina tapurqan:

—Chay ch'akrapa dwiñun shamushpaqa, çimanachinqaraq chay malu partidaryungunataqa? nishpa.

⁴¹ Paykunaqam nirqanllapa:

—Chay malukunataqam mana llakipashpachu wanchinqa. Chaymandaqam allin partidaryukunata maskanqa, kusichan puqoptin, partinda qonanllapa, nishpa.

[Nuta: Chay ch'akrapa dwiñunqam munan niyta Tayta Dyus. Chay kriyadungunaqam munan niyta Dyuspaq rimaqkuna. Chay dwiñupa churinqam munan niyta Jisukristu. Chay mana baliq partidaryukunaqam munan niyta chay mas kamachikuq isrraylinu kurakuna chay kamachikuq ansyanukunapis, nishpa.]

⁴² Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa suq kumparasyunda rurashpa, nirqan:

—Qamkunaqam riqsiwangillapa mana baliq rumitashina. Piru Dyuspa Santu Librumbiqqa ¿manachu liyishqallapa kangi kayshina nishqandaqa?

Albañilkuna wichukushqan rumitaqam kananqa Dyusqa wasimba simyintumbi mas baliqpaqna rurashqa. Dyus chayshina rurashqanraykum ancha alabanchiqllapa: “Ancha shumitaqtam rurashqa”, nishpa.*

⁴³ Chaymi niykillapa, qamkuna disprisyawashpam, manana ringillapachu kawsaq Dyuswanqa. Ashwanmi payta kasuqkunalla suq bidapiqa paywan rinllapa kawsaq. ⁴⁴ Piru chay ancha baliq rumipa sawambi bulakaqkunaqam piti piti rin kidaq. Kanan chay rumi mayqamba sawanman ishkishpaqam, limpu chankashpa, pulbuta rin dijaq, nishpa.] [*Nuta: Jisukristum chay rumishinaqa. Paypi mana munaq yuyakuqkunam chay albañilkunashina, chay rumipi bulakaqkunashina.*]

⁴⁵ Chay ishkay kumparasyunda uyashpaqam, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay farisiyu duktrinayuqkunaqa intyindirqanllapa: Noqanchiqkunatam kumparawaykanchiq chay malu partidaryukunawan, chay albañilkunawanqa, nishpa. ⁴⁶ Chaymi Jisustaqa prisuytana munarqanllapa. Lukismi runakunata mancharqanllapa. Chaqa achka runam kriyirqanllapa: Jisusmi Dyuspaq rimaq, nishpa.

22

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan

* 21:42 Salmo 118.22-23

*kasaraqkunapa fyistanwan**(Lk 14.15-24)*

¹ Jisusmi achka kumparasyunda rurashpa, suq kutinda paykunata kayshina yach'achirqan:

² —Dyuswan suq bidapi kawsananchiqqam suq kasamyintu fyistashina. Suq gubyirnush fyistata ruraraqan, churin kasaranambaq.

³ Chaymandaqash kriadungunata nirqan: “Riyllapa kumbidashqaykunata apamuq”, nishpa. Piru chay kumbidashqangunaqash mana munarqanllapachu shamuytaqa.

⁴ Chayshi paykuna mana shamuptinqa, suq kriadungunata nirqan: “Rishpa chay kumbidashqaykunata kayshina niyllapa: ‘Patrinniymi yanuchikushqa mikunata. Gurduyachishqan mishirungunata wanchichishqa. Suq laya animalkunatam gurduyachishpa wanchichishqana, ancha mishkita mikunanchiq. Tukuy imatam allichashqana. Akullapar fyistaman’”, nishpa.

⁵ Piru paykunaqash kriadungunata fyirusyashpa, suqqa ch'akranman rirqan trabajaq. Suqqash rirqan nigusyungunata ruraq.

⁶ Suqkunaqash chay gubyirnuqa kriadungunata suq lastima maqashpa wanchirqanllapa.

⁷ Chayshi chay gubyirnu chay rurashqanllapata yach'ashpaqa, ancha piñakushpa, suldadungunata kamachirqan: “Riyllapa wanchiq chay matansyirukunata. Wanchishpaqa, laqtanda rupachiyllapa”, nishpa.

⁸ Chaymandaqash chay gubyirnuqa kriadungunata nirqan: “Alliptam niykillapa, tukuy imam allichashqana, kasamyintu fyistata rurananchiqllapa. Lukismi chay kumbidashqaykunaqa fyirusyawashqa.

Chaymi manana munanichu paykuna shamunanqa. ⁹ Mayá, atun ñangunaman rishpa, yumbanda kumbiday, shamunanllapa kay kasamyintu fyistaman”, nishpa. ¹⁰ Chayshi kriyadunguna ñangunaman rishpaqa, yumbay tarishqanllapata allinda, maluta kumbidarqan, fyistaman shamunambaq. Chayshinash chay wasimanqa achka runakuna undarqan.

¹¹ 'Chaymandaqash gubyirnuqa yaykurqanna chay kumbidashqangunata rikaq. Piru chaypi karqan suq kumpañaq runa. Payqash (chay kasaraqta mana rrispitashpachu) mana mudakushqachu karqan kasamyintu mudanataqa. ¹² Chayshi chay gubyirnuqa tapurqan: “Yanasita (Yanasitu), ¿imashinataq kaymanqa yaykumurqayki kasamyintupaq mana mudakushpaqa?” nishpa. Piru runaqash uyararqanlla. ¹³ Chayshi chay gubyirnuqa kriyadungunata kamachirqan: “Ch'akingunata, makingunata ch'aqnashpa, sawa tutayaqman wichukuyllapa. Chay tutayaqpim ancha padisishpa, waqashpa, kirungunata rin qech'yachiq”, nishpa. ¹⁴ Chaqa Taytanchiq Dyusqam achkata kumbidaykan, paywan kawsananllapa. (Piru ashlalla paypi yuyakunllapa.) Chaymi ashlatalla akran, (paywan tukuy tyimpu kawsananllapaqa.)

*Jisusmi kuntribusyumbaqa yach'achikurqan
(Mk 12.13-17; Lk 20.19-26)*

¹⁵ Chaymandaqam farisiyu duktrinayuqku-naqa tandanakushpa, kayshina parlarqanllapa:

—Aku tapuq Jisusta, imapi pandaptin, chaypaq tumbanna prisunanchiqllapa, nishpa.

¹⁶ Chaymi chay farisiyukunaqa wakin yach'akuqningunata, Irudispa partidunmanda wakin kaqkunatapis kach'arqanllapa, Jisusta kayshina tapunan:

—Yach'achikuq Taytitu, qamqam allip kaqtalla Dyuspaq yach'achikungi. Chaqa manam nima pudirniyuq runata manchashpachu ni sawachashpachu, Dyus munashqandalla yach'achikungi. ¹⁷ Chayri niwayllapa, ¿Allichu Rrumapa gubyirnunda kuntribusyunda pagarananchiqllapa, ichu mana? nishpa.

¹⁸ Piru Jisusqam yach'arqan: Prisuwanan-raykum chay layataqa tapuwanllapa, nishpa. Chaymi paykunataqa nirqan:

—¡A, shimikiwanlla Dyusta kasuqkuna! ¿Imaraykutaq chayshinaqa munangillapa mallipawaytaqa? ¹⁹ Mayá, rikachiwayllapa chay kuntribusyun pagarakunanchiq qellayta, nishpa.

Chayshina niptinqam, chay runakunaqa suq dinaryu qellayta rikachirqanllapa. ²⁰ Chaymi Jisusqa chay qellayta rikashpaqa, paykunata tapurqan:

—¿Pipa rritratunmi, pipa shutinmi kay qellayp-
iqa? nishpa.

²¹ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Rrumapa gubyirnumba shutinwan rritratunmi, nishpa.

Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Rrumapa gubyirnumba kaqtaqa, payta qoyllapa. Dyuspa kaqtaqa Dyusta qoyllapa, nishpa.

²² Chayshina Jisusta mana atishpa pandachiy-taqam, chay kuntraqkunaqa ancha ispantarqanllapa. Chaymi dijashpana, rirqanllapa.

¿Wañushqakunachu rin kawsamuq ichu mana?
(Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)

²³ Chay diyataqmi wakin sadusiyu duktrinayuqkunaqa shamurqanllapa Jisusta rikaq. Chay sadusiyukunaqam kriyinllapa: Wañushqakunaqash manana rinchu kawsamuq, nishpa. Chaymi paykunaqa Jisusta tapurqanllapa:

²⁴ —Yach'achikuq Taytitu, chay unay Muysismi kamachikushqa, suq warmiyuq runa manaraq wambrayuq kashpa wañuptinqa, chay almapa masanna biyudawan kasaranga, chay biyudapi wambrayuq kaptin, chay alma masamba wambranshina kanambaq. ²⁵ Chaymi munanillapa tapushuyta: Suq ayllupish syiti ullqo masapura karqan. Chay syitimanda kulaka masanqash warmikurqanna. Piru manaraq wambrayuq kashpash wañurqan. Chayshina wañuptinqash, chay almapa minur masanna kasararqan biyudawanqa. ²⁶ Chay masambisshi chayshina manaraq wambrayuq kashpa wañurqan. Chaymandaqash chay mas minur masanna chay biyudawanqa kasararirqan. Paypisshi manaraq wambrayuq kashpa wañurqan. Chayshinash syitindin chay warmiwan kasarashpa, mana ni mayqannin chay warmipiq wambrayuq kashpachu wañurqanllapa. ²⁷ Chaymandaqash chay warmipis wañurqanna. ²⁸ Chayshina wañushqakuna allipta

kawsamuptinqach'i, ¿mayqanimba warminraqri kanman? Chaqa syitindimba warminshi kashqa, nishpa.

²⁹ Chayshina niptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam Dyuspa Santu Librun nishqanda mana intyindishpa ni Dyus pudirniyuq kashqambaq yach'ashpa, ancha pandashqa kangi. ³⁰ Chaqa wañushqakuna kawsamushpaqam, manana warmiyuqchu ni runayuqchu rinllapa kaq. Ashwanmi Dyuspa anjilningunashina manana kasarashpachu rinllapa kawsaq. ³¹⁻³² Piru wañushqakunapaq yach'ananchiqqa, yuyashunllapa chay unay agwilunchiqkunapaq Dyus nishqanda. Chaqa chay unay alma agwilunchiqkuna Abrajan, Isak, Jakubum puntata wañurqanllapa. (Chaymandaqam achka watakunamanda) Tayta Dyus paykunapaq nirqan: “Kanangamanmi paykunapa Dyusnin kani”, nishpa.* Chaymi yach'anchiq: Chay almakunam Dyuspaqqa kawsaykanllaparaq, nishpa. ¿Manachu chaytaqa liyishqallapa kangi?

³³ Chayshina Jisus ancha shumaqta yach'achikuptinqam, chaypi kaq uyaqkuna ancha ispantashqata yuyarqanllapa: Ancha yach'ayniyuqmi kay runaqa, nishpa.

Dyuspa yumbay liyninmandaqam kaykuna mas allinqa

(Mk 12.28-34; Lk 10.25-28)

* **22:31-32** Éxodo 3.6

34 Farisiyu duktrinayuqkuna yach'ashpa: Jisusmi sadusiyu duktrinayuqkunata uyarachishqa nishpa, tandakarqanllapa, paykunapis payta tapunambaq. 35 Chaymi Muysispa liyningunata suq yach'achikuq mallipananrayku Jisusta kayshina tapurqan:

36 —Yach'achikuq Taytitu, ¿Tayta Dyuspa yumbay liyninmandaqa mayqan liytaq mas allinqa? nishpa.

37 Chaymi Jisusqa nirqan:

—“Dyusnikita kuyayllapa, tukuy shunqoykiwan, tukuy bidaykiwan, tukuy yuyaynikiwan.”*

38 Kay liymi mas alli ruranaykipaqqa. 39 Kay suq liypismi chay punta liyshinalla ancha balin. Kayshinam nin: “Qam kwirpuykita kuyashqaykishina, yumbay runa masikitapis kuyay”, nishpa.* 40 Kay ishkay liykunata kasushpaqam, alabis Muysispa yumbay liyningunata, Dyuspaq suq rimaqkuna yumbay nishqanllapatapis kasuykangillapa.

Jisusmi tapurqan: “¿Pipa karu willkandaq Dyus Akrashqan Washadurqa?” nishpa

(Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

41 Chayshina farisiyu duktrinayuqkuna tandanakushqa kaptinmi, Jisusqa paykunata tapurqan:

42 —¿Imataq yuyangillapa Dyus Akrashqan Washadurpaqqa? ¿Pipa karu willkandaq qamkunapaqqa? nishpa.

Farisiyukunaqam nirqanllapa:

* 22:37 Deuteronomio 6.5 * 22:39 Levítico 19.18

—Alma gubyirnu Dabidpa karu willkanmi, nishpa.

⁴³ Chayshina niptinllapam, Jisusqa tapurirgan:

—Chayshina kaptinqa, çimaraykutaq Dyuspa Santu Ispiritum Dabidta rimachirgan: “Dyus Akrashqan Washadurqam kamachikuqniy”, ninambaqqa? Chaqa Dabidqam nirqan:

⁴⁴ Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan: “Allin laduyipi tiyay, kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)”, nishpa.*

⁴⁵ Chayshina chay ancha baliq gubyirnu Dabid Dyus Akrashqan Washadurpaq “Siñurniyimi” nirqan. Piru Dabidpa karu willkan kaptinqam, çimashinataq siñurninqa kanman? [*Nuta: Jisusqam chayshinaqa nirqan, chay uyaqkuna yach'anambaqllapa: Dyus Akrashqan Washadurqam, runa kashpapis, yumbay runakunamanda mas pudirniyuq, nishpa.*]

⁴⁶ Chayshina tapuptinqam, manana ni pipis atirqanchu Jisusta kuntistaytaqa. Chaymi chay diyamandapacha manana ni pipis almitikarqanchu Jisusta yanqa tapuytaqa.

23

Jisusmi anyarqan farisiyukunata, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata
(Mk 12.38-40; Lk 11.37-54; 20.45-47)

* **22:44** Salmo 110.1

¹ Chaymandaqam Jisusqa chaypi kaqkunata, noqaykuna yach'akuqnindapis kayshina niwarqanllapa:

² —Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkunawanmi kayshina yuyanllapa: Noqanchiqkunallam kamachikuqqa kanchiq, Muysispa liyningunata suqkunata intyindichinanchiqqa, nishpa. ³ Paykuna yach'achikushqandar kasuyllapa, piru ama rurayllapachu paykuna rurashqandaqa. Chaqa paykunaqam shiminwanlla ninllapa: “Kay imata rurashunllapa”, nishpa. Piru manam chay nishqandaqa ruranllapachu. ⁴ Paykunaqam Dyus nishqanda yach'achikushpaqa, yuyayningunatapis yapanllapa. Chayshina yach'achikushpaqam, llaqta masinchiqkunata ancha llashaqtashina aparichiykan: “Yumbay kaykunata rurayllapa”, nishpa. Piru kamachishpaqam, paykunaqa mana ni ashrita ni suq didunwan munanllapachu yanapayta, chay kamachikushqanda kumplinambaqqa.

⁵ 'Tukuy imataqam ruranllapa, runakuna rikanambaqlla. Chaymi Dyuspa Santu Librunmanda wakin birsikulukunata taksha papilkunapi iskibrishpa, mas atun kajitakunapa ukumbi rurashpa, urkungunapi, rikrangunapi watashpa purinllapa. Kanan kapangunatapismi rurakunllapa manyangunapi mas atun flikuskunata rurashpa, suqkuna alabashpa: “Waqkunaqam kamachikuqkuna”, ninanllapa. ⁶ Apaptinllapa mikuqpismi, gustanllapa chay mas kamachikuqkunapa ladumbi tiyayta, yumbay rikananllapa. Chayshinallam sinaguga wasipipis

gustanllapa kamachikuqkunapa tiyanambi tiyayta. ⁷ Plasakunaman rishpam, munanllapa suqkuna shumaqta napaykunanllapa: “Yach'achikuq Taytitu”, nishpa.

⁸ 'Piru qamkunaqa ama dijakayllapachu, suqkuna “Yach'achikuq Taytitu” nishunanllapaqa. Chaqa yumbay qamkunaqam masapurashinalla kangillapa. Noqallam qamkunapa yach'achikuqnikiqqa kani. ⁹ Chayri kay mundupi mayqan kamachikuqtaqa ama “Taytitu” niyllapachu. Chaqa Dyus syilupi kaqllam Taytaykillapaqa. ¹⁰ Amar ni dijakayllapachu: “Kamachikuq Taytitu” nishunanllapaqa. Chaqa noqa Dyus Akrashqan Washadurllam kamachikuqnikiqqa kani. ¹¹ Qamkunapa kamachikuqnikiqam yumbayta sirbinqa kriyadushina. ¹² Chaqa mayqan palanganutaqam Taytanchiq Dyusqa rin penqachiq. Piru mana kamachikuq kaqkunataqam kamachikuqpaq rin numbraq.

¹³ '¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa shimikiwanllam Dyustaqa kasungillapa! Dyusta kasuyta munaqkunataqam mana baliq duktrinaykikunata yach'achishpa, ancha dañachingillapa. Chaymi paykunaqa syilumanqa manana rinllapachu yaykuq, Dyuswan kawsananllapa. Chayshina dañachishpaqam, qamkuna syilupa pungunda kirpaykangishina. Chaymi qamkunaqa syilumanqa mana ringillapachu atiq yaykuyta.

¹⁴ 'IImanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyusta kasungillapa! Kanan biyudakunapa wasingunata qoch'ingillapa. Chaymandaqam allin runakunapaq tukushpa, yumbaypa ñawpambi Dyusman mana shaykuq mañakungillapa. Chaymi suqkuna-manda mas kastigadu ringillapa kaq.»

¹⁵ 'IImanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyukunaqa! ¡Chaqa shimikiwanllam Dyustaqa kasungillapa! Qamkunaqam ancha qawch'u kangillapa, tukuy pachata, tukuy mar yakutapis rinaykillapa, suq runa masta duktrinaykipi kriyichinaykillapa. Piru chay runa kriyichishqaykiqa qamkunashina ruraptinqam, ishkay tantu mas uchayuqta ruraykangillapa, infyirnupi mas kastigadu kanambaq.

¹⁶ 'IImanangiraqri qamkuna mana allita yach'achikuqkunaqa! Dyus nishqanda mana intyindiptikiqam, yuyaynikikunaqa suq mana rikakuqshina. Chaymi suqkunata mana baliq kustumbrikikunata yach'achishpaqa, paykunatapis pandachingillapa. Chaqa qamkunaqam yach'achikungi: Mayqan runa ichu warmi Tayta Dyuspa adurana wasimba shutimbi jurashpaqam, mana nisisaryuchu kumplinambaq. Piru mayqan runa Dyuspa adurana wasimba urumba shutimbi jurashpaqam, ancha nisisaryuna kumplinambaq, nishpa. ¹⁷ ¡A, tuntu sarkukunashina! ¿Mayqannindaq masta balin Dyuspaqqa, uru ichu paypa adurana wasin? Paypa adurana

wasinmi masta balin urumandaqa. Chay uruqa Dyuspa adurana wasimba kaptinmi santu kidan, Dyuspaqna kashqanrayku. Manaqa manam balinmanchu Dyuspaqqa. ¹⁸ Ningillapapismi: “Pata altarpa shutimbi jurashpaqam, mana nisisaryuchu kumplinambaqqa. Piru chay pata altarpa sawambi ufrinda kaqpa shutimbi jurashpaqam, ancha nisisaryu kumplinambaq. Chaqa mana kumplishpaqam ancha uchayuq”, nishpa. ¹⁹ ¡A tuntutuna! ¡Sarkukunashinam mana nimatapis rikangillapachu! ¿Mayqandaq masta balin, ufrindachu ichu pata altar? Chay pata altarmi mastaqa balin. Chaqa pata altarpichay ufrinda Dyuspaqna kashpaqam, ancha balin. Manaqa manam balinchi. ²⁰ Alliptam niykillapa, pata altarpa shutimbi juraqqam, tukuy ufrindandimba shutimbipis juraykan. ²¹ Dyuspa adurana wasimba shutimbi juraqqam, Dyuspa shutimbipis juraykan. Chaqa Dyusqam tiyan chay shumaq wasimbi. ²² Syilupa shutimbi juraqpismi, Dyuspa ancha altu trunumba shutimbipis juraykan. Chaqa syiluqam Dyuspa ancha shumaq trunun. Chayshinaqam Dyuspa shutimbipis juraykan.

²³ ¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa qamku-naqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa! Asta anisnikimanda, kuminusnikimanda mintaykimandam dyismuta surqongillapa Dyuspaq. Piru Tayta Dyus mas baliq kamachikushqandaqam mana kasungillapachu. Chayri bidaykillapata kambyashpa, chay mas

baliq kamachikushqanda kasushpaqa, allitana rurashpa, llakipakuqkuna kashpa, Dyuspi allita kriyingimanllapa. Chayshina rurashpaqa, chay dyismuykitapis qoyllapa. ²⁴ ¡A, qamkuna, mana yach'ayniyuq yach'achikuqkuna! Qamkunaqam ancha allita kwidakangillapa, ama nima mapa mikunata mikunaykillapa. Piru mas fiyu uchakunata rurashpaqam, mana ni intyindingillapachu: Uchatam ruraykani, nishpaqa. Ancham kwidakangillapa, ama ni suq chushpisitu shimikiman yaykunan. Piru manam intyindingillapachu: Suq atun mapa kamillu animalmi yaykuykan shimiyan, nishpaqa.

²⁵ '¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkuna! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa! Qamkunaqam basuykikunapa, platuykikunapa sawandalla mayllangillapa, piru kwirpuyki munashqandalla rurashpaqam, chay upyashqaykita, chay mikushqaykita qoch'ishqallapa kangi runa masikikunata. Chaymi shunqoykillapaqa ancha mapa Dyuspaqqa. ²⁶ ¡A, mana yach'ayniyuq farisiyukuna! Puntata Dyusman mañakuy, yumbay uchaykimanda pirdunashunambaq. Chaymandaqa pay munashqanda rurashpaqam, limpyu shunqoyuq kayllapa. Chayshina rurashpaqam, tukuy kwirpuykipis Dyuspaqqa limpyuna rin kaq.

²⁷ '¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa! Chaymi

qamkunaqa chay almakuna pambakashqa nichu laya sipulturashina kangillapa. Manchu almata pambaptinchiqqa, nichupa sawanda ancha shumaqta blankiyanchiq. Piru ukunqam tullu likidu ancha millanaypaq mapakuna ash'naykan.
²⁸ Chay nichushinallam qamkunapis kangillapa. Chaqa sawa kwirpuykillam allin laya kangillapa, runakuna rikashunanllapa. Piru shimikiwanlla Dyusta kasushpaqam, shunqoykipiqa ancha uchayuq kangillapa.

²⁹ '¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa! Unay agwiluykillapam wanchirqan Dyuspaq rimaqkunata. Piru kananmi qamkunaqa chay rimaqkunapa nichu laya sipulturangunata kwidaykangillapa. Chay nichungunata kwidashpa, chay unay rimaqkunata alabashpaqam, ³⁰ ningillapa: “Chay unay agwilunchiqkunapa tyimpumbi kawsashpaqach'i, Dyuspaq rimaqkunata mana wanchinayllapatachu”, nishpa.
³¹ (Piru kananqam noqata munangillapa wanchiwayta.) Chaymi chay unay agwiluyki wanchikuqkunashina kangillapa. ³² Chaqa qamkunaqam munangillapa ushayta chay unay agwiluykikuna qallarishqanda.

³³ '¡Qamkunaqam malukuna kashpa, kulibrapa ayllunguna kangillapa! Chayshina kashpaqa, ¿imashinaraq atingimanllapa infyirnumandaqa washakayta? Manam ringillapachu atiq washakaytaqa. ³⁴ Chayshina malukuna

kaptikillapam, qamkunaman rini kach'amuq noqapaq rimaqkunata, yach'ayniyuqkunata, yach'achikuqkunata. Piru paykunamanda wakindaqam ringillapa wanchiq. Wakindaqam kruspi ringillapa klabaq. Wakindaqam sinaguga wasikunapi ringillapa asutiq. Llaqtan llaqtanmi ikinllapata ringillapa riq, paykunata qesachanayki. ³⁵ Chayshina ruraptikillapam, chay unay agwiluykikuna allin runakunata wanchishqangunapaq qamkunapis uchayuqkuna ringillapa kaq. Chay ancha allin Abilta wanchishqan tyimpumandapacha, chay Birikiyaspa churin Sakariyasta wanchishqan tyimpukaman, yumbay chay agwiluykikuna wanchishqan runakunapaqmi qamkunapis kastigadu ringillapa kaq. Chay unay agwiluykikunaqam chay Sakariyasta wanchirqanllapa Dyuspa adurana wasimba pungumbi, pata altarpa ñawpambi. ³⁶ Chayri allita uyawayllapa, Taytanchiq Dyusqam yumbay qamkunata rin kastigashuqlapa, chay ancha uchata rurashqaykirayku, chay agwiluykikuna rurashqanraykupis.

*Jisusmi Jirusalimbi tiyaqkunapaq waqarqan
(Lk 13.34-35)*

³⁷ 'iAy, Jirusalimbi tiyaqkuna! Qamkunaqam Taytanchiq Dyuspaq rimaqkunata wanchingillapa. Kanan Dyus kach'amushqan runakunatam sitangillapa. Manchu suq wallpaga alitamba warambi pulichitungunata tandan. Chayshinallam noqapis qamkunata kutin kutin ancha munashqa kani tandashuyllapata, piru

mana munarqaykillapachu. ³⁸ Chaymi kay llaqtaykiqa wichukudu rin kidaq. ³⁹ Kanan mananam ringillapachu rikawaq, syilumanda kutimunay diyakaman. Chay diyapiqam noqapaq ringillapa niq: “¡Alabashqa kanqa Tayta Dyuspa rrimplasun shamuqqa!” nishpa.

24

Jisusmi nirqan: “Dyuspa adurana wasindaqam limpu rinllapa bulaq”, nishpa
(Mk 13.1-2; Lk 21.5-6)

¹ Tayta Dyuspa adurana wasinmanda Jisus lluqshishpa riykaptinam, noqaykuna yach'akuqningunaqa qemikashpa, nirqayllapa:

—¡Siñursitu, rikay kay ancha shumaq atun adurana wasita! nishpa.

² Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Kananqam rikaykangillapa kay atun wasitaqa. Piru alliptam niykillapa, suq diyam kay rikashqaykitaqa limpu rinllapa bulaq. Chayshina bulaptinllapa kay wasitaqam, manana ni suq rumi patachaduqa rinchu kidaq, nishpa.

Jwisyu diya sirkana kaptinqam, kayshina rin kaq

(Mk 13.3-23; Lk 21.7-24; 17.22-24)

³ Jisusmi noqaykuna yach'akuqningunawan Ulibu lumaman rishpa, chaypi tiyarqan.

Chaypi tiyaykaptinmi noqaykunaqa qemikashpa, uyaraplla (uyaralla) tapurqayllapa:

—Niwayllapari chay nishqaykikunaqa ¿ima tyimpum rin kumpliqa? ¿Imata rikashpam

yach'ashaqllapa: Jisukristum rinna kutimuq. Kay munduqam rin ushyakaqna, nishpaqa?

⁴ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Kwidakayllapa ama pipis ingañashunambaq.

⁵ Chaqa achka llullakuqkuna shamushpam, noqapa shutiya myintashpa, rin niq: “Noqam Dyus Akrashqan Washadurqa kani”, nishpa. Chayshinam achka runata, warmita rinllapa ingañaq. ⁶ Qamkunaqam ringillapa uyaq: “Waqqi, kaypim pilyaykanllapa”, nishpa. Piru amar manchayllapachu. Chayshinam rin kaq. Piru chayshina kaptimbismi, manaraq rinchu ushyakaq kay munduqa. ⁷ Chaqa puntata suq nasyumbi tiyaqkunam rin pilyaq suq nasyumbi tiyaqkunawan. Achka nasyungunapuram rinllapa pilyaq. Kay mundupiqam waqqi, kaypi qeshyaykuna, ambrunakuna rin kaq. Pachapismi waqqi kaypi rin kuyuq. ⁸ Tukuy kay siñakunaqam munan niyta, ñakaykunam qallariykanna, nishpa. Chaymandaqam mas achka ñakaykuna rin kaq.

⁹ 'Qamkunatapismi qesachashushpa, rinllapa wanchishuq. Yumbaymi rin ch'iqnishuqllapa, noqapi kriyishqaykirayku. ¹⁰ Chaymi achka runakuna noqamandaqa rinllapa akrakaq. Kanan paykunapura ch'iqninakushpam, kuntrangunaman rinllapa intriganakuq. ¹¹ Achka llullakuqkuna shamushpam, rinllapa niq: “Noqam Dyuspaq rimaq kani. (Paypaqmi yach'achikuni)” nishpa. Chayshinam achka runata warmita rinllapa ingañaq. ¹² Chay runakuna, warmikuna ancha maluyashpam, manana rinllapachu

llakipaq runa masingunataqa. ¹³ Piru noqapi mana shaykuq yuyakuptikiqam, suq bidapi rini washashuq. ¹⁴ Kanan noqapi yuyakuqkunam shumaq nutisyayta tukuy mundupi ringillapa yach'achikuq: Jisukristum shumaqta rin kamachiwaqninchiq, nishpa, yumbay nasyungunapi noqapaq yach'ananllapa. Chaymandaraqmi rin ushyakaq kay munduqa.

¹⁵ 'Dyuspaq rimaq Dañilmi (unay tyimpupi) librumbi kayshina iskiбрirqan: "Suq millanaypaq dañachikuqmi rin yaykuq Tayta Dyuspa adurana wasinman", nishpa.* Chayri qamkuna yach'ashpa: Chay millanaypaq dañachikuqmi chay santu lugarman yaykushqa, nishpaqa, intyindiyllapa: Chay unay Dañil iskiбрishqanqam kumpliycanna, nishpa.

¹⁶ Chayta yach'ashpaqa, kay prubinsya Judiyapi kaqkunaqa qaqakunaman mitikanqallapa.

¹⁷ Kanan wasimba sawambi kaqkunapisri ishkishpa, ama yaykunqallapachu wasinman, imangunata surqonambaqqa. Ashwanri chayshinalla das mitikanqallapa.

¹⁸ Ch'akrapi kaqkunapis ama wasinman kutingallapachu, ni mudananda apananllapaqa. ¹⁹ ¡Imananqallaparaq chay pach'ayuq (ukuyuq) warmikuna, chay iti wambrituyuqkunaqa!

²⁰ Chayri Dyusman mañakuyllapa, ama mitikanaykillapa tamyay tyimpupi, ni samana diyapi. ²¹ Chay mitikanayki tyimpupiqam yumbay runakuna, warmikuna ancha rinllapa ñakaq maski yumbay ñakaykunamanda. Chaqa kay mundu qallarishqan

* **24:15** Daniel 9.27; 11.31

diyamandapacham mana nunka ñakashqallapachu chay mitikanan tyimpupishinaqa. Chay ñakana tyimpu ushyakaptinmi, manana nunka rinllapachu ñakaq chay tyimpupishinaqa. ²² Piru Dyusqam akrashqan wambrangunata llakipashpa, chay ñakana diyakunata das rin pasachiq, paypi kriyiqkuna ama achka diyakunata padisinanllapa. Chaqa chayshina mana pasachiptinqach'i, mana pipis atinmanchu kawsaytaqa. Yumbay runa, warmi wañunmanllapa.

²³ 'Chayri mayqan runa qamkunata nishuptin: "¡Rikayllapa, kaypim Dyus Akrashqan Washadurqa!" ichu nishuptin: "Kay waqpim payqa", nishpaqa, ama kriyiyllapachu. ²⁴ Chaqa achka llullakuqkuna shamushpam rin niq: "Noqam Dyus Akrashqan Washadur kani", nishpa, ichu "Noqam Dyuspaq rimaq kani", nishpa. Paykunam ispantaypaq milagrukunata, siñakunata rinllapa ruraq. Chayshina rurashpam, achka runata, warmita rinllapa ingañaq. Atishpaqach'i, asta Dyuspa akrashqan wambrangunatapis ingañanmanllapa. ²⁵ Kaykish manaraq chaykuna pasaptin, nishushqallapana kani (ama pipis ingañashunanllapa). ²⁶ Chayri nishuptinllapa: "Waq chunchapim Washadurninchiqqa", nishpaqa, ama riyllapachu; ichu "Kay uku wasipim", nishuptinllapapis, ama kriyiyllapachu. ²⁷ Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runam rini kutimuq llipyay rrilampagushina. Manchu rrilampaguqa tukuy syilupi lliwyan kay ladumanda suq ladukaman. Chayshinallam

noqapis yumbay ladukunapi lliwyashpa, rini kutimuq. ²⁸ Chaqa maypi suq wañushqa kaptinqam, shingukuna tandakanllapa. [Nuta: Chay shingukunata karumanda rikashpam yach'anchiq, imam wañushqa, nishpa. Chayshinallam chay diya Jisukristu shamuriptinqa, karumanda yumbay rinllapa rikaq.]

Jisukristum syilumanda kayshina rin kutimuq
(Mk 13.24-27; Lk 21.25-28)

²⁹ 'Chay ñakaykuna pasaptinllam, rupaywan killa wañushpa, manana rinchu achikchakuq. Lusirukunapismi syilumanda rinllapa ishkimuq. Syilupi tukuy ima kaqkunapismi rin kuyuq.* ³⁰ Chaymandaqam yumbayna rinllapa rikaq syilupi suq siñata. Chaymi rinllapa yach'aq: Dyusmanda Shamuq Runa Jisukristum kutimuykanna, nishpa. Chay siñata rikashpaqam, tukuy mundupi ancha manchashpa, rinllapa waqaaq. Chaypinam rinllapa rikawaq, syilumanda pukutaypa sawambi, ancha pudirniyuq llipyashpa shamuykaqta. ³¹ Anjilniykunatam rini kach'aq kay pachapa yumbay kuchungunaman, paykuna kurnitata waqachishpa, akrashqaykunata tandananllapa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan suq yura igus pallpamuqwan
(Mk 13.28-31; Lk 21.29-33)

³² 'Kay kumparasyunda allita yach'akuyllapa: Qamkunaqam suq yura igusta pallpamuykaqta

* 24:29 Isaías 13.10

rikashpaqa, yach'angillapana: Biranunam rin kaq, nishpa. ³³ Chayshinallar yumbay kay nishushqayllapa qallariptinqa, yach'ayllapa: Chay willawashqanchiqmi rinna kumpliqliq, nishpa. ³⁴ Alliptam niykillapa, kay tyimpupi kawsaqkuna manaraq wañuptinmi, kay nishushqaykunaqa rin kumpliqliq. ³⁵ Chaqa syiluwan kay pacham rin ushyakaq. Piru kay nishushqaykunaqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi yumbay rin kumpliqliq.

Manam pipis yach'anchu: ¿Ima tyimpum Jisukristuqa rin kutimuq? nishpa
(Mk 13.32-37; Lk 17.26-30, 34-36)

³⁶ Piru manam pipis noqapaqqa yach'anchu: ¿Ima diyata, ima urastam rin kutimuq? nishpaqa. Manam ni anjilkuna ni noqa Dyuspa Churimbis yach'anillapachu. Tayta Dyusllam chaytaqa yach'an. ³⁷ Nuwipa tyimpumbi kashqanshinam, kutimunay tyimpupis rin kaq. ³⁸ Chaqa chay Nuwipa tyimpumbiqam runakunaqa mikuykarqan, upyaykarqan, kasaraykarqan, wambrangunata kasarachiykarqan, chay Nuwi wambuq wasiman yaykushqan diyakaman. ³⁹ Manam intyindirqanllapachu: Ancha tamyaptinmi, yakukunapi yumbay ch'uqashpa rinchiqllapa ushyakaq, nishpaqa. Chayshinallam noqa Dyusmanda Shamuq Runa kutimuptiy, mana rinllapachu yach'aq: Kay diyapim Jisukristu rin kutimuq, nishpaqa. ⁴⁰ Ishkay runa ch'akrapi kaykaptinmi, suqta apashaq, suqta dijashaq. ⁴¹ Chayshinallam ishkay

warmi kutakuykaptimbis, suqta apashaq, suqta dijashaq.

⁴² 'Chaqa manam yach'angillapachu: ¿Imurasmi Jisukristuqa rin kutimuq? nishpaqa. Chayrayku chayta yuyashpa, allita kwidakashpa, listu kayllapa kutimunaypaqqa. ⁴³ Kaytapis allita yach'ayllapa, suq runa yach'ashpa, ima urasmi ladrunga rin shamug, nishpaqach'i, wasindaqa ancha allita kwidanman, ama yaykunambaq suwaq. ⁴⁴ Chayshina qamkunapis tukuy tyimpu listu kayllapa. Chaqa noqaqam mana yuyashqaykillapa uraspi rini kutimuq.

Jisukristum suq kumparasyunda ruraraqan allin kriaduwan, mana allin kriaduwan
(Lk 12.41-48)

⁴⁵ 'Noqata allita shuyawaqkunaqam allin yach'ayniyuq kumplidu kriadushina. Chaqa chay allin kriadupa patrinningam paypa makimbi dijan wasinda: “Kay kriadu masikikunatar allita kwidashpa, urasnimbi qaray”, nishpa. ⁴⁶ Chaymi chay wasi kwidaq kriaduqa ancha rin kushikuq, chay patrunnin kutimushpa, kamachishqanshina ruraykaqta tariptin. ⁴⁷ Alliptam niykillapa, chay patrinningam chay allin kriadunda mas kamachikuqta numbrashpa, tukuy imangunata paypa kwintan rin dijaq, payna kwidanambaq. ⁴⁸ Piru amakish chay kriaduqa yuyanqachu: Manaraqmi patrunnayqa rinchu kutimuq, nishpaqa. ⁴⁹ Chaqa chayshina yuyashpa maluyashpaqam, kriadu masingunata maqashpa, mach'aqkunawan unda unda

mikushpa, upyaptingam, ⁵⁰ patrunninga mana yuyashqan uraspi shamushpa, ⁵¹ ancha fiyuta rin kastigaq. Chaymandaqam paytaqa rin wichukuq chay shiminwanlla Dyusta kasuqkunapa kashqanman, chaypi paykunawan pulla padisinambaq. Chaypim waqashpa, kirungunata rin qech'yachiq.

25

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan dyis chinakunawan

¹ 'Suq bidapi Dyusman ch'ayananchiqqam, kay dyis dunsillakuna kasamyintu fyistaman riqkunashina rin kaq. Chaqa chay dyis dunsillakunaqam michangunata piskashpa, rirqanllapa kasamyintu fyistaman, suq dunsilla masimba namuradunda shuyaq. ² Paykunamandam sinku chinakuna ancha yach'ayniyuq, jwisususakuna karqan. Sinkuqam dijada mana yach'ayniyuqkuna karqan. ³ Chay dijadakunaqam michangunatalla aparqan. Manam lamparamba mas asiytindaqa aparqanllapachu. ⁴ Piru chay yach'ayniyuq dunsillakunaqam butillangunapi asiytinllapata aparqanllapa. ⁵ Chaymandaqam chay kasaraq runa unayaptin ch'ayamuqqa, chay dunsillakunaqa shuyashqanshina, yumbayninna puñurqanllapa.

⁶ 'Chaymandaqam ch'awpi tutata uyarqanllapa kayshina qayakuqta: “¡Kasaraq runaqam shamuykanna! ¡Lluqshiyllapa tinguq!” nishpa. ⁷ Chaymi yumbay chay dunsillakunaqa utqaymaya atarishpa, michanllapata allicharqanllapa.

8 Piru dijadakunaqam jwisusakunata nirqan: “¡Michayllapam wañuykanna! ¡Ashlita asiytikitar qowayllapa!” nishpa. 9 Chaymi chay jwisyusa dunsillakunaqa chay dijadakunata kayshina nirqan: “Ama pullata faltawananchiq, riyllapa randimuy”, nishpa. 10 Piru chay dijadakuna rinangamanllapa asiytita randimuqqam, ch'ayamurqanna chay kasaraq runaqa. Chaymi chay sinku dunsilla lista kaqkunaqa wasimanna yaykurqanllapa, dunsilla masinda kushichiq. Chayshina ukupina kaptinllapaqam, pungutaqa kirparqanna. 11 Chaymandaqam chay dijada dunsillakunapis ch'ayamushpaqa, qayakurqanllapa: “Taytitu, Taytitu, punguykitar kich'ay yaykunayllapa”, nishpa. 12 Piru chay kasaraqqam paykunataqa nirqan: “¿Pich'i kangillapa? Alliptam niykillapa, manam riqsiykillapachu”, nishpa.

13 Chayta nishpaqam, Jisusqa nirqan:

—Chayshinar gamkunapis allita rurashpa shuyawayllapa. Chaqa manam yach'angillapachu: Ima diya, ima urasmi Jisukristuqa rin shamuq, nishpaqa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan kimsa runa qellayta trabajachiqwan
(Lk 19.11-27)

14 'Suq bidapi Dyuswan kawsananchiqqam suq qellayniyuq runashina rin kaq. Chaqa chay runaqam karu nasyunman rinambaq, kriyadun-gunata qayashpa, qellayninda mingarqan trabajachishpa ganachinanllapa.

¹⁵ 'Suq kriadundam 5.000 qellayta mingarqan. Suq kriadundaqam 2.000 qellayta mingarqan. Suq kriadundaqam 1.000 qellayta mingarqan. [*Nuta: Kada qellaymi ancha baliq. Chaqa suq trabajadurmi masdi 15 watakunata trabajaq, mil qellayta gananambaqqa.*] Chayshina mingashpaqam, rirqanna karu llaqtaman. ¹⁶ Chaymi chay 5.000 qellayta ch'askiqqa, nigusyukunata rurashpa, ganachirqan 5.000 masta. ¹⁷ Chay 2.000 qellayta ch'askiqpismi, 2.000 masta ganachirqan. ¹⁸ Piru chay 1.000 qellayta ch'askiqqam suqkunamanda akrakashpa, allpapi ush'kukushpa, patrunnimba qellaynindaqa pambarqan.

¹⁹ 'Chaymandaqam achka tyimpumanda chay kriadukunapa patrinninga kutimurqanna. Chaymi qellaynimba wach'aynimbaq chay kriadungunata kwintata mañarqan. ²⁰ Chay 5.000 qellayta ch'askiq kriadunqam 5.000 masta apamushpa patrunnindaqa nirqan: "Patrunsitu, 5.000 qellaytam qowarqayki. Piru 5.000 mastam ganachishqa kani", nishpa. ²¹ Chaymi patrinninga paytaqa nirqan: "Allin kumplidu kriaditu, allitam noqapaq trabajachishqa kangiy chay ashla qellayniy mingashushqayta. Chaymi ancha achka imaykunata qamta rini mingashuq, qamna rikanayki. Chayri allin lugarniyman yaykuy, kushikunanchiq", nishpa.

²² 'Chay 2.000 qellayta ch'askiqpismi nirqan: "Patrunsitu, 2.000 qellaytam qowarqayki. Piru 2.000 mastam ganachishqa kani", nishpa. ²³ Chaymi chay patrinninga nirqan: "Allin kumplidu kriaditu, qambismi allita noqapaq trabajachishqa kangiy chay ashla qellayniy

mingashushqayta. Chaymi achka imaykunata qamta rini mingashuq, qamna rikanayki. Chayri qambis allin lugarniyman yaykuy kushikunanchiq”, nishpa.

²⁴ Piru chay 1.000 qellayta ch'askiq kriyadunmi ch'ayashpaqa nirqan: “Patrunsitu, noqaqam riqsishurqaq wapu kashqaykita. Chaqa suqkuna tarpushqangunatam qamna kusichangi.

²⁵ Chaymi manchashushpa, chay 1.000 qellay qowashqaykita allpapi ush'kukushpa pambashpa, pakashqa kani. Kaypi qellayniki”, nishpa. ²⁶ Chaymi chay patrunninga nirqan: “¡A, malu, qella kriyadu! Qamqam yach'arqayki suqpa tarpudunda kusichashqayta, nishpa.

²⁷ Chayshina waqaychashqayki kwintamandaqa, chay qellayniytaqa bankuman ruranaykita, kutimushpa ganansyayuqta surqonaypaq”.

²⁸ Chayshina nishpaqam, chaypi kaqkunata kayshina kamachirqan: “Chay 1.000 qellay qoshqayta qoch'ishpa, chay 10.000 qellayniyuqta qoyllapa. ²⁹ Chaqa chay imayuqtaqam masta rini qoq (allita kasuwashqanrayku).

Chaymi mas imayuqna rin kaq. Piru chay ashrita kaqniyuqtaqam limpu rini qoch'iq (mana allita kasuwashqanrayku).

³⁰ Chayri chay malu kriyadutaqa sawa tutayaqman wichukuyllapa, chaypi padisishpa, waqashpa, kirungunata qech'yachinambaq”, nishpa.

Jwisyu diyapim Taytanchiq Dyusqa yumbayta rin jusgaq

³¹ Jisukristuqam kayshinapis nirqan:

—Yumbay anjilniykunawanmi noqa Dyusmanda Shamuq Runa ancha kamachikuq gubyirnu shamushpa, llipyaq trunuypi rini tiyaq kamachikunaypaq. ³² Yumbay nasyungunamandam runakuna, warmikuna ñawpayman rinllapa tandakaq. Manchu michidurqa wishangunata akran chibukunamanda. Chayshinallam noqapis rini akraq noqata kuyawaqkunata chay mana kuyawaqkunamanda. ³³ Chaqa chay kuyawaqkunaqam wishaykuna. Chaymi paykunata allin laduypi rini ruraq. Chay mana kuyawaqkunaqam chay chibukunashina. Chaymi paykunataqa ichuq laduypi rini ruraq. ³⁴ Chaymandaqam allin laduypi kaqkunataqa rini niq: “Tayta Dyusmi qamkunata ancha yanapashushqa. Chayri noqaman shamuyllapa. Chaqa kay munduta rurashqan diyamandapacham Tayta Dyusqa anaq syilupi ancha shumaq lugarta rurashqa, qamkuna waqpi tiyanaykillapa. ³⁵ Chaqa mallaqnaptiyimi, qamkuna qarawarqayki. Yakunaptiyimi, yakuta qowarqayki. Furastiru kaptiyimi, pusadata qowarqayki. ³⁶ Mana mudanayuq kaptiyimi, qamkuna mudanata qowarqayki. Qeshyaq kaptiyimi, shamurqaykillapa watukuwaq. Karsilpi kaptiypismi, rirqaykillapa kunswilawaq”. ³⁷ Chayshina niptiyimi, chay kuyawaqkunaqa rin niwaq: “Taytitu, ¿ima tyimputaq mallaqta rikashushpa, qarashurqaqllapa, yakunaqta rikashushpa, qoshurqaqllapaqa? ³⁸ ¿Ima tyimputaq furastiru kaptiki, pusadata qoshurqaqllapa, mana mudanayuq kaptiki, mudanata qoshurqaqllapa?

39 ¿Ima tyimputaq qeshyaq kaptiki, karsilpi kaptiki, rirqayllapa watukushuqqa?” nishpa.

40 Chayshina tapuwaptinllapam, noqaqa paykunata rini niq: “Alliptam niykillapa, chay mana imayuqkunata yanapashpaqam, alabis noqata yanapawashqa kangi”, nishpa.

41 Chaymandaqam ichuq laduypi kaqkunatana rini niq: “¡Ashuyllapa laduymanda qamkuna malditu kundinadukuna! Riylapa chay tukuy tyimpu lumyaykaq ninaman. Chay infyirnutaqam Taytanchiq Dyus rurashqa, dyablu tukuy yanapakuqnin dyablukunawan rupanambaq.

42 Chaqa mallaqnaptiymi, qamkunaqa mana qarawarqaykichu; yakunaptiypismi, mana qowarqaykichu.

43 Furastiru kaptiypismi, mana pusadata qowarqaykichu. Mudanay faltawaptimbismi, mana nimatapis qowarqaykichu. Qeshyaq kaptiy, karsilpi kaptiypismi, mana rirqaykillapachu watukuwaqqa”.

44 Chayshina niptiyqam, paykunaqa rin tapuwaqllapa: “Taytitu, mallaq kaptiki, yakunaptiki, furastiru kaptiki, mana mudanayuq kaptiki, qeshyaq kaptiki, karsilpi kaptikiqam, mana rikashushqachu kanillapa yanapashunayqa”, nishpa.

45 Chayshina niwaptinllapaqam, paykunata nishaq: “Alliptam niykillapa, chay pubrikunata mana yanapashpaqam, alabis noqata disprisyawashqa kangi”, nishpa.

46 Chayta nishpaqam, Jisusqa nirqambis:

—Paykunaqam rinllapa riq chay mana ushyakaq kastiguman. Piru allingunaqam

rinllapa riq luryaman, tukuy tyimpu
kawsananllapa, nishpa.

26

Jisusta prisunambaqmi parlarqanllapa

(Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jisusmi chaykunata yach'achikushpaqa, noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

² —Qamkunaqam yach'angillapa: Ishkay diyallanam faltan Paskwa fyista qallarinanqa, nishpa. Chay fyistapim noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa kuntrawaqkunaman rinllapa intrigakuwaq, kruspi klabawananllapa, nishpa.

³ Alliptam chay diyakunapi kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, kamachikuq ansyankunawan tandakarqanllapa chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa atun wasimba patyumbi. Chay kuraqam Kayfas shutirqan. ⁴ Yumbay chay kamachikuqkunam kayshina parlarqanllapa:

—¿Imashinaraq Jisusta ingañashpa dimandanchiqman, prisushpa wanchinanchiqllapa? nishpa.

⁵ Chaymandaqam nirqanllapa:

—Kay fyistapiqam mana balinchi wanchinanchiqqa. Chaqa kay fyistapi kaqkunakish kuntranchiq alsakanmanllapa, nishpa.

Suq warmim mishki mutkinata Jisuspa umanman basyarqan

(Mk 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jisusmi noqaykuna yach'akuqningunawan Bitanilla (Bitaniya) llaqtapi kashpa, rirqayllapa

suq runa Simun shutiqpa wasinman. Chay Simunmi unayqa ismuykaq kwirpuyuq kashqa karqan. ⁷ Paypa wasimbi kaykaptiyllapam, suq warmi ch'ayarqan kirpadu rumi pumupi ancha ch'anियुq mishki mutkinata apamushpa. Mesapi kaykaptiyllapam, chay warmiqa chay mishki mutkinawan Jisuspa umanda nuyuchirqan. ⁸ Chayta rikashpam, noqaykunaqa piñakushpa, nirqayllapa:

—¿Imapaqtaq qesachaykan chay ch'anियुq mishki mutkinataqa? ⁹ Chaytaqash' achka qellaypaq randikushpa, chay mana nimayuqkunata yanapananchiqta, nishpa.

¹⁰ Chaymi Jisus chayta uyashpaqa, kayshina niwarqanllapa:

—¿Imapaqmi kay warmitaqa piñachingillapa? Payqam ancha allita rurawashqa. ¹¹ Chaqa pubrikunaqam qamkunapa pullaykillapa tukuy tyimpu rinllapa kaq. Piru noqaqam manana tukuy tyimpuchu pullaykillapaqa rini kaq. ¹² Kayshina mishki mutkinata sawayman basyashpaqam, allichawashqashina, wañuptiy pambawanllapa. ¹³ Chaymi allipta niykillapa, tukuy kay mundupi noqapa shumaq nutisyayta yach'achikushpaqam, kay warmi allita rurawashqandapis rinllapa yach'achikuq, payta ama qonqananllapa, nishpa.

Judasmi randikurqan Jisusta

(Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)

¹⁴ Chaymandaqam yach'akuq masiy Judas Iskaryutiqa kamachikuq isrraylinu kurakunaman rirqan kayshina niq:

¹⁵ —¿Aykatam qamkunaqa pagarawangiman, Jisusta intriganaqqa? nishpa.

Chaymi chay kamachikuq kurakunaqa 30 yuraq qellayta pagararqanllapa. ¹⁶ Chay urasmandapacham Judasqa yuyarqan: ¿Maypitaq, imashinataq Jisusta intrigakuni? nishpa.

Kayshinam punta Santa Mikuna karqan

(Mk 14.12-25; Lk 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Kur 11.23-26)

¹⁷ Chay Paskwa fyistapiqam suq laya mikunakunata, kachangakunata noqaykuna isrraylinukunaqa mikunillapa. Chay fyista qallarishqan diyam wakin yach'akuq masiykunaqa Jisusta tapurqanllapa:

—Kay Paskwa fyista mikunata mikunanchiqqa, ¿maypitaq munangi allichanayllapa? nishpa.

¹⁸ Chaymi Jisusqa paykunataqa nirqan:

—Rishpa Jirusalinmanqa, riyllapa chay riqsishqanchiq runaman. Payta niyllapa: “Yach'achikuq Taytitum nin: Ch'ayamushqanam uras. Wasikipim munani rurayta Paskwa fyistata yach'akuqniykunawan”, nishpa.

¹⁹ Chay nishqanshina rurashpam, Paskwa mikunata allicharqanllapa. ²⁰ Tutayaptinnaqam, Jisusqa noqaykuna dusi yach'akuqningunawan mesapina karqayllapa. ²¹ Chaypi mikuqshinam niwarqanllapa:

—Alliptam niykillapa, suqnikim ringi intrigakuwaq kuntrawaqkunaman, nishpa.

²² Chaymi yumbay noqaykuna limpu malaganayashpa, suqniy suqniy kayshina tapurqayllapa:

—Taytitu, ¿noqachu kani? nishpallapa.

²³ Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Noqawan suq platupilla pullay mikuqmi rin intrigakuwaqqa. ²⁴ Chaqa Dyuspa Santu Librun nishqanshinam noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa rini wañuq. Lukis jımananqaraqri chay intrigakuwaqqa! Mas allich'i kananda chay runaqa ama nasinambaq, nishpa.

²⁵ Chaymi chay intrigakuq Judasqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿noqachu kani? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arı, nishqaykishinam qam kangı, nishpa.

²⁶ Chaypi mikuqshinam Jisusqa kachangata piskashpa, Dyusman pagikurqan. Chaymandaqam pitishpa, noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Kay kachangata ch'askiwashpa, mikuyllapa. Kaymi kwirpuy, nishpa.

²⁷ Chaymandaqam kupatapis piskashpa, Dyusman pagikushpa, noqaykunata niwarqanllapa:

—Kay kupamanda yumbayniki upyayllapa.

²⁸ Chaqa kaymi yawarniy, Dyuswan mushuq tratuta ruranaypaqqa. Yawarniyta ich'aptinllapam rini wañuq, achka runata, warmita uchangunamanda washanaypaq.

²⁹ Piru niykillapam, kay binutaqam manana mastaq rinichu upyaq kay mundupıqa, Taytay tiyashqambi qamkunawan mushuq binuta upyanaykaman, nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan: “Ringim ñigawaq”, nishpa

(Mk 14.26-31; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Suq imnuta kantashpaqam, noqaykunaqa chay kashqaymanda lluqshishpa, rirqayllapana Ulibu lumaman.

³¹ Riqshinaqam Jisusqa kayshina niwarqanl-lapa:

—Kay tutaqam yumbayniki noqapi manana yuyakushpa, noqamanda akrakashpa, shikwa shikwana ringillapa riq. Chaqa Tayta Dyuspa Santu Librumbim nin: “Michidurta chuqriptiyqam, wishangunaqa waqta kayta shikwakanqallapa”, nishpa.*

³² Piru wañushqaymanda kawsamushpam, qamkunamanda mas puntata rini riq prubinsya Galiliyaman, nishpa.

³³ Chayshina Jisus niptinqam, Pidruqa nirqan:

—Qambi manana pipis yuyakuptimbismi, noqaqa qambilla rini yuyakuq, nishpa.

³⁴ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niyki, kay tuta gallu manaraq kantaptinmi, kimsa kutinda ringi ñigawaq: “Manam riqsinichu Jisustaqa”, nishpa.

³⁵ Chaymi Pidruqa nirirqan:

—Pullayki imapis wañushaq. Manamir ñigashqaykichu, nishpa.

Chayshinallam nirqayllapa noqaykuna chay suq yach'akuqningunapis.

* **26:31** Zacarías 13.7

Jisusmi Jitsimani wirtapi Tayta Dyusman mañakurqan

(Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)

³⁶ Jisusqam noqaykuna yach'akuqningunawan Jitsimani shutiq lugarman rirqanillapa. Chayman ch'ayashpaqam, Jisusqa niwarqanllapa:

—Kaypi tiyayllapa, noqa kay waqman rinaykaman Dyusman mañakuq, nishpa.

³⁷ Chayshina nishpaqam, Pidruta, Sibidiyupa chay ishka churingunata ashla waqkaq apashpa, Jisusqa suq layayashpa, ancha malaganayarqan.

³⁸ Chaymi paykunata nirqan:

—Ancha jwirtitam llaki piskawan. Limpuraq shungoy tutayan. Tukuy kay llakikunam munan wanchiwayta. Kaypi kidashpa, ama puñushpachu, yapachawayllapa, nishpa.

³⁹ Chaymi ashla waqkaq rishpa, qonqorikushpa, ancha kumurashpa qaqlan allpaman ch'ayachishtin, Dyusman mañakushpa, nirqan:

—Taytitu, kay tukuy ñakaykunaqam noqapaqqa suq kupa ancha ayaq yakushina. Munashpaqar chay ñakaykunamanda washaway. Piru amar noqa munashqayqa kanqachu. Ashwanri qam munashqaykishina kanqa, nishpa.

⁴⁰ Chayshina Dyusman mañakushpa, kutimushpaqam, chay kimsa yach'akuq masiyllapata puñuykaqta tarishpa, Pidruta nirqan:

—¿Ima manachu atishqallapa kangi agwantayta puñuymandaqa ni suq uritata? ⁴¹ Rikch'akashpa, Dyusman mañakuyllapa, ama tyintadu kanaykilla. Chaqa qamkunaqam allipta munangillapa

Dyusta kasuyta. Piru manam atingillapachu kwirpuykita sujitayta, nishpa.

⁴² Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda waqkaq ririshpa, Dyusman kayshina mañakurirqan:

—Taytitu, illuki ñakanaypaq kaptinqa, qam mu-nashqaykishina kanqa, nishpa.

⁴³ Chaymi shamurishpaqa, puñuykaqta taririrqan chay kimsa yach'akuq masiykunataqa. Chaqa paykunataqam puñuyqa ancha binsiykarqan. ⁴⁴ Chaymandaqam chaypilla paykunata dijashpa, mushuqmanda chay waqkaq ririrqan, Tayta Dyusman mañakuriq. Chay kimsa kutindam chayshina nishpalla, mañakurqan. ⁴⁵ Chaymandaqam chay kimsa kutinda kutimushpaqa, chay yach'akuq masiykunataqa nirqan:

—¿Sigingillapachu puñushpa? Kananqam ch'ayamushqa chay uras noqa Dyusmanda Shamuq Runata intrigakuwanan uchayuq runakunaman. ⁴⁶ Atariyllapa. Akuna. Rikayllapa, chay intrigakuwaqqam ch'ayamuykanna, nishpa.

Jisustam prisurqanllapa

(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Chayshina rimaykaptinllam, chay yach'akuq masiy Judasqa achka runakunawan ch'ayamurqan. Chay runakunaqam qeruta, atun kuchilluta piskashpa, shamurqanllapa chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay kamachikuq ansyanukuna kach'amuptin. ⁴⁸ Chay Judas intrigakuqqam paykunataqa nishqa karqan:

—Jisusta riqsinaykillapaqam, muchashpa rini napaykuq. Chaytam piskangillapaqa, nishpa.

⁴⁹ Chaymi ch'ayashpaqa, Jisustaqa muchashpa napaykurqan:

—Bwinas nuchis, Yach'achikuq Taytitu, nishpa.

⁵⁰ Jisusqam nirqan:

—Yanasita (Yanasitu), ¿imapaqtaq shamushqa kangi? nishpa.

Chay uritaslla chay runakunaqa Jisusta piskarqanllapa. ⁵¹ Piru Jisuspa suq yach'akuqninmi atun kuchillunda surqoshpa, mas kamachikuq isrraylinu kurapa kriyadumba rinrinda pitirqan.

⁵² Chaymi Jisusqa nirqan:

—Atun kuchilluykitaqa waqaychayna. Chaqa kuchilluwan pilyaqqunataqam, kuchilluwan rinllapa wanchiq. ⁵³ ¿Ima manachu yach'angi, noqa Taytay Dyusman mañakuptiyqam, kach'amunman mas di 70.000 anjilningunata washawanambaq, nishpaqa? ⁵⁴ Lukis chayshina kach'amunambaq mañaptiyqach'i, Dyuspa Santu Librumbi noqapaq nishqanqa mana kumplingachu. Chaqa librumbiqam kayshina pasawanambaq riman, nishpa.

⁵⁵ Chaymandaqam Jisusqa chay shamuy runakunata nirqan:

—Qamkunaqa, ¿imaraykutaq shamushqallapa kangi atun kuchillukunawan, qerukunawan, saltiyadurtashina prisuwaqqa? Manchu tukuy diya Tayta Dyuspa adurana wasimbi qamkunawan kashpa, yach'achikushqa kani. ¿Imaraykutaq qamkunaqa chaypiqa mana prisuwarqaykichu? ⁵⁶ Piru tukuy kaykunam

kayshina pasaykan, Dyuspaq rimaqkuna iskiбриshqanguna kumplinambaq, nishpa.

Chay urasmi noqaykuna yumbay yach'akuqningunaqa Jisusta sapalitanda dijashpana, mitikarqayllapa.

Jisustam dimandarqanllapa Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapi

(Mk 14.53-65; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Chay prisuqkunaqam Jisustaqa chay mas kamachikuq isrraylinu kura Kayfaspa wasinman aparqanllapa. Chaypim karqanllapa Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, kamachikuq ansyankunapis. ⁵⁸ Piru Pidruqam Jisuspa karu ikinda rirqan chay Kayfaspa wasimba patyungaman. Chaypiqam suldadukunawan tiyarqan, rikanambaq imanachiqshi rin Jisustaqa, nishpa. ⁵⁹ Chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay kamachikuq ansyankuna, yumbay chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapismi tistigukunata maskarqanllapa, llullakushpa, Jisuspa kuntran rimananllapa, chaypaq tumbanna wanchinanllapa. ⁶⁰ Piru maychika suqnin suqnin yanqakunata llullakushpa, mana igwalta rimaptinllapaqam, mana nimapaq atirqanllapachu tumbayta Jisusta, wanchinanllapaqa. Piru ultimupim ishkay llullakuqkuna ñawpanllapaman pasashpa, ⁶¹ nirqanllapa:

—Kay runam nishqa: “Dyuspa chay atun adurana wasinda bulashpam, atini kimsa diyapi mushuqmanda rurariyta”, nishpa.

⁶² Chaymi chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa atarishpa, Jisusta tapurqan:

—¿Manachu nimatapis ningi? ¿Manachu uyangi kay runakuna qambaq rimashqandaqa? nishpa.

⁶³ Piru kuntraptinllapaqam, Jisusqa uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. Chaymi chay mas kamachikuq kuraqa nirqan:

—Mayá, kamachiykim juranayki Dyuspa shutimbi, ¿Qamchu Dyuspa Churin kangi? ¿Qamchu Dyus Akrashqan Washadurqa kangi ichu mana? nishpa.

⁶⁴ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Qam nishqaykishinam kani. Niykillapapismi, kananmandaqam noqa Dyusmanda Shamuq Runata ringillapa rikawaq, ancha pudirniyuq Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyaykaqta. Ringillapam rikawaqpis pukutaykunapi syilumanda shamuykaqta, nishpa.

⁶⁵ Chayshina Jisus niptinmi, chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa ancha piñakushpa, kwirpumbi kaq mudananda llikishpa, chay juyiskunata nirqan:

—¡Ichichín, kay runaqam Taytanchiq Dyusta burleykan! Kananqam manana munanchiqchu tistigukunataqa, ¿manachu? Waqqar kananqa qamkuna kikiki uyashqallapa kangi, kayshina rimashpa Dyusta burlaptinga.

⁶⁶ Chaymandaqam chay juyiskunata tapurqan:

—¿Imatataq yuyangillapa? nishpa.

Chaymi paykunaga nirqanllapa:

—Arí, uchayuqmi. Allim wañunambaq, nishpa.

67 Chay urasmi qaqllambi tuqapashpa, wakinqa puñitiyarqanllapa, wakinqam qaqllambi paqyachishpa, nirqanllapa:

68 —Mayá, qam Dyus Akrashqan Washadur kashpaqa, niwayllapa: ¿Pitaq maqashushqa? nishpa.

Pidrum Jisusta ñigarqan

(Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

69 Pidru chay wasipa patyumbi tiyaykaptinmi, suq kriyada qemikashpa nirqan:

—Qambismi Jisus Galiliyamanda kaqwan purirqayki, nishpa.

70 Piru Pidruqam yumbay chaypi kaqkunapa ñawpambi ñigashpa nirqan:

—Manam yach'anichu imatach'i niwaykangi, nishpa.

71 Chaymandaqam chay patyumanda sawa punguman lluqshiptin, suq kriyadapis Pidruta rikashpa, chaypi kaqkunata nirqan:

—Kay runapismi Jisus Nasaritmanda kaqwan puriq, nishpa.

72 Piru payqam kayshina jurashpa, ñigarirqan:

—Pur Dyusitu, manam riqsinichu chay runataqa, nishpa.

73 Chaymandaqam suq rratitumandalla, chaypi kaqkuna qemikashpa, Pidruta nirqan:

—Allibraq qambis paykunamanda suqnin kangi. Chaqa qamqam chay Galiliyamanda kaqkunashina rimangi, nishpa.

74 Chayshina niptinllapam, Pidruqa masta jurashpa, nirqan:

—¡Pur Dyusitu, allipta niykillapa, manamir chay runataqa riqsinichu! nishpa.

Chay urasmi suq gallu kantarqan. ⁷⁵ Chaymi Pidruqa yuyarqan Jisus kayshina nishqanda: “Manaraq gallu kantaptinmi, kimsa kutinda ringi ñigawaq”, nishpa. Chaymi payqa ancha syintishpa, sawaman lluqshishpa, ancha waqarqan.

27

Jisustam gubyirnu Pilatuman aparqanllapa
(Mk 15.1; Lk 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ [Nuta: Chay tyimpukunapim Rruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyungunapi kamachikuqllapa. Chaymi isrraylinukunatapis suq rrumanu gubyirnu kamachiq. Chay gubyirnuqam shutiq Pilatu.] Achikyaptinnam isrraylinukunapa yumbay kamachikuq kuranguna, kamachikuq ansyanukunawan tandakarqanllapa parlanambaq, Jisusta wanchinanllapa. ² Chaymandaqam Jisusta grillitashpa, aparqanllapa gubyirnu Punsyu Pilatuta intrigaq.

Judasmi wañurqan

³ Chay intrigakuq Judasqam rikashpa Jisusta sintinsyadu wanchinanllapa kaptinqa, ancha syintirqan intrigakushqambaq. Chaymi rirqan kamachikuq isrraylinu kurakunata, kamachikuq ansyanukunata chay 30 yuraq qellay ch'askishqanda kutichiq. Chaymi nirqan:

⁴ —Uchatam rurashqa kani, suq mana nima uchayuq runata intrigakushpa wanchinaykillapa, nishpa.

Piru chay isrraylinu kurakunaqam Judastaqa nirqanllapa:

—¿Ima kwintayuqtaq noqaykunaqa kani? Chayqam qamba kwintayki, nishpa.

⁵ Chayshina niptinqam, Judasqa uku Dyuspa adurana wasimbi chay qellayta wichukurqan. Chaymandaqam suq lugarman rishpa, urkakashpa wañurqan.

⁶ Chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam chay qellayta tandashpa, kayshina parlarqanllapa:

—Kay qellaypaqmi suq runata intrigakurqan, payta wanchinanchiqllapa. Chaymi liyninchiq mana dijawanchiqchu wichunanchiq ufrindanchiqpa kajunninmanqa, nishpa.

⁷ Chayshina parlashpallapaqam, kayshina yuyarqanllapa: Chay qellaywanqa randishunllapa chay manga ruraqpa ch'akranda, pantyun kanambaq, furastirukuna wañuptin, chaypi pambananchiqllapa, nishpa. ⁸ Chaymi chay ch'akraqa kanan diyakaman shutin “Yawar Pamba”. Chaqa chay ch'akrataqam Jisuspa prisyunwan randirqanllapa. ⁹⁻¹⁰ Chayshinam kumplirqan Dyuspaq rimaq Jirimiya kayshina nishqan: “Chay isrraylinukunam suq runapaq pagarashqanllapa prisyunda paykunalla tandarqanllapa. Chay 30 qellaykunawanmi randirqanllapa mangata ruraq runapa ch'akranda, Kamachikuqniy niwashqanshina”, nishpa.*

* **27:9-10** Zacarías 11.12-13; Jeremías 19.1-13

Gubyirnu Pilatum Jisusta tapurqan rriparanambaq

(Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Gubyirnu Pilatuman Jisusta apaptinllapa, paypa ñawpambi shayaykaptinmi, chay Pilatuqa kayshina tapurqan:

—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnuqa kangi? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arí, chay nishqaykishinam kani, nishpa.

¹² Kanan chay kamachikuq kurakuna, chay kamachikuq ansyanukuna kuntrashpa kusasta nip-timbismi, Jisusqa mana nimatapis nirqanchu.

¹³ Chaymi Pilatuqa Jisusta nirqan:

—¿Manachu uyangi kuntrashushpa, malutash rurashqa kangi, niptinllapaqa?

¹⁴ Chayshina niptimbismi, Jisusqa mana ni suq palabrata rimarqanchu. Chaymi uyaraqtaalla rikashpaqa, chay gubyirnuqa ancha ispantarqan.

Pilatum Jisusta sintinsyarqan wanchinanllapa

(Mk 15.6-20; Lk 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

¹⁵ Chay Paskwa fyistapim gubyirnuqa watan watan suq prisuta kach'aq, runakuna rrugakuptin.

¹⁶ Chay tyimpupim suq runa Barrabas shutiq karsilpi karqan. Paypaqqam yumbay isrraylinukuna ancha allita yach'arqanllapa. ¹⁷ Kanan chay achka runakuna tandakashqandam Pilatuqa kayshina tapurqan:

—¿Pitam munangillapa kach'anaypaq? ¿Barrabasta ichu kay Jisus Dyus Akrashqan Washadur shutiqta? nishpa.

18 Chaqa Pilatuqam intyindishqa karqan: Paykuna imbidyashpam, kay Jisustaqa intrigawashqallapa, nishpa.

19 Chayshina Pilatu trunumbi tiyaykaptinmi, paypa warminqa suq rrikaduta kayshina kach'akurqan:

—Chay allin runamanqa ama mitikuychu. Chaqa tutam ancha llakita paypaq musqoshqa kani, nishpa.

20 Piru chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay ansyanukunawanqam chay achka runata kunashpa, animachishpa, kayshina kunarqanllapa:

—Pilatutaqa mañayllapa Barrabasta kach'ashpa, Jisusta wanchinan, nishpa.

21 Chaymi chayshina niptinllapaqa, chay gubyirnu Pilatuqa paykunata tapurirqan:

—Kay ishkay prisukunamanda, ¿mayqannin-dataq munangillapa kach'anaypaqqa? nishpa.

Paykunaqam nirqanllapa:

—¡Barrabasta kach'ay! nishpa.

22 Chaymi Pilatuqa tapurirqan:

—Chayshinaqa, ¿imanachishaqtaq kay Jisus Dyus Akrashqan Washadur shutiqtata? nishpa.

Chaymi yumbaynin nirqanllapa:

—¡Kruspi klabay! nishpa.

23 Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa nirqan:

—Piru ¿ima malutamir rurashqa? nishpa.

Chayshina tapuptinmi, paykunaqa ashwamba sh'uqyarqanllapa:

—¡Kruspi klabay! ¡Kruspi klabay! nishpallapa.

24 Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa yach'arqanna: Maychika imata niptiypismi,

mana rinllapachu kasuwaq. Piñakushpam mastana rinllapa sh'uqyaq. Noqamannam rinllapa alsacaq, nishpa. Chaymi yakuta mañashpa, yumbaypa ñawpambi makingunata mayllashpa, nirqan:

—Kay allin runata qamkuna wanchiptikiqam, mana uchayuqchu kani noqaqa. Qamkuna munashqaykita rurayllapa. Qamkunam uchayuqqa ringillapa kidaq, nishpa.

²⁵ Chayshina niptinmi, yumbay chay runakunaqa nirqan:

—¡Ari! Wanchishpaqam, noqaykuna wambraykunawan uchayuqkuna kashaqllapa, nishpa.

²⁶ Chaymi Pilatuqa, Barrabastana kach'ashpa, Jisustaqa asutichishpa, paykunatana intrigarqan, kruspina klabanambaqllapa.

²⁷ Chaymandaqam chay gubyirnupa suldadungunaqa uku kwartilninman Jisusta aparqanllapa. Chay ukupiqam yumbay suldadu masingunata Jisuspa rridurninman tandarqanllapa.

²⁸ Chaymandaqam chay suldadukunaqa Jisuspa kapanda surqoshpa, granati kapata rurachirqan, gubyirnushina kanambaq.

²⁹ Umanmanmi rurarqanllapa suq kuruna kasha likiduta. Allin ladu makimbipismi suq gubyirnupa burdunnin layata piskachirqanllapa.

Chayshina rurashpaqam, ñawpambina qonqorikushpa, ancha burlarqanllapa:

—¡Biba isrraylinukunapa gubyirnun! nishpa.

³⁰ Kanan tuqapashpam, chay piskachishqanllapa burdunwan umambi waqtarqanllapa.

31 Chayshina burlashpaqam, chay kapa rurachishqanllapata surqoshpa, mudananda rurachirqanllapa. Chaymandaqam aparqanllapa, kruspina klabanambaq.

Jisustam kruspi klabarqanllapa
(Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Kwartilmanda lluqshishpaqam, tingunakurqanllapa suq runa Simun shutiqwan. Payqam Sirini llaqtamanda karqan. Chay Simundam Jisuspa krusninda amalas umbruchachirqanllapa apanambaq. 33 Chayshinam ch'ayarqanllapa chay lugar Gulguta shutiqman. Chay Gulgutaqam paykunapa rimaynimbiqa munan niyta “Kalabira Lugar”, nishpa. 34 Chaypina kashpaqam, binuta ayaqwan taqllushpa, Jisusta qorqanllapa upyanambaq. Piru Jisusqam mallishpa chay binutaqa, mana upyarqanchu.

35 Chaymandaqam kruspina klabarqanllapa. Kruspi klabashpaqam, chay suldadukunaqa swirtita rurarqanllapa, Jisuspa mudananda partinakunanllapa. Chayshina ruraptinllapam, kumplirqanna Dyuspaq rimaq kayshina iskibrishqan: “Paykunapuram swirtita rurashpa, mudananda partinakurqan”, nishpa.*

36 Partinakushpaqam, chaypina tiyarqanllapa kwidaq. 37 Chay kruspiqam Jisuspa umamba sawambi suq tablitata rurarqanllapa, imaraykum wañun, nishpa. Chay litrakunaqam niq: “Kay Jisusmi isrraylinukunapa gubyirnun”, nishpa.

* 27:35 Salmo 22.18

³⁸ Jisuspa ladumbiqam ishkey ladrungunatapis kruskunapi klabarqanllapa, suqninda allin ladumbi, suqninda ichuq ladumbi. ³⁹ Kanan ladunlapata pasaqkunaqam umanllapata kuyuchishpa, musyashpa niqllapa:

⁴⁰ —Qam Dyuspa adurana wasinda bulashpa kimsa diyapi ruraqqar, qam kikiki washakay. Mayá, Dyuspa Churin kashpaqa, chay krusmanda ishkimuy, nishpa.

⁴¹ Chayshinallam kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkuna, kamachikuq ansyanukunapis ancha burlashpa, Jisuspaq nirqanllapa:

⁴² —Suqkunataqam washarqan. Piru pay kikinllaqam mana atinchu washakayta. Mayá, Isrrayilpa gubyirnun kashpaqa, kanalitan chay krusmanda ishkimunqa, paypi kriyinchiqllapa. ⁴³ Payqam niwarqanchiqllapa: “Dyuspa Churinmi kani. Paypillam yuyakuni”, nishpa. Mayá, Tayta Dyus payta allipta kuyashpaqa washanqa, nishpa.

⁴⁴ Chay ladrunguna ladumbi kaqkunapismi musyarqanllapa.

Jisusmi wañurqan

(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Chay diyaqam tukuy pachapi limpu tuta-yarqan larrdusi urasmanda asta las tres di la tardikaman. ⁴⁶ Yaqqana las tris kaptinmi, Jisusqa ancha jwirtita qayakushpa, nirqan:

—Eli, Eli, ¿lama sabaktani? nishpa.

Chay nishqanqam isrraylinukunapa rimaynim-biqā munan niyta: “Dyusitu, Dyusitu, ¿imapaqmir sapalaytaqa dijawashqa kangi?” nishpa.*

⁴⁷ Chayshina niqta uyashpaqam, chaypi kaqkunamanda wakinninga pandashpa, yuyarqan: Dyuspaq chay unay rimaq Eliyastam qayaykan, nishpa.

⁴⁸ Chay urasmi suqñin kallparqan ish'uputa apamuq. Apamushpaqam puchqo binupi nuyuchishpa, suq kañapa puntambi rurashpa, Jisuspa shiminman qemirqan chupanambaq.

⁴⁹ Piru chay wakingunaqam nirqan:

—Shuyay rikananchiq, mayá, ¿Eliyaschush rin shamuy washaq ichu mana? nishpa.

⁵⁰ Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda jwirtita rimashpa, ispiritunda Dyusman mingashpa, wañurqanna. ⁵¹ Chay urasmi Dyuspa adurana wasimba kurtinanga anaqmanda urakaman ch'awpi ch'awpi llikikarqan. [*Nuta: Chay ancha atun rrakta kurtinaqam chay Ancha Santisimu Kwartuta akraq chay Santu Kwartumanda.*] Chay urasmi timblurpis karqan. Chaymi atun rumikuna limpu partikarqan.

⁵²⁻⁵³ Chaymandaqam Jisus wañushqanmanda kawsamuptingā, chay mach'ayshina sipultura alma pambakashqanguna kich'akarqan. Chaymi Dyuspi kriyiq wañushqakunapis achka kawsamushpa, rirqanllapa Dyus akrashqan llaqta Jirusalinman. Chay Jirusalimbiqam achka runakuna, warmikuna chay kawsamuqkunataqa rikarqanllapa.

* **27:46** Salmo 22.1

⁵⁴ Kanan Jisus wañushqan urasqam kay pachapi timblur karqan. Chaymi chay kwidaykaq kamachikuq suldaduqa yumbay suldadungunawan chayta rikashpa, tukuy chay mas kusaskuna pasaptinga, ancha manchashpa nirqanllapa:

—Allibraqa kay runaqa Dyuspa Churin kashqa, nishpa.

⁵⁵ Chaypim achka warmikunapis karumanda Jisusta chapaykarqanllapa. Paykunaqam Galiliya kashqanmandapacha payta yanapashpa, pullan shamushqallapa karqan. ⁵⁶ Chay warmikunamanda wakinningam karqan: Marya Magdalamanda kaq, Jakubupa Jusipa maman Marya, chay Sibidiyupa churingunapa mamambis.

Jisustam aparqanllapa pambaq

(Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Chay diya byirnis amsayaykaptinnam, suq kapuq runa Jusi shutiq shamurqan Pilatuman. Payqam Arimatiya llaqtamanda karqan. Paypismi Jisuspa yach'akuqnin karqan. ⁵⁸ Chaymi payqa Pilatuman rishpa, Jisuspa kwirpunda mañarqan. Chaymi Pilatuqa kamachikurqan, kwirpunda intrigananllapa Jusita. ⁵⁹ Chayshina Jisuspa kwirpunda intrigaptingam, suq limpyu trapuwan liyashpa, aparqanna pambaq. ⁶⁰ Chay Jusiqam suq luma qaqitapa pach'ambi mushuq mach'ayshina sipulturata rurachishqa karqan. Chaymi payqa chay sipulturapina kwirpunda kamakachishpa, suq atun rumiwan kirpashpa, rirqanna. ⁶¹ Chay mach'ayshinapa ñawpambim tiyaykarqanllapa chay Marya Magdalamanda kaq, tukayan Maryawan.

Suldadukunam Jisuspa kwirpunda kwidarqanllapa chay pambashqambi

⁶² Qayandin sabaduqam isrraylinu kurakunapa kamachikuqninguna farisiyu duktrinayuqkunawan rirqanllapa gubyirnu Pilatuta niq:

⁶³ —Taytitu, yuyanillapam chay alma llullakuq kawsaykashpa kayshina nishqanda: “Wañushpaqam kimsa diyaman rini kawsamuq”, nishpa. ⁶⁴ Chayri wakin sulduyukita kamachiy, rinanllapa allita kwidaq chay pambakashqanman, kimsa diya kumplinangaman. Yach'akuqninguna imakish tutup shamushpa, chay kwirpunda surqoshpa, isrraylinu masiyllapata ingañanmanllapa: “Chay wañushqaqash kawsamushqana”, nishpa. Chayshinaqach'i mas piyur llulla kanman chay punta llulla rimashqanmandaqa, nishpa.

⁶⁵ Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa nirqan:

—Mayá, chaypim suldadukuna. Paykunata apashpa, may atishqaykikaman ancha allita kwidachiyllapa, nishpa.

⁶⁶ Chayshina niptinmi, paykunaqa rishpa, chay mach'ayshina sipulturapa kirpanan rumita ancha allita siñalarqanllapa suq silluwan, yach'ananllapa kunfurmi kashqanda. Chaymi chaypina suldadungunata dijarqan kwidananllapa.

28

Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan
(Mk 16.1-8; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Chay samana diya pasaptin, duminu yaqqana achikyaptinmi, chay Marya Magdalamanda kaq tukayan Maryawan rirqanllapa Jisus pambakashqanman rikaq. 2 Chay madrugadum ancha jwirti timblur karqan. Chay urasmi Tayta Dyuspa anjilnin syilumanda shamushpa, chay mach'ayshina sipulturapa kirpashqan rumita ashuchishpa, sawambi tiyarqan. 3 Chay anjilmi rrilampagushina achikchakurqan. Mudanangunaqam ancha yuraq qasashina llipyarqan. 4 Kanan chay kwidakuq suldadukunaqam chay anjilta rikashpaqa, ancha manchashpa ch'apsikashpa, bulakashpa, wañushqashinana kidarqanllapa. 5 Chay anjilqam chay warmikunata nirqan:

—Ama manchayllapachu. Noqaqam yach'ani: Qamkunaqam chay kruspi wañushqa Jisusta maskaykangillapa, nishpa. 6 Mananam kaypichu. Pay nishqanshinam kawsamushqana. Shamuyllapa kay uku kamakachishqanman chapakuq. 7 Utqana rishpa, yach'akuqningunata niyllapa: “Jisusqam wañushqanmanda kawsamushqana. Ñawpaykillapatam prubinsya Galiliyaman riykan. Waqqinam ringillapa rikaq”, nishpa. Chay allip kaqtallam nishushqallapa kani, nishpa.

8 Chaymi chay warmikunaqa chay pambakashqanmanda dasna lluqshirqanllapa. Chay anjilta rikashqanrayku manchashpapismi, ancha kushikushpa, kallpaylla rirqanllapa chay anjil nishqanda Jisuspa yach'akuqningunata willaq. 9 Chayshina riykaptinllapaqam,

Jisusqa chay riykashqanllapapi das rikakushpa napaykurqan:

—Bwinus diyas warmisitakuna, nishpa.

Chaymi paykunaqa qemikashpa, ch'akingunata abrasashpa, Jisusta adurarqanllapa. ¹⁰ Kanan Jisusqa paykunataqa nirqan:

—Ama manchayllapachu. Ashwanri masayshina kaqkunaman riyllapa abisaq, paykuna rinanllapa prubinsya Galiliyaman. Waqqinam rinllapa rikawaq, nishpa. [Nuta: Jisus “Riyllapa masayshina kaqkunata abisaq” nishqanqam munan niyta paypa apustulningunata rinanllapa abisaq.]

Suldadukunam chay pasashqambaq isrraylinu kurakunata abisarqanllapa

¹¹ Chay warmikuna noqaykunaman shamuykaptinqam, wakin kwidakuq suldadukunaqa Jirusalinman rishpa, chay kamachikuq isrraylinu kurakunata willarqanllapa chay tukuy ima pasashqambaq. ¹² Chaymi chay kurakuna, kamachikuq ansyanukunawan tandakashpa, kayshina parlarqanllapa: “¿Kananqa imatanam rurashunllapa?” nishpa. Chayshina parlashpaqam, suldadukunata achka qellayta pagarashpa nirqan:

¹³ —Amar rimayllapachu chay pasashqandaqa. Ashwan kayshina rimayllapaqa: “Noqaykuna puñunaykamanmi Jisuspa yach'akuqninguna tutup shamushpa, suwawashqallapa paypa kwirpunda”, nishpa. ¹⁴ Kay nishushqayshina rimaptikillapa, gubyirnu yach'aptinqam, noqaykuna paytaqa kriyichishaqlapa: Chay

suldadukunaqam mana uchayuqchu, nishpa. Chayshinam washashqaykillapa, qamkunata ama kastigashunan, nishpa.

¹⁵ Chaymi chay suldadukuna qellayta ch'askishpaqa, chay kunashqanshinana rimarqanllapa. Chay nishqandam achka isrraylinukuna kanangaman parlanllapa.

Jisusmi yach'akuqningunata kayshina mingarqan

(Mk 16.14-18; Lk 24.36-49; Jn 20.19-23; Ich 1.6-8)

¹⁶ Noqaykuna chay unsi yach'akuqninguna Galiliyaman rishpaqam, Jisus nishqan lumaman rirqayllapa. ¹⁷ Chay lumapi Jisusta rikashpaqam, adurarqayllapa. Piru wakin yach'akuqniy masiykunaqam mana allita kriyishpa yuyarqanllapa: ¿Allipchuraq pay? nishpa. ¹⁸ Chaymi Jisusqa noqaykunaman qemikashpa, kayshina niwarqanllapa:

—Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kamachikuqta numbrawashqa, syilupi, kay pachapi kamachikunaypaq. ¹⁹ Chaymi kamachiykillapa, riyllapa yumbay nasyungunaman, runakunata, warmikunata yach'achiq, noqapi kriyishpa, yach'akuqniykuna kanambaq. Chay kriyiqkunataqa shutichiyllapa Taytay Dyuspa shutimbi, noqapa shutiypi, Santu Ispiritupa shutimbi. ²⁰ Chayshina shutichishpaqar, yach'achiyllapa tukuy kamachikushqayta kasunanllapa. Kay mundu ushyakaptimbismi, noqaqa tukuy tyimpu pullaykillapa rini kaq, nishpa.

Kaytallam iskibriykillapa.

Mushuq Tistamintu
New Testament in Quechua, Cajamarca
(PE:qvc:Quechua, Cajamarca)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Quechua, Cajamarca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Quechua, Cajamarca [qvc], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Quechua, Cajamarca

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

809e9444-d513-5b95-a161-6cfa1bfdc83d